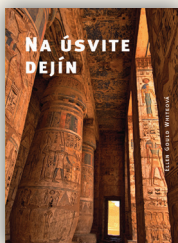

LIST EFEZANOM

ŠTÚDIUM BIBLIE 3/2023

VIERA

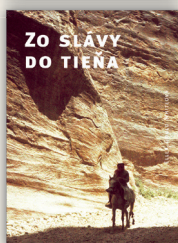
Ellen Gould Whiteová

Na úsvite dejín

Prvá časť päťzväzkového diela Dráma vekov. Majú biblické príbehy čo povedať modernému človeku?

568 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena **10,- €**

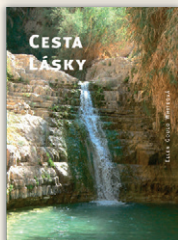
Ellen Gould Whiteová

Zo slávy do tieňa

Druhý zväzok Drámy vekov prevedie čitateľa cez dramatické úseky bohatej minulosti Izraela, od čias slávneho kráľa Šalamúna po príchod Ježiša Krista

384 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena **10,- €**

Ellen Gould Whiteová

Cesta lásky

Historická dráma, životopis a príbeh života Ježiša Krista oslovuje čitateľov svojou praktickou jednoduchosťou, zároveň však poskytuje aj hlboký duchovný zážitok.

568 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena **12,- €**

Ellen Gould Whiteová

Poslovia nádeje

Štvrtý diel série Dráma vekov tematicky nadväzuje na udalosti po ukrižovaní Ježiša Krista.

336 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena **10,- €**

Ellen Gould Whiteová

Z tieňa do slávy

V poslednom zväzku Drámy vekov autorka približuje dve tisícročia svetových dejín, ich významné medzníky a niektoré z kľúčových postáv histórie.

496 strán, 17 x 24 cm, viaz.

cena **10,- €**

LIST EFEZANOM

ŠTÚDIUM BIBLIE 3/2023

OBSAH

Úvod	3
1. Apoštol Pavol a Efezania.....	5
2. Veľký Boží plán záchrany	12
3. Moc vyvýšeného Ježiša.....	19
4. Ako Boh zachraňuje.....	26
5. Horizontálne zmierenie: Kríž a cirkev	33
6. Tajomstvo evanjelia	40
7. Jednota Kristovho tela.....	47
8. Život premenený Kristom.....	54
9. Žiť múdro	61
10. Spoločne pod krížom.....	68
11. Život oddanosti Kristovi.....	75
12. Výzva na boj.....	82
13. „Boj za pokoj“	89
14. Zhrnutie posolstva Listu Efezanom	96

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

Úlohy sobotnej školy – 3. štvrtrok 2023

List Efezanom

Autor: John K. McVay

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

EFEZANOM: AKO NASLEDOVAŤ JEŽIŠA V ŤAŽKÝCH ČASOCH

V Liste Efezanom apoštol Pavol hovorí o situácii, ktorú prežívali jeho adresáti. Roky po vzrušujúcich udalostiach zo začiatku kresťanskej misie v Efeze zápasili teraz Efezania so zmyslom svojej kresťanskej viery.

Pavol, ktorého misijné pôsobenie kedysi štvrtému najväčšiemu mestu Rímskej ríše pôsobilo značné ekonomické ťažkosti (pozri Sk 19,24–27), je teraz uväznený. Keď píše z väzenia, obáva sa, že veriaci v Efeze môžu „stratiť odvahu“ a zabudnúť na to, čo znamená byť Ježišovými učeníkmi v sofistikovanej, mestskej a úplne pohanskej kultúre Efezu. Hoci jeho poslucháči sú už kresťania, Pavol k nim hovorí ako evanjelista. Snaží sa ich znovu získať v kresťanskej viere, znovu zapáliť oheň ich oddanosti Kristovi a vzkriesiť vzrušenie z toho, že sú súčasťou veľkého Božieho podniku vo svete, cirkvi.

Pretože v kresťanskej viere ide predovšetkým o Krista, Pavol sa snaží adresátov „nakažiť“ svojím obdivom a úctou ku Kristovi. Ak majú nestáli kresťanskí učeníci znovu získať svoje pevné miesto, bude to preto, že znovu získajú svoju prvú lásku k Ježišovi a nadobudnú novú dôveru v Jeho milosť a moc. Pavol teda vyzdvihuje Kristovo vyvýšenie v nebi nad všetky sily a božstvá, ktoré sa snažia pritiahnúť oddanosť veriacich v Efeze. Ježiš je cieľom Božieho plánu na veky, plánu, v ktorom veriaci ako cirkev zohrávajú dôležitú úlohu v Božích plánoch zjednotiť všetko v Kristovi.

Keď sa Pavol snaží priviesť veriacich v Efeze k novej oddanosti svojmu Pánovi, neznižuje požiadavky kresťanského učenia. Pomerne podrobne vysvetľuje, ako vyzerá kresťanské správanie a spoločenstvo. Kresťania sú povolani k Duchom inšpirovanému, Kristovi ctiacemu a Bohom riadenému uctievaniu, ktoré Pavol znovu a znovu ilustruje. Oddanosť Kristovi ovplyvňuje to, ako človek koná a hovorí. Milovať Krista znamená rešpektovať a vážiť si spoluveriacich. Znamená to odolať vzorom podlého a sexuálne dekadentného správania, ktoré je v ich kultúre také rozšírené. Znamená to, že v našich vzťahoch v rámci cirkvi a domácnosti si požičiavame z príkladu sebaobetovania, ktoré ponúka Kristus. Znamená to ponúknuť spoluobčanom Efezu jasné príklady nového modelu ľudskej existencie.

Pavol venuje veľkú časť svojho listu vyjadreniu svojho nadšenia z tohto nového modelu toho, čo znamená byť človekom prostredníctvom členstva v Božej cirkvi. Zvlášť ho povzbudzuje myšlienka, že Boh spojil odcudzené časti ľudstva – Židov a pohanov – do jedného v cirkvi. V jednote, kde by sa očakávalo nepriateľstvo, majú príležitosť prejavíť vlastnosti novej Božej spoločnosti a prichádzajúceho kráľovstva.

Pri sledovaní dôležitosti byť súčasťou Božej cirkvi Pavol rozvíja štyri metafory pre cirkev. Veriaci tvoria Kristovo *telo*, čím demonštrujú svoju oddanosť Kristovi a svoju vzájomnú jednotu. Sú *živým chrámom*, vybudovaným Kristovou obetou na Kalvárii, v ktorej sa uctieva Boh. Sú to Kristove *nevesty*, ktoré *hladia na veľkolepý svadobný obrad*, keď si ich ženích príde vyhlásiť za svoje. V poslednej metafore, ktorá vyjadruje Pavlovo úsilie

znovu ich získať v kresťanskej viere, sú Kristovou *armádou*, ktorá vedie zápas o pokoj v Jeho mene a bojuje proti silám temnoty v Božej sile, keď hľadia na Kristov návrat. List Efezanom teda hovorí najmä o časoch, ako je naša súčasnosť, v ktorých pôvab sveta a plynúci čas ohrozujú otupené kresťanské učeníctvo. Pozdvihuje Krista a zdôrazňuje význam nasledovania Ho ako angažovaných, aktívnych členov Jeho cirkvi, keď žijeme v nádeji na Jeho návrat. V tomto štvrtroku máme tú česť načúvať s modlitbou Listu Efezanom a nanovo zažiť vzrušenie z nasledovania Ježiša v náročných časoch.

John K. McVay, Ph.D., je rektor a profesor teológie na Walla Walla University v College Place, Washington, USA, kde pôsobí od roku 2006.

APOŠTOL PAVOL A EFEZANIA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Sk 18,18–21; Sk 19,13–20,1; Sk 20,17–38; Ef 1,1,2; Ef 6,21–24; Ef 3,13; Ef 1,9,10

ÚVODNÝ TEXT

7V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, ⁸ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti, ⁹keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle, podľa svojho milostivého rozhodnutia, v ktorom si predsavzal, ¹⁰že podľa plánu, až sa naplní čas, zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi. (Ef 1,7–10)

Keď píšeme nejaký text, často na to máme veľmi závažný dôvod. Abraham Lincoln napríklad napísal a predniesol svoj slávny príhovor po hroznej, zničujúcej bitke americkej občianskej vojny, ktorá si v Gettysburgu v roku 1863 vyžiadala okolo sedemtisíc mŕtvych. Odvolávajúc sa na otcov zakladateľov, Lincoln v tomto prejave vyjadril presvedčenie, že občianska vojna bola konečnou skúškou, či národ vytvorený v roku 1776 vydrží alebo „bude vyhladený zo zeme“. Aj apoštol Pavol mal pri písaní Listu Efezanom svoj hlboký zámer. Čiastočne ho k tomu viedlo väzenie a nemožnosť prísť a povzbudiť Efezanov osobne (Ef 3,13, Ef 6,20). Ďalšou motiváciou mu bola skutočnosť, že Efezania neustále čelili prenasledovaniu a rôznym pokušeniam, ktoré ich mohli pripraviť o ich odvahu a trpezlivosť. Pavol im pripomína, čo sa udialo, keď sa obrátili, keď prijali Krista za svojho Spasiteľa a keď sa stali súčasťou cirkvi. Stali sa Kristovým telom (Ef 1,19–23; Ef 4,1–16), stavebným materiálom chrámu (Ef 2,19–22), Kristovou nevestou (Ef 5,21–33) a dobre vyzbrojenou armádou (Ef 6,10–20). Zohrávajú strategickú úlohu pri naplňaní veľkého Božieho plánu zjednotiť všetko v Kristovi (Ef 1,9,10). Pavol píše svoj list, aby veriacich v Efeze povzbudil a privedol k prežívaniu toho, čo znamená byť Kristovým nasledovníkom.

OSNOVA LEKCIE

Úvodná lekcie celého štúdia ponúka všeobecné zoznámenie s listom do Efezu. Najprv si pripomenieme okolnosti, vďaka ktorým bol počas Pavlovho pôsobenia v tomto meste založený kresťanský zbor. Potom sa zameriame na adresátov listu a hlavné témy, ktorými ich chcel Pavol oslovit'.

- Sk 19–20: Pavlovo misijné pôsobenie v Efeze (nedeľa a pondelok)
- Ef 1–6: Celkový prehľad Listu Efezanom (utorok)
- Ef 1,1,2; 6,21–24: Situácia efezských kresťanov (streda)
- Ef 1,7–10: List Efezanom a dôraz na Krista (štvrtok)

PAVOL, EVANJELISTA V EFEZE

¹³Aj niektorí potulní židovskí zaklínači sa pokúšali vysloviť meno Pána Ježiša nad tými, čo mali zlých duchov, a hovorili: „Zaklínam vás za pomoci Ježiša, ktorého hlása Pavol.“ ¹⁴Robili to siedmi synovia istého Skevu, židovského veľkňaza. ¹⁵Ale zlý duch im odpovedal: „Ježiša poznám, aj o Pavlovi viem, ale kto ste vy?“ ¹⁶A človek, v ktorom bol zlý duch, sa na nich oboril, zmocnil sa dvoch z nich a tak ich dobil, že ušli z toho domu nahí a doráňaní. ¹⁷O tejto udalosti sa dozvedeli všetci Židia i Gréci, čo bývali v Efeze; na všetkých doľahla bázeň a zvelebovali meno Pána Ježiša. ¹⁸Prichádzali mnohí z tých, čo uverili, vyznávali a priznávali sa k svojim skutkom. ¹⁹Ba viacerí z tých, čo sa zaoberali čarami, podonášali knihy a pred očami všetkých ich pálili. Keď zrážali ich cenu, vyšlo im päťdesiat tisíc strieborných. ²⁰Takto Pánovou mocou slovo rástlo a mocnelo. (Sk 19,13–20)

OSOBNÉ ŠTUDIUM Čo sa dialo počas Pavlovej druhej misijnej cesty, pred jeho príchodom do Efezu? (Sk 18,18–21)

Efez bol s približne 250 000 obyvateľmi jedným z najväčších miest Rímskej ríše. Bol hlavným mestom jednej z najbohatších provincií, ktorá pokrývala veľkú časť územia dnes známeho ako Malá Ázia. V prvom storočí mesto prežívalo obdobie rastu a prosperity. Efez bol aj prístavným mestom a ležal na križovatke dôležitých obchodných ciest vedúcich po súši. Ľudia v meste uctievali mnoho božstiev, z ktorých najdôležitejšia bola bohyňa Artemis, považovaná za ochrankyňu Efezu. Jej uctievanie bolo súčasťou občianskych obradov, športových hier a výročných osláv. (Artemidu Rimania nazývali Diana; pozri Sk 19,24.35)

Pavol sa neskôr vracia do Efezu na svoju tretiu misijnú cestu (Sk 19,1–12) a zostáva tam tri roky (Sk 20,31). Efezu teda apoštol Pavol venoval významnú časť svojej služby s úmyslom pevne tam založiť kresťanstvo.

Aká udalosť viedla k rozšíreniu uctievania „Pána Ježiša“ v Efeze? (Sk 19,13–20)

Lukáš zaznamenáva zvláštny príbeh siedmich potulných židovských „zaklínačov“. Spájanie mien Ježiša a Pavla v ich zaklínadlách sa ukázalo ako riskantná špekulácia. Keď sa o neočakávaných udalostiach rozšírila správa po celom meste, „na všetkých doľahla bázeň a zvelebovali meno Pána Ježiša“ (Sk 19,17). Táto udalosť mala hlboký vplyv aj na niektorých z tých, čo sa už stali veriacimi. Rozhodli sa verejne spáliť svoje drahé knihy o mágii v hodnote „päťdesiat tisíc strieborných“ (Sk 19,19). Spolu s veľkou časťou mesta sa veriaci naučili, že uctievanie Ježiša sa nesmie miešať s uctievaním ničoho a nikoho iného.

APLIKÁCIA ■ Čo znamenalo spálenie kníh, ktoré mali vo vtedajšom svete obrovskú hodnotu? Čo sa z toho môžeme naučiť o úplnom odovzdaní sa Pánovi?

NEPOKOJE V AMFITEÁTRI

²⁹V celom meste zavládol zmätok, spoločne sa hrnuli do divadla a strhli so sebou aj Pavlových spoločníkov, Macedónčanov Gája a Aristarcha. ³⁰Pavol chcel ísť medzi ľud, ale učenici mu to nedovolili. ³¹Aj niektorí aziarchovia, ktorí boli jeho priateľmi, mu poslali odkaz s prosbou, aby nešiel do divadla. ³²Každý vykrikoval niečo iné, lebo v zhromaždení panoval dokonaly zmätok a viacerí ani nevedeli, prečo sa tam zišli. (Sk 19,29–32)

²⁸Dávajte pozor na seba i na celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste páslí Božiu cirkev, ktorú si získal za cenu svojej vlastnej krvi. ²⁹Ja viem, že po mojom odchode vniknú medzi vás draví vlci, ktorí nebudú šetriť stádo. ³⁰Aj spomedzi vás samých povstanú muži, ktorí budú hovoriť prevrátené, len aby strhli učeníkov na svoju stranu. ³¹Preto bdejte a pamätajte, že tri roky som so slzami dňom i nocou každého z vás neprestajne napomínal. ³²Teraz vás odporúčam Bohu a slovu jeho milosti, ktoré má moc budovať a dať dedičstvo všetkým posväteným. (Sk 20,28–32)

Prečítaj si text Skutky 19,21–20,1. Aké ponaučenie si môžeme vziať z tohto príbehu?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Pavlovo svedectvo vo veľkom Efeze plnom vzdelancov bolo také účinné, že ovplyvnilo dôležitý ekonomický motor mesta, ktorým bol cestovný ruch zameraný na Artemidin chrám. A aký to bol chrám! Súčasťou tejto veľkolepej stavby bolo pravdepodobne 127 stĺpov, z ktorých každý bol vysoký takmer dvadsať metrov. Stĺpy boli z takzvaného parskeho mramoru, čistého a čiastočne priesvitného mramoru, ktorý sa používal aj na vytváranie sôch. Tridsaťšesť z týchto stĺpov malo na sebe vytesaný viac ako dvojmetrový reliéf pokrytý zlatom. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo bol v staroveku považovaný za jeden zo siedmich divov sveta.

Pavlovo protimodlárске vystupovanie spôsobilo, že chrám prichádzal o časť zisku (Sk 19,27). Rozzúrilo to najmä remeselníkov, ktorí mali pomerne veľké zisky zo zhotovovania a predaja strieborných zmenšených modelov chrámu. Rýchlo rastúci a emóciami nabitý dav sa nahnul do veľkého amfiteátra, ktorý mal kapacitu približne 25 000 ľudí. Tam rozruch pokračoval a dve hodiny nepretržite kričali: „Veľká je efezská Artemis!“ (Sk 19,34). Po tom, čo mestský úradník rozohnal dav, sa Pavol rozlúčil s veriacimi a odišiel z mesta smerom do Macedónska.

Na konci svojej tretej misijnej cesty sa Pavol stretáva so staršími efezského zboru. Ako by si zhrnul Pavlove obavy? (Pozri Sk 20,17–38.)

Pravdepodobná chronológia Pavlovej interakcie s veriacimi v Efeze:

- rok 52: Pavlova prvá krátka návšteva v Efeze (Sk 18,18–21);
- roky 53–56: Pavlova trojročná služba v Efeze (Sk 19,1–20,1); ku koncu svojho pobytu tam napísal 1. list Korinťanom (1Kor 16,5–9);
- rok 57: V Miléte sa Pavol stretáva so staršími z Efezu (Sk 20,17–38);
- rok 62: Pavol píše List Efezanom – pravdepodobne z väzenia v Ríme.

- „Preto bdejte a pamätajte, že tri roky som so slzami dňom i nocou každého z vás neprestajne napomínal,“ povedal Pavol (Sk 20,31). Pred čím by dnes podľa teba Pavol varoval naše cirkevné spoločenstvo a prečo?

APLIKÁCIA

ČÍTANIE LISTU EFEZANOM

²²Vyzlečte si starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života, ktorý hynie klamnými žiadosťami, ²³obnovte sa duchovným zmýšľaním ²⁴a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy. (Ef 4,22–24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Apoštol Pavol napísal List Efezanom, aby ho veriaci čítali nahlas v domácich zboroch v celom Efeze a okolí. Počas obdobia, ktoré uplynulo od Pavlovho odchodu, sa kresťanské hnutie v Efeze rozrástlo a zväčšil sa aj počet domácich zborov. Pre týchto veriacich bolo významnou udalosťou, že sa môžu stretnúť s Tychikom, osobným spolupracovníkom apoštola Pavla. Ako naznačuje samotný list, jednotlivé zhromaždené skupiny pravdepodobne zahŕňali členov hostiteľskej domácnosti – otca, matku, deti a otrokov (Ef 5,21–6,9). V tom čase do *domácnosti* patrili aj iní – hostia a návštevníci (slobodné osoby, ktoré boli odkázané na podporu od domáceho), a dokonca aj zákazníci. Pri čítaní listu teda môžu byť prítomní nielen členovia danej rodiny, ale aj spomenuté osoby vrátane členov iných domácností.

Pri štúdiu listu je najlepšie, ak si ho na úvod prečítaš celý (trvá to asi 15 minút). Po prečítaní si preštuduj nižšie uvedenú osnovu celého listu. Aké témy sa objavujú v Liste Efezanom? Ktoré z nich ťa zaujali najviac?

1. Úvodný pozdrav (Ef 1,1.2)
2. Požehnanie v Kristovi (Ef 1,3–14)
3. Modlitba za veriacich, aby dostali múdrosť, ktorej centrom je Kristus (Ef 1,15–23)
4. Z duchovnej smrti k vyvýšeniu Kristom (Ef 2,1–10)
5. Jedno v Kristovi (Ef 2,11–22)
6. Pavlova služba medzi pohanmi (Ef 3,1–13)
7. Modlitba za poznanie Kristovej lásky (Ef 3,14–21)
8. Vytrvanie v Duchom inšpirovanej jednote tela – Cirkvi (Ef 4,1–16)
9. Starý život v márnosti a nový život v spravodlivosti (Ef 4,17–32)
10. Nový život v láske, vo svetle a v múdrosti (Ef 5,1–20)
11. Život vedený Kristom – v rodine a v ostatných vzťahoch (Ef 5,21–6,9)
12. Cirkev ako Božia armáda (Ef 6,10–20)
13. Záverečné pozdravy (Ef 6,21–24)

APLIKÁCIA ■ Čo je podľa teba kľúčovou témou Listu Efezanom? Čo táto téma zdôrazňuje? Ktoré konkrétne témy sa týkajú rodiny?

EFEZANIA V PRVOM STOROČÍ

¹Pavol, z Božej vôle apoštol Krista Ježiša, svätým v Efeze a veriacim v Kristovi Ježišovi. ²Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista. (Ef 1,1.2)

²¹Chcem, aby ste aj vy vedeli, čo je so mnou, čo robím, všetko vám oznámi Tychikus, milovaný brat a verný služobník v Pánovi. ²²Poslal som ho k vám, aby ste sa o nás dozvedeli a aby potešil vaše srdcia. ²³Pokoj bratom a láska s vierou od Boha Otca a od Pána Ježiša Krista. ²⁴Milosť nech je so všetkými, ktorí milujú nášho Pána Ježiša Krista nehnúcou láskou. (Ef 6,21–24)

Ako Pavol začína a končí svoj list veriacim v Efeze? Čo sa dozvedáme o jeho najhlbších prianiach pre veriacich?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ef 1,1.2

Ef 6,21–24

V úvode listu sa ako autor predstavuje samotný apoštol (Ef 1,1). V strede listu sa Pavol opäť identifikuje menom, pričom sa označuje ako „väzeň Krista Ježiša za vás pohanov“ (Ef 3,1), čo predstavuje jeho osobnú úvahu o apoštolskom diele (Ef 3,1–13). V závere listu sa opäť odvoláva na svoje uväznenie (Ef 6,20) a končí osobnými prániami (Ef 6,21.22). Kým niektorí učenci popierajú, že list napísal Pavol, je dôležité poznamenať, že sa v ňom opakovane objavuje zmienka o tom, že autorom je apoštol Pavol. Väčšina kresťanov preto opodstatnene prijíma Pavla ako autora Listu Efezanom.

Prečo sa Pavol obáva neblahého vplyvu, ktorý môže mať jeho uväznenie na veriacich v Efeze? (Ef 3,13)

Zdá sa, že List Efezanom má rovnaké všeobecné načasovanie a okolnosti ako ostatné listy, ktoré Pavol píše z väzenia – List Kolosanom (pozri najmä Kol 4,7.8) a List Filemonovi. Zdá sa tiež, že od Pavlovej služby v Efeze uplynulo veľa času (Ef 1,15; Ef 3,1.2). Pavol pravdepodobne napísal list adresovaný Efezanom so väzením v Ríme okolo roku 62.

V Liste Efezanom Pavol prináša len málo podrobností o situácii svojich adresátov. Zameriava sa však na širokú škálu tém. Zaoberá sa dlhým časovým úsekom, počínajúc Božími rozhodnutiami urobenými „pred založením sveta“ (Ef 1,4), a široko uvažuje o veľkých témach Božej spásy ponúkanej v Kristovi. List pritom vykazuje vznešený literárny štýl s dlhými vetami, opakujúcimi sa výrazmi a rozvinutými metaforami. Pavol používa takýto štýl aj inde (pozri napríklad Rim 8,31–39), ale v Liste Efezanom je intenzívny – obsahuje veľa chvál, modlitieb a uctievania (Ef 1,3–14; Ef 1,15–23; Ef 3,14–21) a ponúka starostlivo spracované rétorické pasáže (napr. Ef 4,1–16; Ef 5,21–33; Ef 6,10–20).

LIST EFEZANOM: V HLAVNEJ ÚLOHE KRISTUS

⁷V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, ⁸ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti, ⁹keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle, podľa svojho milostivého rozhodnutia, v ktorom si predsavzal, ¹⁰že podľa plánu, až sa naplní čas, zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi. (Ef 1,7–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Akým spôsobom apoštol Pavol predstavuje tému svojho listu? (Ef 1,9,10)

Ako možno zhrnúť posolstvo Listu Efezanom? Z väzenia Pavol predkladá víziu Božieho plánu zameraného na Krista pre plnosť času a úlohu cirkvi v tomto pláne. Boh konal v Kristovi, aby inicioval svoj plán zjednotiť „v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi“ (Ef 1,10). Urobil tak vytvorením cirkvi ako entity zloženej z jedného nového ľudstva, zo Židov a z pohanov (Ef 2,14). Veriaci sú povolaní konať v súlade s týmto Božím plánom a dať najavo silám zla, že konečný Boží zámer sa uskutočňuje (Ef 3,10).

Text Ef 1,9,10 ukazuje, že jednota, ktorú má Boh na mysli, je sústredená v Kristovi. Nie je teda žiadnym prekvapením zistenie, že List Efezanom sa výrazne zameriava na Krista. Na rôznych miestach opakovane chváli Božie činy v Kristovi a vyzdvihuje skutočnosť, že veriaci majú prístup k duchovným zdrojom, ktoré im ponúka Kristus. Pavol používa frázu „v Kristovi“ (a podobné vyjadrenia) viac ako tridsaťkrát a všade vyzdvihuje Ježiša. Pri čítaní listu si všimajme nielen tieto vyjadrenia, ale aj rôzne spôsoby, akými sa Pavol zameriava na Ježiša.

Pavol sa snaží oživiť duchovné odhodlanie veriacich v Efeze pripomínaním, že sú súčasťou cirkvi, ktorá je podstatou Božieho plánu zjednotiť všetko v Kristovi. Keď v liste použije slovo „cirkev“ (grécky *ekklésia*), myslí tým „všeobecnú“ cirkev alebo cirkev ako celok (a nie miestne spoločenstvo).

Hlavnou stratégiou, ktorú Pavol používa, je predstavovať cirkev. Robí to pomocou živých metafor, z ktorých štyri podrobnejšie rozvíja:

1. Cirkev ako telo (Ef 1,22.23; Ef 2,16; Ef 3,6; Ef 4,1–16.25; Ef 5,23.29.30).
2. Cirkev ako budova (chrám) (Ef 2,19–22).
3. Cirkev ako nevesta (Ef 5,22–27).
4. Cirkev ako armáda (Ef 6,10–20).

Každý z týchto obrazov svojím vlastným spôsobom odhaľuje, aký je Boží zámer s Jeho cirkvou.

APLIKÁCIA

■ **V Cirkvi adventistov siedmeho dňa, ktorej sme súčasťou, Boh spája mnohojazyčnú, mnohonárodnostnú a multikultúrnu komunitu (Zj 14,6,7), čo ukazuje cestu k naplneniu Jeho plánu zjednotiť všetko v Ježišovi (Ef 1,9,10). Ako môžeme naše dielo konať tak, aby bolo v súlade s veľkým Božím plánom?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Príbeh o zaklínačoch, ktorí zneužívali mená Ježiša a Pavla (Sk 19,13–20; pozri nedeľnú lekciu), pomáha vysvetliť, prečo Pavol vo svojom liste tak veľmi zdôrazňuje Kristovu moc. Niektorí noví veriaci s čerstvým presvedčením o Ježišovej zvrchovanosti hádžu svoje drahé magické príručky do plameňov. Vďaka nálezu asi 250 papyrusov zaoberajúcich sa mágiou, ako aj iným nálezom, máme celkom dobrú predstavu o množstve rôznych rituálov, kúziel, formúl a kliatob, ktoré boli pravdepodobne uvedené aj v spálených magických príručkách. Zväzky radili veriacim, ako vykonávať rituály, ktoré by mali presvedčiť božstvá a duchovné sily, aby konali podľa ich požiadaviek.

Lukáš hovorí, že tieto zväzky mali hodnotu 50 000 strieborných mincí, čo zodpovedá približne mzde za odpracovaných 50 000 dní. (V dnešnom nastavení, ak počítame s priemernou hrubou mzdou okolo 60 eur za deň, táto suma predstavuje okolo tri milióny eur!) Tento detail vyjadruje, aký obrovský význam mali čarodějnicke knihy pre život ľudí. „Vyžadovalo si to zvrchovaný Boží zásah, aby boli dostatočne presvedčení, že by mali úplne činiť pokánie z neustáleho používania amuletov, kúziel, vzývání a tradičných prostriedkov na získanie duchovnej moci.“ (ARNOLD, Clinton E. *Ephesians*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010, s. 34.)

Dospeli sme k pochopeniu, že List Efezanom bol napísaný veriacim, ktorí potrebovali poučenie o tom, „ako sa vyrovnáť s pretrvávajúcim vplyvom a útokmi zlovestných kozmických ‚mocností‘“. (ARNOLD, Clinton E. *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*. Grand Rapids, MI: Baker Books, 1992, s. 165.) Pavlovou odpoveďou je List Efezanom, v ktorom poukazuje na Krista ako na Toho, ktorý bol vyvýšený nad každú moc (Ef 1,20–23) a zdôrazňuje nadradenosť sily, ktorú Boh poskytuje veriacim (Ef 2,15–19; Ef 3,14–21; Ef 6,10–20).

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké mocnosti alebo authority sú dnes aktívne v našom svete a vo vašom živote? Ako sa tieto sily prejavujú a zvädzajú veriacich, aby ich uctievali a rešpektovali, namiesto toho, aby prejavovali oddanú vernosť vyvýšenému Kristovi?
2. V kontexte Božieho plánu pre „plnosť času“ zjednotiť všetko v Kristovi apoštol Pavol vyjadruje nádej do budúcnosti. Zopakujte si, ako použil slovo „nádej“ v Ef 1,18; 2,12 a 4,4. Prečo verí, že existuje nádej do budúcnosti?
3. Ako Pavol v nasledujúcich pasážach Listu Efezanom poukazuje na veľkú budúcu nádej na Kristov návrat? Pozrite Ef 1,13,14; Ef 1,21; Ef 2,7; Ef 4,30; Ef 5,5. Čo pre nás znamená dnes táto nádej?

Týždeň od 2. do 8. júla

VEĽKÝ BOŽÍ PLÁN ZÁCHRANY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 1,3–14; Ef 2,6; Ef 3,10; Kol 1,13.14; 5Moj 9,29

ÚVODNÝ TEXT

Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach. (Ef 1,3)

Pri dvadsiatom piatom výročí svojej prechádzky po Mesiaci Neil Armstrong napísal ďakovný list tímu návrhárov skafandra (Extravehicular Mobility Unit – EMU), v ktorom urobil svoje historicky historické kroky. Armstrong nazval tento skafander pre výstup do otvoreného vesmíru „najfotografovanejším astronautickým objektom“ a vtipne dodal, že sa v ňom dobre podarilo ukryť „jeho škaredého pasažiera“. Poďakoval členom celému výskumnému tímu z Johnsonovho vesmírneho strediska za „pevný, spoľahlivý a takmer útulný“ oblek, ktorý chránil jeho život, a poslal im „prejavu vďaky a blahoželania hodné štvrtstoročnice“.

Pavol začína svoj List Efezanom veľkolepým poďakovaním, v ktorom chváli Boha za prejavené požehnania. Tieto požehnania sú pre život veriacich také nevyhnutne dôležité, ako je skafander pre niekoho, kto kráča po povrchu Mesiaca. Pavol jasne vyjadruje, že Boh plánoval tieto požehnania ešte „pred založením sveta“ (Ef 1,4), a chváli Boha za jeho starostlivosť o ľudí a konanie v ich prospech.

Pavlov úvod v Liste Efezanom je okrem iného cenným príkladom toho, ako uctievať a chváliť Boha za premnohé požehnania, ktoré nám prináša.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa zameriame na Pavlovo slávnostné „vdakyvzdanie“, ktorým otvára svoj list (Ef 1,3–14). V ňom apoštol chváli dobrého Boha, ktorý poslal Ježiša ako nášho Záchrancu, a ďakuje mu za to, čo pre nás v rámci svojho „plánu“ už urobil.

- Ef 1,3–6: Poďakovanie za vyvolenie a prijatie v Kristovi (nedeľa)
- Ef 1,7.8: Poďakovanie za vykúpenie a odpustenie (pondelok)
- Ef 1,9.10: Poďakovanie za Boží veľkolepý plán „zjednotenia“ (utorok)
- Ef 1,11.12: Poďakovanie za jedinečné „dedičstvo“ (streda)
- Ef 1,13.14: Poďakovanie za dar Svätého Ducha (štvrtok)

VYVOLENÍ A PRIJATÍ V KRISTOVI

³Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach. ⁴Ved' ešte pred stvorením sveta si nás vyvolil, aby sme boli pred ním svätí a nepoškvrnení v láske. ⁵Podľa milostivého rozhodnutia svojej vôle nás predurčil, aby sme skrze Ježiša Krista dostali synovstvo „na chválu a slávu jeho milosti, ktorou nás obdaroval vo svojom milovanom Synovi. (Ef 1,3–6)

Podakovanie zvyčajne obsahuje opis prijatého daru. Pavol prináša dlhý zoznam darov v Ef 1,3–14, kde ďakuje Bohu za požehnanie evanjelia.

Apoštol chváli Boha za to, že nás v Kristovi „požehnal všetkým duchovným požehnaním“ (Ef 1,3). To, že požehnanie sú *duchovné* (grécky *pneumatikos*), naznačuje, že prichádzajú prostredníctvom Ducha (*pneuma*). Vidieť to aj v závere Pavlovho požehnanie, ktoré oslavuje pôsobenie Svätého Ducha v životoch veriacich (Ef 1,13.14).

Efezanom 1,3–6 obsahuje inšpiratívne vyjadrenia toho, ako sa na nás Boh pozerá v Kristovi. Pred stvorením sveta si nás Boh vyvolil v Kristovi a určil, že máme stáť „svätí a nepoškvrnení“ v Jeho prítomnosti (Ef 1,4; porovnaj s Ef 5,27) ako jeho vzácne deti na základe stvorenia aj vykúpenia v Kristovi (Ef 1,5). Úplne od počiatku bolo Božím zámerom, aby nás „obdaroval vo svojom milovanom Synovi“ (Ef 1,6; Roh: „nás omilostil v tom Milovanom“). Boh teda túži, aby sme boli spasení. O spasenie môžeme prísť len svojimi vlastnými hriechnymi rozhodnutiami, ktorými sa opakovane obraciame chrbtom k Bohu.

Čo znamená výraz „ponebeské oblasti“ v Liste Efezanom? (Jediné miesto v Novej zmluve, kde sa takéto spojenie používa, je práve List Efezanom. V slovenských prekladoch nachádzame aj preklad „nebesia“ alebo „nebeské veci“.) Preštuduj si použité výrazy. (Pozri Ef 1,3.20; Ef 2,6; Ef 3,10 a Ef 6,12; porovnaj aj s textami Ef 3,15; Ef 4,10 a Ef 6,9.)

V Liste Efezanom výrazy „v nebesiach“, „v ponebeských oblastiach“ alebo „v nebi“ poukazujú na *nebo* ako na príbytok Boha (Ef 1,3; Ef 6,9), na miesto prebývania duchovných mocností (Ef 1,10.20.21; Ef 3,10.15; Ef 6,12) a na miesto Kristovho vyvýšenia po pravici Otca (Ef 1,20). Ako veriaci máme prístup k týmto „nebeským miestam“ ako k oblasti, kde môžeme nájsť duchovné požehnanie prostredníctvom Krista (Ef 1,3; Ef 2,6). Hoci sa „ponebeské oblasti“ stali pre veriacich miestom požehnanie, prebieha v nich neustále aj konflikt zo strany zlych mocností, ktoré by radi uchvátili vládu Krista (Ef 3,10; Ef 6,12).

- Uvažuj o texte Ef 1,4, ktorý hovorí, že v Kristovi si nás Boh „ešte pred stvorením sveta... vyvolil“. Čo znamenajú tieto slová? Ako nám zjavujú Božiu lásku a Jeho túžbu, aby sme boli spasení?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

NÁKLADNÉ VYKÚPENIE A ŠTEDRÉ ODPUSTENIE

7V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, **8**ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti... (Ef 1,7.8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V živote Pavlových poslucháčov býval hriech temnou a dominantnou silou. Pavol opísal veriacich dvojako – ako v minulosti *mŕtvych*, v priestupkoch a hriechoch“ (Ef 2,1), ktorí však zároveň kedysi *žili* tak, ako si to satan predstavoval (Ef 2,1–3). Zotročení hriechom a satanom nemali žiadnu schopnosť vyslobodiť sa, preto nevyhnutne potrebovali záchranu. Boh toto oslobodenie vykonal svojimi milostivými činmi prostredníctvom Krista. Apoštol Pavol preto oslavuje dve nové požehnania Božej milosti v živote veriacich: vykúpenie a odpustenie.

Uvažuj o úvodnom texte (Ef 1,7.8). Téma „vykúpenia“ sa v Novej zmluve používa veľmi často. Porovnaj použitie tejto myšlienky v Kol 1,13.14; Tít 2,13.14 a Heb 9,15. Aké témy majú tieto pasáže spoločné s úvodným textom (Ef 1,7.8)?

Grécke slovo *apolytrósis*, preložené v Ef 1,7 ako „vykúpenie“, vyjadrovalo pôvodne kúpu slobody pre otroka alebo zaplatenie za oslobodenie zajatca. V uvedenom kontexte môžeme započuť ozvenu hlasu obchodníka s otrokmi, ktorý draží svoj „tovar“, a bezútešný štrngot otrokových okov. Keď Nová zmluva hovorí o vykúpení, zdôrazňuje obrovskú cenu prepustenia otrokov na slobodu.

Naša sloboda prichádza za extrémnu cenu: „V ňom [Ježišovi] máme skrze jeho krv vykúpenie“ (Ef 1,7). Myšlienka *vykúpenia* vyzdvihuje Božiu láskavú štedrosť, keď zaplatil za našu slobodu vysokú cenu. Boh nám dáva slobodu a dôstojnosť. Už nie sme otrokmi!

„Byť vykúpený znamená, že sa s nami zaobchádza ako s osobou, nie ako s vecou. Znamená to stať sa občanom neba, nie otrokom zeme.“ (McGRATH, Alister E. *What Was God Doing on the Cross?*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 1992, s. 78.)

Myšlienka, že Boh platí cenu za vykúpenie satanovi, je stredoveká, nie biblická. Boh satanovi nič nedlží ani neplatí.

K významu Golgoty patrí aj „odpustenie priestupkov“ (Ef 1,7). Kristus na kríži vzal na seba cenu nášho hriechu, minulého aj budúceho, keď „vymazal dlžobný úpis, ktorý svojimi nariadeniami svedčil proti nám“ (Kol 2,14). Pri usku-točňovaní diela vykúpenia a odpustenia prostredníctvom Krista koná Boh ako štedrý Otec, pričom „nás zahrnul ... podľa bohatstva jeho milosti“ (Ef 1,7.8).

APLIKÁCIA

- **Čo pre teba znamená skutočnosť, že prostredníctvom Kristovej obeti zmierenia ti je odpustené a si vykúpený? Čo ak máš pocit, že toho nie si hodný? (Nezabudni, že záchranu si v skutočnosti nezaslúži nikto z nás!)**

VEĽKÝ BOŽÍ PLÁN

7V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti, **8**ktorou nás zahrnul vo všetkej múdrosti a rozumnosti, **9**keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle, podľa svojho milostivého rozhodnutia, v ktorom si predsvzval, **10**že podľa plánu, až sa naplní čas, zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi. (Ef 1,7–10)

Aký je Boží „plán pre plnosť času“ a aký je jeho dosah? Sústreď sa na verše Ef 1,9.10 z úvodného textu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol používa v súvislosti s Božím plánom tri označenia: (1) „tajomstvo jeho [Božej] vôle“, (2) „jeho [Boží] zámer“ a (3) „plán plnosti času“. Aký je Boží záverečný, konečný plán? Zjednotiť v Ježišovi všetko a všade.

Na opis Božieho plánu používa poetický výraz (grécky *anakefalaiósasthai*), ktorý sa dá doslova preložiť ako „zjednotiť“, „spočítať“ či „zhrnúť“ niečo. V starovekej účtovnej praxi sa „sčítal“ stĺpec čísel a súčet sa zapísal navrch. Ježiš stojí na čele Božieho konečného, eschatologického plánu. Tento plán zameraný na Krista bol vytvorený „pred stvorením sveta“ (Ef 1,4) a je taký široký, že zahŕňa všetok čas („plnosť času“) a priestor („všetko, čo je na nebi i na zemi“). Pavol ohlasuje jednotu v Kristovi ako veľký, božský cieľ pre vesmír.

Keď Pavol uvažuje o „plnosti časov“ (Ef, 1,10; Roh), uvádza tému, ku ktorej sa bude vo svojom liste opakovane vracieť. Boh má plán zjednotiť *všetko*. Tento plán je zakorenený v Ježišovej smrti, Ježišovom vzkriesení, nanebovstúpení a vo vyvýšení (Ef 1,15–2,10). Boh svoj plán začína založením cirkvi a túžbou zjednotiť v nej rozdelené ľudstvo – Židov a pohanov (Ef 2,11–3,13).

Týmto spôsobom cirkev signalizuje zlým silám, že Boží plán je v plnom prúde a ich rozdeľujúca vláda sa skončí (Ef 3,10). Ako hovorí Biblia na inom mieste: „Beda však zemi i moru, pretože diabol zostúpil k vám veľmi nazlosteny, lebo vie, že má málo času.“ (Zj 12,12)

Druhá polovica Pavlovho listu sa začína vášnivou výzvou na jednotu (Ef 4,1–16) a pokračuje dlhým nabádaním vyhýbať sa konaniu, ktoré poškodzuje jednotu. Namiesto toho sa treba zamerať na budovanie solidarity so spoluveriacimi (Ef 4,17–6,9). Pavol svoju výzvu uzatvára burcujúcim obrazom cirkvi ako zjednotenej armády, ktorá sa s vervou zúčastňuje na presadzovaní pokoja v Kristovom mene (Ef 6,10–20).

- **Ako môžeme uznať a osláviť to, že vykúpenie, ktoré sme zažili v Kristovi, je súčasťou niečoho rozsiahleho a veľkolepého, neoddeliteľnou súčasťou Božieho záverečného plánu zjednotiť všetko v Kristovi?**

APLIKÁCIA

ŽIŤ V CHVÁLE JEHO SLÁVY

¹¹V ňom sme sa stali aj dedičmi predurčenými podľa rozhodnutia toho, ktorý koná všetko podľa zámeru svojej vôle, ¹²aby sme boli na chválu jeho slávy; my, ktorí sme už predtým mali nádej v Kristovi. (Ef 1,11.12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Zdá sa, že veriaci v Efeze strácali jasnú predstavu o tom, kým sú ako kresťania. Neuvedomovali si, že „ochabujú“ a „klesajú na mysl“ (pozri Ef 3,13). V súlade s tým, čo potvrdil už skôr (Ef 1,3–5), si Pavol želá opäť posilniť ich identitu ako kresťanov. Veriaci nie sú obeťami náhodných, svojvoľných rozhodnutí rôznych božstiev alebo hviezd. Sú to deti Božie (Ef 1,5) a prostredníctvom Krista majú prístup k mnohým požehnaniam, založeným na hlbokých radách a večných Božích rozhodnutiach. Boží zámer a Božia vôľa (Ef 1,11) uskutočňujú v živote veriacich zmenu, ktorá je v súlade s ešte širším Božím plánom zjednotiť všetko v Kristovi (Ef 1,10). Veriaci preto môžu mať neotrasiteľnú dôveru vo svoje postavenie pred Bohom a v účinnosť požehnaní, ktoré im prináša. Ich životy by mali kričať posolstvo z Ef 1,3–14: „Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista!“

Porovnaj použitie myšlienky „dedičstva“. Prečo je táto myšlienka pre Pavla dôležitá?

Ef 1,11

Ef 1,14

Ef 1,18

Niektorí z nás majú skúsenosti s prijatím dedičstva. Možno išlo o vecné dedičstvo alebo vyššiu sumu peňazí. Pavol ukazuje, že na základe Ježišovej smrti kresťania dostali dedičstvo od Boha (Ef 1,14) a stali sa „dedičstvom“ Bohu (Ef 1,18).

V Starej zmluve je Boží ľud niekedy považovaný za Hospodinovo „dedičstvo“ (pozri 5Moj 9,29; 5Moj 32,9; Zach 2,16). Vedomie, že sme alebo sa stávame Božím dedičstvom, je jasný v Ef 1,18 a podobný význam má pravdepodobne aj výraz v Ef 1,11. (Takto prekladá napríklad Roháček: „v ňom, v ktorom sme sa stali aj dedičstvom Božím.“) Pavol túži, aby ústredným prvkom identity veriacich bolo poznanie, akú hodnotu majú pre Boha. Nielenže majú dedičstvo od Boha (Ef 1,14; Ef 3,6; porovnaj s Ef 5,5), ale aj oni sami sú Božím dedičstvom.

APLIKÁCIA

- **V čom spočíva rozdiel, keď niečo nadobudneme vlastnou prácou a keď to zdedíme? Ako ti táto myšlienka pomáha pochopiť, čo sme v Kristovi prijali?**

SVÄTÝ DUCH: PEČAŤ A ZÁRUKA

¹³V ňom ste aj vy, ktorí ste počuli slovo pravdy, evanjelium o svojej spásе, a uverili ste mu, dostali pečať prislúbeného Ducha Svätého, ¹⁴ktorý je zárukou nášho dedičstva na vykúpenie tých, ktorých si získal, na chválu jeho slávy. (Ef 1,13.14)

V Ef 1,13.14 Pavol stručne rozpráva príbeh obrátenia svojich adresátov. Ako toto obrátenie prebiehalo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pri skúmaní dôležitosti Svätého Ducha v živote veriacich Pavol používa dve metafory Ducha. Najprv zobrazuje Svätého Ducha ako „pečať“, pričom identifikuje pečatiacu prítomnosť Ducha, ktorá nastáva od času obrátenia. V dávnych dobách mali pečate širokú škálu použitia. Slúžili na overenie kópií zákonov a zmlúv, na overenie dokonalosti či obsahu nádoby (napr. Ezech 28,12) alebo na potvrdenie transakcií (napr. Jer 32,10–14.44), zmlúv, listov (napr. 1Kráľ 21,8), závetov a adopcií. Na predmete bola odtlačená pečať oznamujúca vlastníctvo aj ochranu. Prítomnosť Svätého Ducha v živote veriacich vyjadruje, že patria Bohu, a je zároveň Božím prísľubom, že ich bude chrániť (porovnaj s Ef 4,30). Veriaci „dostali pečať prislúbeného Ducha Svätého“ (Ef 1,13).

„Pavol jasne hovorí, že v okamihu, keď človek dáva svoj život Ježišovi a uverí v Neho, Svätý Duch zapečatí (grécke sloveso: *sfragizó*) veriaceho v Krista na deň vykúpenia. Je to nádherná, oslobodzujúca a upokojujúca pravda! Boží Duch označuje Kristových nasledovníkov pečatou spasenia hneď, ako prvýkrát uveria.“ (Moskala, Jiří. „Misinterpreted End-Time Issues: Five Myths in Adventism,“ *Journal of the Adventist Theological Society*, vol. 28, no. 1, 2017, s. 95.)

Druhý obraz, ktorý Pavol používa pre Svätého Ducha, je obraz „záruky“ („závdavku“). Svätý Duch je zárukou nášho dedičstva. Ukazuje na čas, keď máme dostať dedičstvo v plnom rozsahu (porovnaj s 2Kor 1,22; 2Kor 5,5).

Slovo preložené ako „záruka“ (*arrabón*) bolo pôvodne hebrejské slovo o pôžičke, ktoré sa bežne používalo v novozmluvnej gréčtine na označenie „prvej splátky“, „zálohy“ alebo „zálohovej platby“. Išlo o sumu vyplatenú vopred na zaistenie dodržania kúpnej zmluvy.

Všimnime si, že veriaci túto zálohu neplatia, ale dostávajú ju od Boha. Vzácná prítomnosť Svätého Ducha v ich živote je podľa Pavla prvou časťou plného dedičstva spásy a vykúpenia, ktoré dostaneme pri Kristovom návrate. Našou úlohou je prijímať s vďačným a poddajným srdcom to, čo nám bolo ponúknuté v Ježišovi.

- Čoho znamením je prítomnosť Svätého Ducha v tvojom živote? Podľa čoho vieš, že je v tvojom živote Svätý Duch prítomný?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Hovorí text Ef 1,3–14, že Boh rozhoduje o budúcnosti ľudí tým, že niektorých predurčuje na večný život a iných na večné zatratenie? Veľa ľudí tomu, žiaľ, verí. Zvážme však nasledujúce myšlienky:

(1) V uvedenom texte je úloha Krista determinujúca (vymedzujúca), keďže Božia voľba adoptovať nás nastáva „skrze Ježiša Krista“ (Ef 1,5) alebo „v ňom“ (Ef 1,4.11). To naznačuje, že Božie vyvolenie a predurčenie sa uplatňuje voči všetkým, ktorí sa *rozhodnú* pre vieru v Krista – namiesto toho, aby si Boh vybral, kto bude spasený alebo stratený, od prípadu k prípadu ešte predtým, ako sa vôbec narodili. Božie rozhodnutie je uvážené, vopred určená Božia odpoveď tým, ktorí prejavujú vieru v Krista.

(2) Text Efezanom 1,3–14 obsahuje intenzívny jazyk o vzťahu Boha k dielu spasenia. Boh je „Otec“ a my sme Jeho „adoptované“ deti („dostali sme synovstvo“; Ef 1,3–5), ktoré prijímajú Jeho požehnanie v hojnej miere (Ef 1,8). Myšlienkou o Božej voľbe a o predurčení potrebujeme porozumieť vo svetle tohto bohatého vzťahového jazyka. Boh nie je vzdialený, bezcitný Sudca, ktorý vydáva rozhodnutia z diaľky, ale starostlivý Otec všetkých svojich detí (pozri Ef 3,15).

(3) To, že Boh rešpektuje ľudskú voľbu, sa odzrkadľuje v mnohých textoch. Vo veršoch Ef 1,3–14 (najmä Ef 1,13, kde sa „počut“ a „verit“ považujú za dôležité), na iných miestach Listu Efezanom (Ef 2,8; Ef 3,17; Ef 4,1–6,20, z ktorých všetky zdôrazňujú alebo predpokladajú uplatnenie voľby a odpovede viery) a tiež v iných pasážach Novej zmluvy (napr. 1Tim 2,4; Sk 17,22–31). Alebo, ako to vyjadrila Ellen Whiteová: „V dokonalom dare svojho Syna Boh obklopil celý svet skutočným ovzduším milosti, tak ako vzdušný obal obklopuje zem. Každý, kto sa rozhodne vdychovať toto životodarné ovzdušie, bude rásť a dosiahne plnosť postavy muža a ženy v Ježišovi Kristovi.“ (SC 68; CK 46)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké argumenty by ste pridali k vyššie uvedeným argumentom na podporu myšlienky, že Boh si nevyberá ľudí, ani nerozhoduje o našom spasení či zatratení predtým, než by sme vôbec boli stvorení?
2. Čia voľba v konečnom dôsledku rozhodne o tom, či človek má alebo nemá spasenie v Ježišovi?
3. „V ňom máme skrze jeho krv vykúpenie a odpustenie priestupkov podľa bohatstva jeho milosti.“ (Ef 1,7) Ako tento verš odhaľuje realitu spasenia len na základe viery a nie skutkami zákona?

MOC VYVÝŠENÉHO JEŽIŠA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 1,15–23; Ef 3,14–21; 1Tes 5,16–18; 5Moj 9,29; 1Kor 15,20–22; Ž 110,1

ÚVODNÝ TEXT

¹⁹ ... aká nesmierna veľkosť jeho [Božej] moci pre nás, ktorí veríme tak, ako v nás pôsobí jeho mocná sila. ²⁰Tú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici... (Ef 1,19.20)

Zdá sa, že ľudské bytosti majú v sebe túžbu po čoraz väčšej moci a sile. Automobilový výrobca Devel Motors napríklad ukázal prototyp svojho Devel Sixteen, vozidla so 16-valcovým motorom s objemom 12,3 litra a výkonom viac ako 5000 koní! Alebo, ak to nestačí, predstavte si ťahač Peterbilt s tromi prúdovými motormi a s výkonom 36 000 konských síl, ktorý dokáže dosiahnuť rýchlosť 600 km/h a na zastavenie potrebuje dva letecké padáky.

Naproti tomu Pavol sa modlí, aby veriaci v Efeze, ktorí sú v pokušení obdivovať rôzne mocnosti a božstvá svojej kultúry, zakúsili prostredníctvom Svätého Ducha nesmiernu moc, ktorú im Boh dáva k dispozícii v Kristovi. Táto božská moc sa nemeria konskými silami alebo mágiou, ale je viditeľná v štyroch udalostiach, ktoré majú kozmický význam a posúvajú vpred dejiny spasenia: (1) Ježišovo vzkriesenie; (2) Jeho vyvýšenie na Boží trón; (3) všetko je podriadené Kristovi a (4) Kristus sa stáva Hlavou cirkvi (Ef 1,19–23).

Pri uvažovaní o týchto štyroch udalostiach môžu veriaci začať chápať – a zažívať – obrovský rozsah moci, ktorú Boh uplatňuje v ich prospech.

OSNOVA LEKCIE

Tretia lekcia zameria našu pozornosť na Pavlovu modlitbu, v ktorej Bohu ďakuje a zároveň ho prosí za svojich spoluveriacich v Efeze (Ef 1,15–23).

- Ef 1,15.16: Pavlova modlitba vďaka (nedeľa)
- Ef 1,17-19: Prosba za dar múdrosti a pochopenia (pondelok)
- Ef 1,20-23: Vďačnosť za veľkú Božiu moc (utorok)
 - v. 20.21: Prejav Božej moci – Ježišovo víťazstvo nad silami zla (streda)
 - v. 22.23: Prejav Božej moci – vyvýšenie Ježiša nad všetko (štvrtok)

MODLITBA A VĎAKYVZDANIE

¹⁵Preto aj ja, keď som počul o vašej viere v Pána Ježiša a o láske ku všetkým svätým, ¹⁶neprestávam za vás ďakovať, keď vás spomínam vo svojich modlitbách, ¹⁷aby vám Boh nášho Pána Ježiša Krista, Otec slávy, keď ho poznávate, dal Ducha múdrosti a zjavenia, ¹⁸aby osvietil oči vášho srdca, aby ste vedeli, k akej nádeji vás povolal, aké je bohatstvo slávy jeho dedičstva medzi svätými ¹⁹a aká nesmierna veľkosť jeho moci pre nás, ktorí veríme tak, ako v nás pôsobí jeho mocná sila. ²⁰Tú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici ²¹nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo a nad každé meno, ktoré sa spomína nielen v tomto, ale aj v budúcom veku. ²²A všetko mu podrobil pod jeho nohy. Jeho však, ako hlavu nad všetkým, dal Cirkvi, ²³ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý naplňa všetko vo všetkom. (Ef 1,15–23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pavol, motivovaný správou, že veriaci v Efeze prekvitajú vo viere v Ježiša a vo vzájomnej láske (možno sa o tom dozvedel od Tychika, Ef 6,21.22), im vo svojom liste ukazuje, ako sa za nich modlí.

Porovnaj dve Pavlove správy o modlitbe v Liste Efezanom – Ef 1,15–23 a Ef 3,14–21. Ktoré témy majú tieto dva texty spoločné?

Môže sa stať, že naša modlitba je naplnená smútkom a skormútenosťou z toho, za čo sa modlíme. Pavlove modlitby v Liste Efezanom naznačujú, že prirodzeným jazykom modlitby je vzdávanie vďaky. Do nášho života prichádza požehnanie a my Bohu ďakujeme. Snažíme sa vnímať Boha, keď sa ocitneme v ťažkých podmienkach, a chváliť Ho za Jeho premieňajúcu prítomnosť v našich životoch. Oslavujeme milosť a moc vznešeného Ježiša (Ef 1,20–23) a ďakujeme Mu za to, že žehná tých, ktorí sú v našom okolí a my sa za nich modlíme. Pavlovo premieňajúce tajomstvo modlitby znie: *modlitba je kľúčom chvály a vďakyvzdania*.

Pavol tiež napísal: „neprestávam za vás ďakovať, keď vás spomínam vo svojich modlitbách“ (Ef 1,16; pozri tiež Fil 1,3,4; 1Tes 1,2 a 1Tes 5,16–18).

Čo vlastne znamená výzva „neprestajne sa modlite“ (1Tes 5,17)? Nemôže to znamenať, že neustále kľačíme pred Bohom pri modlitbe. Znamená to, že požehnaní Božím Duchom kráčame životom so srdcom otvoreným prítomnosti a moci Boha a hľadáme podnety na vzdávanie vďaky Bohu. Znamená to, že sme pripravení čeliť otázkam a problémom života v prítomnosti Boha, hľadať božskú radu, keď do nášho života vstupujú nečakané ťažkosti a zvraty. Znamená to žiť nie v odcudzení od Boha, ale v spojení s Ním, vždy otvorený božskému vedeniu.

Príliš často vnímame modlitbu ako akýsi dodatok či doplnok k učeníctvu, ktorý treba vykonávať, keď nám to vyhovuje alebo sa to od nás očakáva. Pavol však prináša iný pohľad. Apoštol vníma veľmi vážne úlohu modliť sa za veriacych v Efeze. Robí to tak, že za nich ďakuje (Ef 1,16; porovnaj s Ef 1,3–14) a prihovára sa za nich (Ef 1,17–23; porovnaj s Ef 3,14–21). Modlitba je pre neho ústrednou, ba dokonca najdôležitejšou úlohou kresťanskej viery. Tieto verše prinášajú motivujúcu výzvu modliť sa. Táto výzva sa týka každého z nás. Uvažujme o našej vlastnej „modlitebnej službe“ vo svetle Pavlovej oddanosti.

APLIKÁCIA

■ **Prečo je dôležité vždy ďakovať Bohu v modlitbe za to, za čo Mu máme byť vďační samozrejme?**

MÚDROŠŤ OD SVÄTÉHO DUCHA

¹⁵Preto aj ja, keď som počul o vašej viere v Pána Ježiša a o láske ku všetkým svätým, ¹⁶neprestávam za vás ďakovať, keď vás spomínam vo svojich modlitbách, ¹⁷aby vám Boh nášho Pána Ježiša Krista, Otec slávy, keď ho poznávate, dal Ducha múdrosti a zjavenia, ¹⁸aby osvietil oči vášho srdca, aby ste vedeli, k akej nádeji vás povolal, aké je bohatstvo slávy jeho dedičstva medzi svätými ¹⁹a aká nesmierna veľkosť jeho moci pre nás, ktorí veríme tak, ako v nás pôsobí jeho mocná sila. (Ef 1,15–19)

Pri podávaní správ o svojich modlitbách Pavol vyjadruje jednu ústrednú prosbu, ktorú kladie pred Boží trón. Už spomenul, že Svätý Duch vstúpil do života veriacich v čase ich obrátenia (Ef 1,13.14). Teraz sa Pavol modlí o nové požehnanie Ducha, ktorý má veriacim priniesť potrebný duchovný pohľad zameraný na hlbšie pochopenie Ježiša („keď ho poznávate“ Ef 1,17).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol sa modlí, aby Svätý Duch priniesol veriacim zvláštny pohľad na tri dôležité témy. Pokús sa ich sám rozpoznať v texte Ef 1,17–19.

Keď sa Pavol modlí, aby veriaci v Efeze pochopili, *k akej nádeji ich Boh povolal* (Ef 1,18), túži, aby boli vnímaví na minulé činy, ktoré už Boh pre ich spásu vykonal (Ef 1,3–9.11–13), a sústredili sa na slávnú budúcnosť, ktorú pre nich naplánoval (Ef 1,10.14).

Keď sa apoštol modlí, aby veriaci pochopili „aké je bohatstvo slávy jeho [Božieho] dedičstva medzi svätými“ (Ef 1,18), pripomína starozmluvnú predstavu o veriacich ako o Božom dedičstve (5Moj 9,29; 5Moj 32,9; Zach 2,12; porovnaj s Ef 1,11). Chce, aby vedeli, že nielenže majú dedičstvo od Boha, ale že sami sú Božím dedičstvom. Ak si to uvedomia, lepšie pochopia, akú nesmiernu hodnotu majú pre Boha.

Keď sa Pavol modlí, aby duchovne pochopili, aká je „nesmierna veľkosť jeho moci pre nás, ktorí veríme“ (Ef 1,19), predstavuje Svätého Ducha, ktorý prináša nové poznanie obrovskej Božej moci a uskutočňuje ju v ich skúsenostiach.

Vo všetkých týchto modlitbách Pavol túži, aby jeho adresáti vnútorne prežili a poznali, čo dostali v Ježišovi.

- **Ako môžeš lepšie prežiť „nesmiernu veľkosť jeho moci pre nás, ktorí veríme tak, ako v nás pôsobí jeho mocná sila“? Čo to znamená v každodennom živote?**

APLIKÁCIA

ÚČASŤ NA MOCI VZKRIESENIA

²⁰Tú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici ²¹nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo a nad každé meno, ktoré sa spomína nielen v tomto, ale aj v budúcom veku. ²²A všetko mu podrobil pod jeho nohy. Jeho však, ako hlavu nad všetkým, dal Cirkvi, ²³ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý naplnia všetko vo všetkom. (Ef 1,20–23)

Výrok Hospodina môjmu Pánovi: „Sed' po mojej pravici, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku tvojim nohám.“ (Ž 110,1)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V zostávajúcích veršoch Pavlovej modlitby (Ef 1,20–23) apoštol rozširuje tretiu tému, o ktorej dúfa, že ju Svätý Duch sprostredkuje veriacim: *nesmiernu Božiu moc*, ktorú v ich prospech uplatňuje. Začína poukázaním na dve udalosti dejín spasenia ako na prvotné ukázanie Božej moci: (1) Ježišovo vzkriesenie z mŕtvych a (2) vyvýšenie Ježiša na trón vesmíru (Ef 1,20).

Ako sa Božia moc prejavuje prostredníctvom Ježišovho vzkriesenia?

Ef 1,20

1Kor 15,20–22

Fil 3,8–11

Heb 13,20.21

1Pet 1,3

Ježišovo vzkriesenie je neoddeliteľnou súčasťou kresťanskej viery (1Kor 15,14.17). Pretože Kristus vstal z mŕtvych, verní očakávajú veľkolepé budúce vzkriesenie k večnému životu v čase Kristovho návratu (1Kor 15,20–23). Kristus vstal z mŕtvych, a preto môžeme dnes očakávať všetky požehnania evanjelia, vrátane prítomnosti Svätého Ducha v našich životoch.

Symbolika, že Boh „posadil [Krista] po svojej pravici“ (Ef 1,20), pochádza zo Žalmu 110,1. Je to najčastejšie citovaná starozmluvná pasáž v Novej zmluve (zdá sa, že z nej čerpajú všetky vyššie uvedené pasáže). Téma vyvýšenia Krista je v Liste Efezanom nesmierne dôležitá. Pavol píše, že Boh veriacich „spolu posadil v ponebeských oblastiach v Kristu Ježišovi“ (Ef 2,6 Roh). Okrem toho Pavol hovorí o Kristovom vyvýšení ako o predohre k tomu, aby Kristus naplnil všetko a dal dary svojej cirkvi (pozri Ef 4,8–11).

Vo veršoch Ef 4,8–11 Pavol svojich adresátov varuje, aby neprijímali iba statický obraz Krista sediaceho na Otcovom tróne. Predkladá skôr „dynamický novozmluvný obraz vyvýšeného Krista, ktorý svojím Duchom vychádza po celom svete, aby víťazil a on aj víťazí“. (BRUCE F. F. *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1984, s. 133.) Pavol teda vykresľuje vyvýšenie (korunováciu) Krista, nielen aby poukázal na obrovskú Božiu moc ponúkanú veriacim, ale ukazuje aj na zdroj tejto moci.

APLIKÁCIA ■ **V ktorých oblastiach svojho života potrebuješ Kristovu moc? Ako ju môžeš prijať a ako ju môžeš využiť? Aké konanie ti môže brániť v prístupe k Jeho moci?**

KRISTUS NAD VŠETKÝM

²⁰Tú [moc] dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici ²¹nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo a nad každé meno, ktoré sa spomína nielen v tomto, ale aj v budúcom veku. (Ef 1,20.21)

¹Aj vy ste boli mŕtvi vo svojich priestupkoch a hriechoch, ²v ktorých ste kedysi žili podľa ducha tohto sveta, podľa kniežata nadzemskej moci, ducha, ktorý teraz pôsobí v neposlušných synoch. (Ef 2,1.2)

Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. (Ef 6,12)

Apoštol Pavol oslavuje vyvýšenie Ježiša, ktorý teraz sedí s Otcom na tróne vesmíru. Keď poukázal na postavenie Krista vo vzťahu k Otcovi („posadil [Ho] v nebi po svojej pravici“ Ef 1,20), Pavol sústreďuje našu pozornosť na Ježišov vzťah k „mocnostiam“. Ježiš, ktorý (spolu)vládne s Otcom, je vyvýšený „nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo a nad každé meno, ktoré sa spomína nielen v tomto, ale aj v budúcom veku“ (Ef 1,21).

Zameraj sa na to, ako Pavol hovorí o zlých duchovných silách. Prečo im apoštol venuje toľko pozornosti?

Ef 1,21

Ef 2,2

Ef 6,12

Text Skutky 19,11–20 s príbehom o siedmich synoch akéhosi Skevu ilustrujú, že Efez bol v čase Pavla centrom magických praktík. „Najdôležitejšou charakteristikou praktizovania mágie v celom helenistickom svete bolo vnímanie a poznávanie duchovného sveta, ktorý má vplyv na každý aspekt života. Cieľom kúzelníka bolo rozoznať užitočných duchov od škodlivých a naučiť sa rozlíšiť pôsobenie a ich vzájomné sily a moc. Prostredníctvom týchto vedomostí mali byť schopní vytvoriť prostriedky (hovorené alebo písané zaklínadlá, amulety a podobne) na manipuláciu s duchmi v záujme jednotlivca. Využitím správnych postupov sa mala dať vyliečiť choroba vyvolaná duchom, [alebo] by sa dali vyhrať preteky vozov.“ (ARNOLD, Clinton E. *Power and Magic: The Concept of Power in Ephesians*, s. 18.)

Snaha ovládať jednotlivé božstvá a mocnosti prostredníctvom mágie bola charakteristickým znakom náboženského života v Efeze (pozri Sk 19,13) a je v rôznych obmenách populárna aj dnes. Pavol sa usiluje objasniť vzťah medzi Kristom a týmito „mocnosťami“: Ježiš je vyvýšený „nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo...“ (Ef 1,21).

Aby si bol istý, že jeho poslucháči chápu, že mimo Ježišovej zvrchovanosti neexistuje žiadna moc, pridáva zmienku o praxi odvolávať sa na mená rôznych božstiev v mágii. Ježiš je vyvýšený aj „nad každé meno, ktoré sa spomína“ (Ef 1,21). Odhliadnuc od rozmeru priestoru k rozmeru času, Pavol zdôrazňuje neobmedzenú chronológiu Ježišovej vznešenej vlády. Jeho vláda nad všetkými mocnosťami platí „nielen v tomto veku, ale aj v budúcom“ (Ef 1,21).

- Ako sa pôsobenie „kniežatstiev, mocí, síl a panstiev“ prejavuje v dnešnom svete? Čo môžeme robiť, aby sme sa nestali ich obeťou?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

JEŽIŠ, VŠETKY VECI A JEHO CIRKEV

²²A všetko mu podrobil pod jeho nohy. Jeho však, ako hlavu nad všetkým, dal Cirkvi, ²³ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý napĺňa všetko vo všetkom. (Ef 1,22.23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Raní kresťania videli v texte Žalmu 110,1 proroctvo o Ježišom vyvýšení: „Výrok Hospodina môjmu Pánovi: Sed' po mojej pravici, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku tvojim nohám.“ Žalm 8 vnímali podobným spôsobom a „človeka“ (Ž 8,5) z textu vnímali v kontexte vyvýšeného Krista: „Ustanovil si ho za vládcu nad dielom svojich rúk, všetko si mu položil pod nohy: vložil všetko pod jeho nohy“ (Ž 8,7). Zrejme sa báli, že mocnosti temnoty v nebeských oblastiach sú nad nimi a existuje reálna hrozba, že si ich podmania. Chopili sa však pravdy, že tieto sily sú podriadené Kristovi, teda že Kristus má nad nimi moc.

V liste čítame, že Otec „všetko mu [Ježišovi] podrobil pod jeho nohy“ a Krista „ustanovil nad všetkým za hlavu Cirkvi“ (Ef 1,22). Hoci „všetko“ je univerzálny, inkluzívny pojem, Pavol má stále na mysli „mocnosti“ spomínané v Ef 1,21. Ono „všetko“ – vrátane kozmických, nadprirodzených a duchovných síl – je pod nohami Krista a je Mu to podriadené.

Aké výhody prináša cirkvi skutočnosť, že Kristus bol vyvýšený na trón vesmíru a vládne nad všetkým na nebi a na zemi? (Ef 1,22.23)

Boh urobil Krista víťazom nad všetkými mocnosťami zla. Cirkev (ako spoločenstvo veriacich) je tesne prepojená s Kristom a Ten jej dáva všetko, čo cirkev potrebuje. Táto skutočnosť zaručuje víťazstvo cirkvi nad jej nepriateľmi. Božia moc, ktorá sa prejavila vo vzkriesení Krista a Jeho vyvýšení nad každú kozmickú mocnosť, koná teraz v prospech cirkvi. Boh dal víťazného Krista cirkvi, ktorá je s Ním prepojená až tak, že ju môžeme nazývať Jeho telom.

Ako môžeme spoznať vyvýšeného Krista a zakúsiť Božiu moc v našich životoch? Pavol sa priamo nezaoberá žiadnymi mechanizmami alebo postupmi, ktorými sa to deje. Veľa však naznačuje skutočnosť, že tento text je súčasťou Pavlovej modlitby. Verí, že Boh na jeho modlitbu odpovie. Potvrďuje účinnosť Božej moci, zjavenej v Kristovi, v Božej prítomnosti. Podľa neho je preto opodstatnené prosiť, aby táto moc pôsobila aj v živote veriacich.

APLIKÁCIA

- **Aká je tvoja vlastná skúsenosť s mocou modlitby? Nejde len o vypočuté prosby, ale o modlitbu vo všeobecnosti. Ako ťa modlitba približuje k Bohu? Ako ti dáva moc, ktorú ponúka Kristus?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Preštudujte si tieto dva opisy Kristovho vyvýšenia.

„Kristovo nanebovstúpenie bolo znamením, že jeho nasledovníci prislúbené požehnanie dostanú. Naň mali čakať, prv ako sa pustia do diela. Keď Kristus prešiel nebeskou bránou, jasajúci anjelský zástup ho odprevadil na trón. Sotva sa tento slávnostný obrad skončil, na učeníkov zostúpil v plnej miere Duch Svätý a Kristus bol skutočne oslávený tou slávou, ktorú mal u Otca od večnosti. Vyliatím Ducha na Turíce oznamovalo nebo, že Vykupiteľ slávnostne vystúpil na trón. Podľa svojho prísľubu zoslal z neba svojim nasledovníkom Ducha Svätého na znamenie, že ako kňaz a kráľ prijal všetku moc na nebi i na zemi a že je pomazaný, aby vládol svojmu ľudu.“ (AA 38.39; PN 23.24)

„Otec objíma svojho Syna a počuť pokyn: *Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.* (Heb 1,6) Kniežatá, vládcovia i mocnosti s nevýslovnou radosťou uznávajú zvrchovanosť Kniežaťa života. Anjelské zástupy sa mu klaňajú a radostný jasot sa rozlieha v celom nebi. *Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc, bohatstvo a múdrosť, silu a česť, slávu a dobrorečenie!* (Zj 5,12) Víťazné spevy sprevádza hudba anjelských hárť a celé nebo prekypuje radosťou a slávou. Láska zvíťazila. Stratené bolo nájdené. V nebi zaznieva mohutné volanie: *Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť, sláva a moc na veky vekov!* (Zj 5,13) Ozvena veľkej nebeskej radosti doznieva na zemi v známych Kristových slovách: *Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu.* (Ján 20,17) Nebeská a pozemská rodina sa stretli. Nebo a zem sa spojili. Náš Pán vystúpil na nebesá pre nás a pre nás aj žije. *Preto môže naveky spasit' tých, ktorí skrze nebo prichádzajú k Bohu, lebo žije stále, aby sa za nich prihovára.* (Heb 7,25)“ (DA 834.835; CL 539)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. V súvislosti s Ježišovým vyvýšením uvažujte aj v termínoch „už“ a „ešte nie“. V akom zmysle je Ježiš už Pánom „všetkého“, vrátane démonických síl, ktoré sú mu podriadené? A v akom zmysle sa Jeho plná vláda nad „všetkým“ ešte len prejaví v budúcnosti, a teda ju vnímame ako „ešte nie“? (Pozri 1Kor 15,24–28.)
2. Žijeme vo svetle Kristovej vlády nad „všetkým“? Alebo sme pod nadvládou (možno len čiastočnou) rôznych padlých mocností, ktorých sila postupne ubúda? Ako môžeme spoznať, že v konkrétnom prípade ide o pôsobenie zlých síl alebo mocností temnoty? Ako sa môžeme chrániť pred silami zla, ktoré napriek porážke ešte stále pôsobia v našom svete?

Týždeň od 16. do 22. júla

AKO BOH ZACHRAŇUJE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 2,1–10; Ef 5,14; Rim 5,17; Ef 5,6; 2Tim 1,7

ÚVODNÝ TEXT

‘Ale Boh, bohatý na milosrdenstvo, zo svojej veľkej lásky, ktorou si nás zamiloval, ‘keď sme boli pre svoje priestupky mŕtvi, oživil nás s Kristom – milosťou ste spasení! (Ef 2,4.5)

Dňa 14. októbra 1987 sa osemnásťmesačná Jessica McClure hrala na dvore svojej tety, keď spadla do takmer sedem metrov hlbokej studne veľmi úzkeho priemeru. Jej situácia prilákala médiá z celej krajiny do Midlandu v Texase. Celý svet sledoval „dieťa Jessicu“, ako spí, plače, spieva a volá na svoju matku. Všetci so zatajeným dychom pozorovali, ako pracovníci záchranej služby privádzajú do studne čerstvý vzduch.

Napokon, päťdesiatosem hodín po Jessicinom páde, mohli všetci sledovať, ako ju vyslobodili zo studne s priemerom len dvadsať centimetrov, ktorá ju uväznila na viac ako dva dni. Fotografia Scotta Shawa, ocenená Pulitzerovou cenou, zachytila moment, pri ktorom záchranári s ustarostenými tvármi držia na rukách malé obviazané dievčatko.

Každý príbeh o záchrane života je svojím spôsobom strhujúci a má moc chytiť nás za srdce. Apoštol Pavol v Ef 2,1–10 prináša osobný pohľad na najväčšiu a najrozsiahlejšiu záchrannú akciu všetkých čias: Božie úsilie vykúpiť ľudstvo. Dramatickosť príbehu umocňuje vedomie, že nie sme len divákmi záchrany niekoho iného, ale svedkami svojej vlastnej záchrany.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu tejto lekcie sa zameriame na pasáž Ef 2,1–10. Apoštol Pavol v nej efezským kresťanom najprv vysvetľuje beznádejnú situáciu, v ktorej *kedysi* boli všetci hriešnici, vrátane nás (v. 1–3), aby potom nádherne predstavil to, čo môžeme vďaka Kristovi prežívať *teraz* (v. 4–10).

- Naša beznádejná situácia „kedysi“ (Ef 2,1–3)
- Ef 2,1.2: Boli sme duchovne „mŕtvi“ (nedeľa)
- Ef 2,3: Boli sme otrokmi vlastných túžob (pondelok)
- Naša nová situácia „teraz“ (Ef 2,4–10)
- Ef 2,4–7: Sme „vzkriesení“ a „vyvýšení“ (utorok)
- Ef 2,6.7: Sme obdarovaní veľkou milosťou (streda)
- Ef 2,8–10: Sme už spasení, zachránení (štvrtok)

EFEZANIA: KEDYSI MŔTVI A PODVEDENÍ SATANOM

¹Aj vy ste boli mŕtvi vo svojich priestupkoch a hriechoch, ²v ktorých ste kedysi žili podľa ducha tohto sveta, podľa kniežata nadzemskej mocnosti, ducha, ktorý teraz pôsobí v neposlušných synoch. ³Medzi nimi sme aj my všetci, kedysi konali podľa žiadostí svojho tela, keď sme žili podľa záľub tela a mysle, a boli sme od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní. ⁴Ale Boh, bohatý na milosrdenstvo, zo svojej veľkej lásky, ktorou si nás zamiloval, ⁵keď sme boli pre svoje priestupky mŕtvi, oživil nás s Kristom – milosťou ste spasení! – ⁶spolu s ním nás vzkriesil a spolu s ním nás uviedol na nebeský trón v Kristovi Ježišovi, ⁷aby sa ukázalo v nadchádzajúcich vekoch, aké nesmierne bohatstvo milosti je v jeho dobrote voči nám v Kristovi Ježišovi. ⁸Veď ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. ⁹Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval. ¹⁰Veď sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil. (Ef 2,1–10)

Uvažuj o úvodnom texte (Ef 2,1–10). Aká je jeho hlavná myšlienka? Čo pre nás podľa Pavla Ježiš vykonal?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V predchádzajúcich myšlienkach apoštol opísal záchranu, ktorú ako kresťania dostávame (Ef 1,3–23), a v krátkosti opísal aj príbeh veriacich v Efeze (Ef 1,13). V dnešnom texte Pavol hovorí o ich obrátení podrobnejšie a je osobnejší. Ich minulé hriešnu existenciu (Ef 2,1–3) stavia do protikladu k požehnaniam Božej spásy, ktoré zobrazuje ako spoluúčasť na vzkriesení, nanebovstúpení a na vyvýšení Krista (Ef 2,4–7). Zároveň ukazuje, že základ tejto spásy vychádza z Božieho daru milosti a z Jeho stvoriteľského diela (Ef 2,8–10).

Uvedenú tému výstižne zhŕňajú tri myšlienky z verša Ef 2,5: (1) „[ľudia] boli pre svoje priestupky mŕtvi“, (2) „oživil nás [Boh] s Kristom; a napokon nám pripomína (3) „milosťou ste spasení“.

Vo veršoch Ef 2,1.2 Pavol podčiarkuje smutnú realitu existencie svojich adresátov a vlastne každého človeka pred obrátením. Pred obrátením je totiž človek duchovne mŕtvy. Bežnou súčasťou jeho života je páchanie hriechov (Ef 2,1) a je ovládaný satanom (Ef 2,2). Keďže Pavol píše živým ľuďom, hovorí o nich ako o *kedysi* „mŕtvych“ v metaforickom zmysle (porovnaj s Ef 5,14). Ich situácia bola neutešená a bezvýchodisková, pretože boli oddelení od Boha, ktorý je Zdrojom života (porovnaj s Kol 2,13; Rim 5,17; Rim 6,23).

Keď Pavol uvažuje o spôsobe života svojich poslucháčov pred obrátením, identifikuje dve vonkajšie sily, ktoré ich ovládali. Prvou z nich je život podľa „veku tohto sveta“ (Ef 2,2 Roh.), charakterizovaný podliehaním zvykom a konaniu väčšiny spoločnosti v Efeze. Takýto vplyv pokrivil ľudský život a udržoval ho vo vzbure proti Bohu.

Druhou vonkajšou silou, ktorá ovplyvňovala predchádzajúci život ľudí, je satan. Pavol ho opisuje ako „knieža nadpozemskej mocnosti“ (Ef 2,2; „knieža mocností povetria“ Roh.), keďže „povetrie“ (alebo „nadpozemské“ miesto) je identifikované ako oblasť prebývania nadprirodzených síl, vrátane tých zlých (porovnaj s Ef 1,3; Ef 3,10; Ef 6,12). Satan je aktívny aj na zemi, pretože je *duchom*, ktorý „teraz pôsobí v neposlušných synoch“ (Ef 2,2).

- Čo hovoria verše prvej polovice Efezanom 2 o realite veľkého sporu? V čom pre nás môže byť útechou a nádejou vedomie, že Ježiš zvíťazil a že teraz môžeme mať účasť na Jeho víťazstve?

APLIKÁCIA

EFEZANIA: KEDYSI OKLAMANÍ VLASTNÝMI TÚŽBAMI

Medzi nimi sme aj my všetci kedysi konali podľa žiadostí svojho tela, keď sme žili podľa zálub tela a mysle, a boli sme od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní. (Ef 2,3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Okrem Božích zásahov majú na ľudské konanie vplyv nielen vonkajšie sily, spomínané v Ef 2,2, ale aj vnútorné „žiadosti“, ktoré naplňajú to, čo sa páči nášmu telu a našej mysli (Ef 2,3; porovnaj s Jak 1,14.15; 1Pet 1,14).

Ako rozumieš Pavlovým slovám, že sme „boli... od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní“ (Ef 2,3)? Porovnaj texty Ef 2,3 a Ef 5,6.

Realita strateného života je znepokojujúca, no jej dôsledky v čase konca sú ešte desivejšie. Nad ľudskými bytosťami, ktoré sú „od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní“ (Ef 2,3), stojí hrozba Božieho súdu na konci časov.

Vyjadrenie, že sme „od prirodzenosti deti hnevu“, poukazuje aj na ďalšiu znepokojujúcu skutočnosť. Hoci sme stvorení na Boží obraz a tento obraz si nesieme v sebe, pri stretnutí s Kristom sme pochopili, že je v nás zakorenené niečo hlboko zlé. Žiť kresťanský život neznamená, že zvíťazíme nad jedným či dvomi zlozvykmi či „priestupkami a hriechmi“ (Ef 2,1), s ktorými práve zápasíme. Nezápasíme totiž len s *hriechmi*, ale predovšetkým s *hriechom*. Naše skazené ja má neustálu tendenciu búriť sa proti Bohu a smerovať k sebazničeniu. Ako padlé ľudské bytosti sme chytení do siete sebadeštruktívneho hriešneho správania, v ktorom sa nechávame viesť satanom (Ef 2,2) a našimi vlastnými vrozenými hriešnymi túžbami (Ef 2,3).

Je dôležité poznamenať, že Pavol používa minulé čas – „kedysi... boli sme od prirodzenosti deťmi hnevu“ (Ef 2,3). To však neznamená, že by kresťania nemali skúsenosť so sklonom k zlu. Pavol venuje značnú časť svojho listu (Ef 4,17–5,21) varovaniu, že hriešne činy, ktoré majú korene v hriešnej prirodzenosti, zostávajú pre kresťanov stálou hrozbou. Naše „staré ja“ nás však už nemusí ovládať. Apoštol veriacich vyzýva, aby si prostredníctvom Kristovej moci vyzliekli „starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života“ a obliekli „si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy“ (Ef 4,22–24).

APLIKÁCIA ■ Každý človek má osobnú skúsenosť s tým, aká skazená je naša vlastná prirodzenosť – a to aj po odovzdaní života Ježišovi. Čo sa z toho môžeme naučiť o dôležitosti toho, aby sme boli blízko Kristovi v každom okamihu nášho života?

EFEZANIA: TERAZ VZKRIESENÍ A VYVÝŠENÍ S KRISTOM

⁴Ale Boh, bohatý na milosrdenstvo, zo svojej veľkej lásky, ktorou si nás zamiloval, ⁵keď sme boli pre svoje priestupky mŕtvi, oživil nás s Kristom – milosťou ste spasení! – ⁶spolu s ním nás vzkriesil a spolu s ním nás uviedol na nebeský trón v Kristovi Ježišovi, ⁷aby sa ukázalo v nadchádzajúcich vekoch, aké nesmierne bohatstvo milosti je v jeho dobrote voči nám v Kristovi Ježišovi. (Ef 2,4–7)

Apoštol Pavol robí jasný predeľ medzi „kedysi“ a „teraz“ použitím silného odporovacieho vyjadrenia: „Ale Boh“ (Ef 2,4). Žalostný obraz predchádzajúceho života jeho adresátov (Ef 2,1–3) sa obracia k novej skutočnosti naplnenej nádejou. Táto realita dáva životu veriacich úplne iný rozmer (Ef 2,4–10).

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ako rozumieš tomu, že veriaci sú spolu s Kristom vzkriesení a uvedení na nebeský trón? Do akého časového obdobia Pavol rámčuje tieto udalosti (Ef 2,6.7)?

Na začiatku sme si povedali, že List Efezanom vyvyšuje Krista a zdôrazňuje vzájomné prepojenie medzi Kristom a veriacimi. V texte Ef 2,5.6 Pavol rozširuje túto tému použitím troch zložených slovies, ktoré by sa dali doslova preložiť ako „spoluoživiť“, „spoluvzkriesiť“ a „spoluposadiť“. Prostredníctvom týchto vyjadrení odhaľuje ohromujúcu pravdu, že vďaka Božiemu konaniu máme ako veriaci účasť na dôležitých udalostiach dejín spásy, ktorých ústrednou postavou je Ježiš Kristus.

Čo vlastne Pavol hovorí? (1) Sloveso „spoluoživiť“ s Kristom – nadväzuje na verš Ef 2,1, v ktorom apoštol hovorí, že sme „boli mŕtvi vo svojich hriechoch“. Teraz sme však „živí“, a teda nemusíme žiť podľa ducha tohto sveta. (2) Sloveso „spoluvzkriesiť“ ukazuje na skutočnosť, že vďaka prijatiu Božej milosti môžeme byť vzkriesení, tak ako bol vzkriesený Kristus. Toto vyjadrenie naznačuje aj účasť veriacich na Kristovom vystúpení do neba. (3) Sloveso „spoluposadiť“ vyjadruje skutočnosť, že vďaka Božej milosti už teraz môžeme s Kristom sedieť „na nebeskom tróne“ („v ponebeských oblastiach“ Roh.).

Aby sme ocenili silu Pavlovho argumentu, pozrime sa späť do textu Ef 1,19–23 a pripomeňme si, že svojou smrťou, vzkriesením, nanebovstúpením a vyvýšením Kristus získal víťazstvo nad všetkým zlom a nad všetkými duchovnými mocnosťami – teda práve nad tým, čo kedysi ovládalo životy veriacich. Hoci sú tieto sily stále aktívne a ohrozujú ľudskú existenciu, Ježišovým vzkriesením, nanebovstúpením a vyvýšením sa ich vplyv úplne zmenil. Zmenil sa vesmír a zmenila sa aj realita. Veriaci už nie sú len divákmi udalostí, ale sú do nich osobne a dôverne zapojení. To, že sme spolu s Kristom oživení, vzkriesení a vyvýšení, nám otvára úplne nové možnosti. Máme právo obrátiť sa z existencie ovládanej démonmi k životu v duchovnej hojnosti a moci v Kristovi (2Tim 1,7).

- „Boh nám totiž nedal ducha bojzlivosti, ale Ducha sily, lásky a rozvahy.“ (2Tim 1,7) Ako ti dnešná lekcija pomáha pochopiť Pavlove slová adresované Timotejovi?

APLIKÁCIA

EFEZANIA: NAVŹDY POŽEHNANÍ MILOŠŤOU

³Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach.

⁴Ved' ešte pred stvorením sveta si nás vyvolil, aby sme boli pred ním svätí a nepoškvrnení v láske. (Ef 1,3.4)

⁶... spolu s ním nás [Boh] vzkriesil a spolu s ním nás uviedol na nebeský trón v Kristovi Ježišovi, ⁷aby sa ukázalo v nadchádzajúcich vekoch, aké nesmierne bohatstvo milosti je v jeho dobrote voči nám v Kristovi Ježišovi. (Ef 2,6.7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnajzte Božie plánovanie spasenia v Ef 1,3.4 s večnými následkami tohto plánu opísaného v Ef 2,7. Aké sú základné prvky a ciele Božieho „plánu spasenia“?

Oslava ukončenia štúdia, či už ide o maturitu alebo doktorandské štúdium, je vždy krásnou a dôležitou udalosťou. Vyjadruje významný úspech pri skladaní záverečných skúšok a posun do ďalšej etapy života. Pre nás ako veriach je dôležité, aby sme pochopili hlbokú pravdu evanjelia o milosti. Milosť sa nedá dosiahnuť úsilím, nie je výsledkom nášho snaženia. Milosť nedosahujeme skladaním skúšky, nikto nemôže „promovať“ z milosti.

Pavol potvrdzuje túto pravdu v Ef 2,7 a vysvetľuje ju podrobnou časovou postupnosťou. Boh v minulosti konal v Kristovi, aby nás vykúpil. Teraz nás prijíma v osobe svojho Syna, takže sme spoluúčastníkmi Jeho oživenia, vzkriesenia a vyvýšenia (Ef 2,4–6). Boží plán sa však netýka len minulosti a prítomnosti, v ktorej sa tešíme z prijatej milosti. Neoddeliteľnou súčasťou Božieho plánu je aj budúcnosť. Zahŕňa všetky „nadchádzajúce veky“ (Ef 2,7). Jeho plán večnej budúcnosti je založený na rovnakom princípe ako Jeho činy v minulosti a prítomnosti – na princípe milosti. „V nadchádzajúcich vekoch“ Boh ukáže, „aké nesmierne bohatstvo milosti je v jeho dobrote voči nám v Kristovi Ježišovi.“ (Ef 2,7)

Pavol uvažuje o Božej milosti ako o poklade alebo bohatstve nevyspytateľnej hodnoty (pozri Ef 1,7 a Ef 3,8), z ktorého môžu veriaci čerpať, aby naplnili akúkoľvek svoju potrebu. Táto veľkorysá Božia štedrosť voči nám sa stáva presvedčivým, večným a kozmickým prejavom Jeho milosti.

„Ježiš mal svojím príchodom medzi nás zjaviť Boha ľuďom i anjelom. ... Toto zjavenie však patrilo nielen jeho pozemským deťom. Náš malý svet je učebnicou vesmíru. Obdivuhodný zámer Božej milosti, tajomstvo výkupnej lásky je téma, ktorú aj *anjeli túžia* poznať (1Pet 1,12) a ktorú budú skúmať po celé nekonečné veky. Pre vykúpených aj pre bezhriešne bytosti bude Kristov kríž predmetom hĺbania i radosti. Ukáže sa, že sláva vyžarujúca z Ježišovej tváre je slávou sebaobetavej lásky.“ (DA 19.20; CL 9)

APLIKÁCIA ■ Milosť je dar, ktorý mení následky našej minulosti, dáva nový zmysel našej prítomnosti a nádejou napĺňa našu budúcnosť. Ktorý z týchto aspektov je pre teba práve teraz najdôležitejší?

EFEZANIA: TERAZ ZACHRÁNENÍ BOHOM

⁸Ved' ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. ⁹Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval. ¹⁰Ved' sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil. (Ef 2,8–10)

Znova uvažuj o texte Ef 2,1–10 a tentokrát sa zameraj na verše 8–10. Aké myšlienky v nich Pavol zdôrazňuje?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V texte Ef 2,1–3 Pavol vysvetľuje, že veriaci v Efeze neboli spasení vďaka ich dobrým skutkom alebo neodolateľným povahovým vlastnostiam. Apoštol veľmi jasne hovorí, že boli „mŕtvi vo svojich priestupkoch a hriechoch“ (Ef 2,1). Nebola v nich ani iskierka života. Boli obeťami hriechu. Aj preto nevykazovali žiadnu osobnú iniciatívu či snahu konať dobro. Naopak, boli v úplnom područí samotného satana a svojich vlastných nízkych vášní a hriešnych túžob (Ef 2,2,3).

Netušili, že ich situácia je oveľa horšia, než keby im len chýbal „hlbší duchovný život“ alebo by trpeli nedostatkom „kresťanských cností“. Rovnako ako celé ľudstvo, aj oni boli nepriateľmi pravého Boha a smerovali k odsúdeniu a smrti v deň Božieho súdu. Boli „deťmi hnevu, tak ako aj ostatní“ (Ef 2,3).

V spasení sa totiž nemôžeme spoliehať na vlastné snaženie, ktoré by bolo výsledkom nejakého duchovného výkonu. Spása je zakorenená v Božej nevysvetliteľnej láske, ktorú nemožno pochopiť. Božia láska totiž nestojí na nejakej morálnej hodnote či kvalite človeka, ktorý je objektom tejto lásky. V milosrdenstve a láske Boh koná v prospech ľudí prostredníctvom Ježiša Krista (Ef 2,4). Vďaka jeho konaniu sme mohli byť „oživení“ z duchovnej smrti. Vďaka Božiemu zásahu prežívajú aj Efezania úžasný postup, ktorý sleduje trajektóriu samotného Ježiša. Z extrémnej hĺbky úplnej duchovnej smrti a zúfalého, beznádejného otroctva môžu byť veriaci vzkriesení a vyzdvihnutí do „ponebeských oblastí“ (Roh.) a spolu s Kristom posadení „na nebeský trón“ (Ef 2,5,6). Tento Boží zásah podobný blesku však nie je žiadnym krátkodobým javom. Má skutočnú, trvalú silu a večnú trvácnosť, pretože Boh má v úmysle prejavovať svoju milosť v Ježišovi Kristovi po celú večnosť (Ef 2,7).

Vo veršoch 8 až 10 Pavol zhrňa toto základné učenie kresťanstva v snahe zdôrazniť hlavnú myšlienku svojich slov: *spasenie človeka je výhradne a úplne Božie dielo, nie ľudské*. Nevychádza z nás, ale je Božím darom. Žiadna ľudská bytosť sa nemôže pochváliť tým, že by si milosť zaslúžila alebo k jej prejavu privedla Boha svojím konaním (Ef 2,8,9). Ako veriaci stojíme v Božej milosti a sme dôkazom Jeho milosti – a ničoho iného. Sme Jeho majstrovské diela, stvorené Bohom „v Kristovi Ježišovi“ (Ef 2,10).

■ **Prečo je dôležité pochopiť, že naše spasenie pochádza od Boha a nie je zakorenené v našej vlastnej hodnote alebo v našom úsilí?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Základom Listu Efezanom je príbeh, ktorý tvorí kostru celého listu a jeho jednotlivé časti sa v ňom opakovane spomínajú. Hlavné udalosti v príbehu sú tieto:

1. Boh si vyvolil ľudí „pred stvorením sveta“ (Ef 1,4.5.11).
2. Minulosť človeka – stratená existencia (Ef 2,1–3.11.12; Ef 4,17–19.22; Ef 5,8).
3. Boží zásah v Kristovi na záchranu človeka (Ef 1,7.8; Ef 2,4–6.13–19; Ef 4,1.20.21; Ef 5,2.8.23.25.26).
4. Prijatie evanjelia (Ef 1,12.13 a v náznakoch aj v iných veršoch). Hoci kedysi boli „bez nádeje“ (Ef 2,12), teraz majú „jednu nádej“, ku ktorej sa veriaci uberajú (Ef 4,4; porovnaj s Ef 1,18).
5. Súčasný život adresátov ako učeníkov. Hoci žijú v čase plnom nebezpečenstva a odporu zlých síl, môžu čerpať zo zdrojov, ktoré ponúka ich vznešený Pán (Ef 1,15–23; Ef 2,6; Ef 3,14–21; Ef 4,7–16; Ef 6,10–20).
6. V budúcom vyvrcholení dejín sa naplní úloha Ducha ako „záruky“ (Ef 1,13.14) alebo „pečate“ (Ef 4,30). V tomto vrcholnom momente budú adresáti odmenení za svoju vernosť tým, že sa ujmu „dedičstva“, ktoré im už bolo dané v Kristovi (Ef 2,7; Ef 6,8.9). Vďaka ich viere v Krista im bude udelené miesto v budúcom veku, ktorého centrom bude Kristus (Ef 1,21; Ef 2,7.19–22; Ef 4,13.15; Ef 5,27).

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Základný príbeh Listu Efezanom (pozri vyššie) nie je len príbehom veriacich v prvom storočí. Je to aj náš vlastný príbeh. Ktorý z hlavných krokov alebo fáz tohto príbehu vám v tejto chvíli dáva najväčšiu nádej?
2. Prečo podľa vášho názoru Pavol tak často pripomína hriechu minulosť svojich poslucháčov a vyzýva ich, aby uvažovali o svojom živote pred obrátením?
3. Porovnajte Pavlovo zhrnutie evanjelia v Ef 2,8–10 s jeho skorším zhrnutím v Rim 1,16.17. Ktoré podobné témy sa v týchto dvoch textoch objavujú? V čom sa tieto dva texty odlišujú?
4. Dobré skutky veriacich nehrajú žiadnu úlohu v ich vykúpení, pretože nikdy nemôžu dať ľuďom spasiteľné zásluhy pred Bohom. Akú úlohu zohrávajú v Božích plánoch s veriacimi (Ef 2,10)?

HORIZONTALNE ZMIERENIE: KRÍŽ A CIRKEV

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 2,11–22; Rim 3,31; Rim 7,12; Iz 52,7; Iz 57,19; Ján 14,27; 1Kor 3,9–17

ÚVODNÝ TEXT

¹³Ale teraz v Kristu Ježišu vy, ktorí ste boli kedysi ďalekí stali ste sa blízkymi v krvi Kristovej. ¹⁴Lebo on je náš pokoj, ktorý učinil oboje jedno... (Ef 2,13.14)

Predstav si, že si pohan, Grék, ktorý sa naučil vážiť si Boha Židov. Rozhodol si sa dokonca zanechať uctievanie rôznych bohov a bôžikov svojich predkov a prijal si jediného pravého Boha. Rozhodneš sa navštíviť Jeruzalem. Už z dialky v nemom úžase obdivuješ krásu tamojšieho chrámu. Potom počuješ melódiu a spev, čo v tvojom srdci prebudí túžbu vzdávať Bohu chválu. Keď však prídeš do chrámu a prejdeš po vstupnom nádvorí, ocitneš sa tvárou v tvár múru, ktorý je vysoký takmer jeden a pol metra. Každých zopár krokov narazíš na tabuľku, na ktorej je v latinčine a v gréčtine upozornenie: „Nijaký cudzinec nesmie prekročiť ohradenie okolo chrámu. Každý, kto tak urobí, bude odsúdený za svoje konanie na smrť.“ Okamžite ťa naplní pocit odlúčenia a odcudzenia.

Vo veršoch Ef 2,11–22 Pavol poukazuje na Kristov kríž, ktorý do danej situácie prináša zásadnú zmenu. Ničí totiž všetky bariéry a múry. Vertikálne kríž ukončuje odcudzenie a zmieruje ľudí s Bohom. Horizontálne zmieruje ľudí medzi sebou. Kríž odstraňuje nepriateľstvo a prináša mier medzi Židov a pohanov, robí z nich „jedného nového človeka“ (Ef 2,15). Spolu sa stávajú novým chrámom, „Božím príbytkom v Duchu“ (Ef 2,22).

Čo pre nás dnes znamená táto pravda?

OSNOVA LEKCIE

Druhá polovica 2. kapitoly Listu Efezanom predstavuje praktické dôsledky prijatia Ježišovej obete pre medziľudské vzťahy. Zamieriava sa najmä na dlhoročné „nepriateľstvo“ Židov a pohanov, ktorí sa v Kristovi môžu stať jedným zmiereným spoločenstvom.

- Ef 2,11–13: Vzďialení sa vďaka Kristovi stávajú blízkymi (nedeľa)
- Ef 2,14–16: Nepriatelia sú navzájom zmierení (pondelok)
- Ef 2, 14.15: Rozdeľujúci múr je zbúraný (utorok)
- Ef 2,17.18: Ježiš do vzťahov prináša pokoj (streda)
- Ef 2,19–22: Zmierení veriaci tvoria „Boží chrám“ (štvrtok)

VZDIALENÍ SA STÁVAJÚ BLÍZKYMI

¹¹Preto vy, kedysi pohanovia podľa tela, pamätajte, že kedysi vás tí, čo sa volajú obrezanými rukou na tele, nazývali neobrezanými, ¹²boli ste v tom čase bez Krista, vylúčení zo spoločenstva Izraela a bez účasti na zmluvách Božieho prísľubu, bez nádeje a bez Boha na svete. ¹³No vy, čo ste boli kedysi vzdialení, stali ste sa teraz v Ježišovi Kristovi blízkymi skrze Kristovu krv. (Ef 2,11–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Porovnaj dnešné úvodné texty (Ef 2,1–3 a Ef 2,11.12). O prvom sme si už povedali, že v ňom Pavol opisuje pohanskú minulosť adresátov. Ako rozširuje opis ich minulosti vo veršoch 2,11.12?

Pohanovia, ktorí v Efeze uverili v Krista a stali sa súčasťou Jeho „tela“, cirkvi, boli kedysi úplne oddelení od Izraela a od spásy, ktorú Boh ponúkal. Pavol považuje za dôležité, aby si „pamätali“ (Ef 2,11) túto svoju minulosť. Vtedy boli „bez Krista“, Pomazaného, Mesiáša Izraela. Boli „odcudzení občanstvu Izraelovmu“ (Ef 2,12 Roh). A nielen to. Boli tiež „cudzí zmluvám zaslúbenia“, nezáležalo im na zaslúbení záchranu, ktoré Boh ponúkal počas dejín spásy. Môžeme teda povedať, že nemali nič spoločné ani s Izraelom, ani so spasením, ktoré Boh ponúkal prostredníctvom vyvoleného národa. Pavol hovorí, že takýto život – bez Krista, mimo spoločenstva Izraela a bez účasti na zmluvách Božieho zaslúbenia – je životom „bez nádeje a bez Boha na svete“ (Ef 2,12).

Napätie a nepriateľstvo medzi pohanmi a Židmi bolo dlhodobé. Pavol v náznačkoch hovorí o tejto pevne zakorenenej nenávisti, keď sa odvoláva na jeden jej príznak – osočovanie a uštipačné správanie. Židia hovorili o pohanoch s posmechom ako o „neobriezke“ a pohanovia o Židoch s rovnakým pohrdaním ako o „obriezke“ (Ef 2,11; Roh.).

Vo verši Ef 2,13 však teraz Pavol poukazuje na niečo radikálne odlišné. Apoštol napísal: „No vy, čo ste boli kedysi vzdialení, stali ste sa teraz v Ježišovi Kristovi blízkymi skrze Kristovu krv.“

Keď Pavol opisuje veriacich z pohanov ako kedysi „vzdialených“ či „ďalekých“ (Roh), odkazuje na text z Izaiáša 57,19: „*Pokoj, pokoj ďalekému i blízkemu, hovorí Hospodin, ja ich uzdravím*“ (porovnaj s Ef 2,17.18). V Kristovi a prostredníctvom Jeho kríža boli veriaci z pohanov *priblížení* všetkému, od čoho boli kedysi oddelení – k Bohu, nádeji a k ich židovským bratom a sestram. Pavlov opis naznačuje veľmi dobrú správu: Kristov kríž má moc preklenúť širokú priepasť medzi Židmi a pohanmi. Znamená to, že kríž je riešením na všetky naše spory a rozdelenia. Táto dobrá zvesť nás pozýva zamyslieť sa nad rozdeleniami, ktoré existujú v našich životoch a v cirkvi. Kríž má obrovskú moc a môže prekonať každé rozdelenie.

APLIKÁCIA

- **Z akého stavu ťa Ježiš vykúpil? Prečo by mohlo byť dôležité, aby si si pravidelne pripomínal, v akom stave si sa nachádzal, keď ťa Kristus našiel, a kde by si bol teraz bez Neho?**

ZMIERENIE – BOŽÍ DAR Z KRÍŽA

¹⁴Ved'on je náš pokoj, keď oboch spojil v jedno a svojím telom zbúral rozdeľujúci múr nepriateľstva, ¹⁵keď zbavil platnosti Zákon prikázaní s jeho nariadeniami, aby v sebe z dvoch stvoril jedného nového človeka a nastolil pokoj. ¹⁶Oboch zmieril s Bohom v jednom tele, na kríži usmrtil ich nepriateľstvo. (Ef 2,14–16)

Ako Pavol opisuje kríž a vplyv Kristovho diela v každom z týchto miest Listu Efezanom? Ako by si zhrnul, čo Pavol hovorí o kríži? Aký vplyv má kríž na naše vzťahy?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ef 1,7.8

Ef 4,32

Ef 2,13.14

Ef 2,16

Ef 5,2.25

V kontexte nášho textu na tento týždeň (Ef 2,11–22) prináša kríž veriacim tri veľké prednosti: (1) Pohanía, ktorí boli „vzdialení“ Bohu a Jeho ľudu, sú teraz „blízki“ (Ef 2,13) – stali sa synmi a dcérami Boha a zároveň bratmi a sestrami židovských veriacich (Ef 2,19). (2) „Nepriateľstvo“ medzi židovskými a nežidovskými veriacimi Kristus „usmrtil“ (Ef 2,16; „zabil“ Roh). Kristov kríž odstraňuje to, čo sa zdalo byť trvalým stavom konfliktu, v ktorom boli Židia a pohania zaprisahaní nepriateľia (Ef 2,17). (3) Namiesto nepriateľstva prichádza zmierenie. Kristus „oboch zmieril s Bohom v jednom tele, na kríži“ (Ef 2,16; porovnaj s Kol 1,19–22).

Ako vyzerá toto zmierenie? Aké je to „byť zmierený“? Predstavme si úplné odcudzenie medzi matkou a dcérou, ktoré je následkom dlhého obdobia sporov a vzájomného nepochopenia. Predstavme si, že táto nenávisť sa rozplynie vo vlnu milosti a odpustenia a následné znovuzjednotenie medzi nimi. To je zmierenie. K zmiereniu dochádza vo chvíli, keď jeden člen zboru odloží všetko, čo ho oddeľuje od druhého, a prijíma druhého člena zboru ako milovaného súrodenca v Kristovi, ktorý prijíma to, čo mu bolo ponúknuté. Zmierenie nie je technický alebo právny pojem, ale medziľudský pojem, ktorý oslavuje nápravu narušených vzťahov. Pavol predstavuje Kristovo mocné dielo na kríži, ktoré ovplyvňuje vzťahy nielen medzi jednotlivcami, ale aj medzi skupinami ľudí. Podľa apoštola zmierenie zaplaví naše životy a ukončí naše rozpory, zastaví naše hádky a obnoví naše spoločenstvo a vzájomné porozumenie.

■ **S kým sa potrebuješ zmieriť? Ako ti v tom môže pomôcť práve Kristov dar zmierenia?**

APLIKÁCIA

ZBÚRANIE DELIACEJ STENY

14„Ved' on je náš pokoj, keď oboch spojil v jedno a svojím telom zbúral rozdelujúci múr nepriateľstva, **15**keď zbavil platnosti Zákon prikázaní s jeho nariadeniami, aby v sebe z dvoch stvoril jedného nového človeka a nastolil pokoj. (Ef 2,14.15)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aké kroky podľa Pavla urobil Kristus voči zákonu „prikázaní, záležajúci v rôznych nariadeniach“ (Roh)? Prečo to bolo potrebné? (Ef 2,14.15)

Pavol tu pravdepodobne zmieňuje balustrádu alebo múr, ktorý obklopoval nádvorie Izraelitov v Herodesovom chráme, za ktorý mal pod trestom smrti zakázaný vstup každý, kto sa nenarodil ako Žid. Pavol si predstavuje, že tento múr padá a pohanovia majú konečne úplný prístup k uctievaniu Boha (Ef 2,18). Každý takýto múr, hovorí Pavol, je odstránený krížom. Lebo práve kríž ukazuje, že tieto dva národy, Židia a pohanovia, sú v skutočnosti len jedným ľudom.

Niektorí sú presvedčení, že Ef 2,14.15 hovorí o zrušení či odstránení desiatich prikázaní, vrátane prikázania o sobote. V Liste Efezanom však Pavol preukazuje hlbokú úctu k Desatoru ako zdroju na formovanie kresťanského učenia. Cituje piate prikázanie (Ef 6,2.3) a odkazuje na ďalšie prikázania (napr. siedme: Ef 5,3–14.21–33; ôsme: Ef 4,28; deviate: Ef 4,25 a desiate: Ef 5,5). To je v súlade s Pavlovými skoršími tvrdeniami o zákone (Rim 3,31; Rim 7,12). Rieši zneužívanie zákona, ale samotný zákon si ctí a predpokladá jeho kontinuitu. Preto použiť tieto verše na zrušenie platnosti Desatora, najmä vo svetle všetkých ostatných textov v Biblii o večnej platnosti zákona, je zjavne nesprávna interpretácia Pavlovho zámeru.

Naopak akékoľvek použitie zákona na vrazenie klinu medzi Židov a pohanov, a najmä na vylúčenie pohanov z plného spoločenstva s Božím ľudom a z prístupu k uctievaniu, by bolo pre Pavla kliatbou a zneužitím Božieho plánu so zákonom. „Zákon“ v texte Ef 2,14.15 označuje pravdepodobne obradné aspekty zákona, ktoré oddeľovali Židov od pohanov a ktoré Pavol vyjadruje zložitou frázou „zákon prikázaní, záležajúci v rôznych nariadeniach“ (Roh). Druhou možnosťou je, že Pavol má na mysli celý starozmluvný systém zákona, keďže sa začal vykladať a zneužívať ako klin na oddialenie Židov od pohanov.

APLIKÁCIA ■ Akému napätiu medzi adventistami siedmeho dňa alebo vo vzťahu k inej kresťanskej komunite musíme čeliť a snažiť sa ho prekonať? Prečo by naša spoločná láska ku Kristovi mala stačiť na prekonanie tohto napätia?

JEŽIŠ: KAZATEĽ POKOJA

17A keď prišiel, zvestoval pokoj vám, čo ste boli vzdialení, a pokoj tým, čo boli blízki. **18**Ved' skrze neho máme v jednom Duchu obaja prístup k Otcovi. (Ef 2,17.18)

Ako Pavol zhŕňa Kristovu službu v Ef 2,17.18?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jedným z dôležitých konceptov Listu Efezanom je myšlienka pokoja. Samotný list sa začína a končí požehnaním pokoja „od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista“ (Ef 1,2; porovnaj s Ef 6,23). Vo veršoch Ef 2,14–16 Pavol vysvetľoval, že Kristus zosobňuje pokoj, lebo „On je náš pokoj“, a že tento pokoj vychádza z Jeho kríža. Kristus nielenže robí niečomu koniec – nepriateľstvu medzi Židmi a pohanmi (Ef 2,14.15), ale čosi nové aj vytvára – nového človeka, ktorý sa vyznačuje vzťahmi zmierenia a pokoja (Ef 2,15–17). Takýto pokoj nie je len absenciou konfliktov. Je to pokoj vychádzajúci z hebrejského konceptu *šalom* – skúsenosť jednoty a blaha, ktoré sa prejavujú nielen v našom vzťahu s Bohom (Rim 5,1), ale aj v našom vzťahu s ostatnými.

Ako si Pavol predstavuje veriacich, ktorí sa podieľajú na šírení Ježišovho posolstva pokoja? Porovnaj aj text Rim 10,14.15 s textami Ef 2,17–19; Iz 52,7 a Iz 57,19.

Ef 4,3

Ef 6,14.15

Evanjeliá obsahujú príklady Ježiša ako Kazateľa pokoja. Vo svojich posolstvách na rozlúčku učeníkom – a aj nám – sľubuje: „Poj pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam.“ (Ján 14,27) Svoje slová potom uzatvára takto: „Toto som vám povedal, aby ste našli vo mne pokoj. Na svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet!“ (Ján 16,33). Keď sa po svojom vzkriesení zjavoval učeníkom, opakovane im hovoril: „Poj pokoj vám!“ (Ján 20,19.21.26)

V texte Ef 2,17.18 Pavol zapálene poukazuje na to, že Kristovo kázanie o pokoji presiahlo čas Jeho pozemskej služby. Ježiš „kázal pokoj“ nielen „blízkym“ (židovským veriacim; Ef 2,11–13), ale aj „vzdialeným“ (teda veriacim z pohanov, a to dokonca ešte predtým, ako sa obrátili). Po prijatí tohto vyhlásenia všetci veriaci zažijú hlboké požehnanie.

- **Ako sa môžeš naučiť byť „kazateľom pokoja“ namiesto toho, aby si bol „agentom konfliktov“? Akým situáciám môžeš pomôcť priniesť pokoj a zmierenie práve v týchto dňoch?**

APLIKÁCIA

CIRKEV: SVÄTÝ CHRÁM

¹⁹A tak teda už nie ste cudzinci a prisťahovalci, ale ste spoluobčania svätých a členovia Božej rodiny. ²⁰Ste vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, pričom uholným kameňom je Ježiš Kristus. ²¹V ňom celá stavba pevne pospájaná rastie vo svätý chrám v Pánovi; ²²v ňom ste aj vy spoločne budovaní na Boží príbytok v Duchu. (Ef 2,19–22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aké obrazy používa Pavol v Ef 2,11–22, aby predznamenal jednotu medzi Židmi a pohanmi v cirkvi?

Celú 2. kapitolu Listu Efezanom sme rozdelili na dve časti. Kým verše 1–10 ukazujú, že žijeme v jednote s Kristom, verše 11–22 zdôrazňujú, že ako súčasť Jeho cirkvi žijeme v jednote s ostatnými. Ježišova smrť má *vertikálny* vplyv na nadväzovanie nášho vzťahu s Bohom (Ef 2,1–10) a *horizontálny* vplyv pri budovaní našich vzťahov s druhými (Ef 2,11–22). Prostredníctvom kríža Ježiš rúca všetko, čo oddeľuje veriacich z pohanov od židovských veriacich, vrátane zneužívania Zákona na prehlbovanie priepasti (Ef 2,11–18). Ježiš zároveň buduje. Staví úžasný nový chrám zložený z veriacich. Pohanovia, ktorí boli kedysi vylúčení z bohoslužieb na posvätných miestach chrámu, sa teraz pripájajú k židovským veriacim a stávajú sa spolu s nimi novým chrámom. Všetci sa stávame súčasťou Božej cirkvi, „svätého chrámu v Pánovi“ (Ef 2,19–22), a máme výsadu žiť v súlade s Ježišom a našimi bratmi a sestrami v Kristovi.

Ako súvisí Pavlovo použitie metafory cirkvi ako chrámu v Ef 2,19–22 s použitím v nasledujúcich pasážach?

1Kor 3,9–17

2Kor 6,14–7,1

1Pet 2,4–8

Pavol používa metaforu cirkvi ako chrámu ako vrcholný obraz úplného začlenenia pohanov do cirkvi. Kedysi mali zakázané uctievanie na „nádvorí Izraela“ v chráme. Teraz nielenže získavajú prístup (Ef 2,18), ale sami sa stávajú stavebným materiálom pre nový chrám tvorený ako „Boží príbytok v Duchu“ (Ef 2,22). Pisatelia Novej zmluvy používajú metaforu chrámu na vyjadrenie posvätnosti cirkvi a Božej úlohy pri zakladaní a rozširovaní cirkvi. Zároveň tým zdôrazňujú jednotu veriacich v rámci cirkvi. Metafora sa používa v spojení s jazykom, ktorý vyjadruje životnosť (pozri Ef 2,21, kde chrám „rastie“). Často tiež kladú dôraz na proces stavby (pozri Ef 2,22: „aj vy ste spoločne budovaní“). Namiesto statického obrazu cirkiev rozpoznáva svoju identitu ako „chrám živého Boha“ (2Kor 6,16).

APLIKÁCIA ■ Čo pre teba znamená, že si súčasťou stavby, ktorú buduje Kristus? V čom sa takýto pohľad na kresťanstvo líši od konštatovania, že „si členom“ cirkvi?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Pozorne si preštudujte nasledujúci úvod k diskusným otázkam uvedeným nižšie:

Aký je špecifický kontext, v ktorom Pavol píše verše Ef 2,11–22, keď opisuje rozsiahle účinky kríža na ľudské vzťahy? Zaoberá sa vzťahmi medzi veriacimi zo Židov a z pohanov, ktorí sú spoločne členmi cirkvi. Vyjadruje jasný záujem o to, aby chápali, že žijú spoločne ako zmierení členovia Božej rodiny (Ef 2,19). V kontexte listu ako celku však Pavol demonštruje široký, ďalekosiahly zámer. Jeho témou je Boží veľký, konečný plán zjednotiť všetko v Kristovi (Ef 1,9.10). Tento plán zahŕňa „každý rod na nebi i na zemi“ (Ef 3,15).

Ešte dôležitejšie je, že jednota členov v cirkvi (špecifická téma, ktorej sa venuje v Ef 2,11–22) má sama osebe širší zámer, ktorý Pavol odhaľuje v Ef 3,10: „Boh chce, aby sa teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha.“ Uskutočňovaním jednoty, ktorú Kristus vydobyl na kríži, majú veriaci ukazovať, že Boží konečný plán zjednotiť všetko v Kristovi je v plnom prúde. Ich zmierené vzťahy zjavujú Boží plán pre vesmír zjednotený v Kristovi. Preto je dôležité vnímať Ef 2,11–22 v kontexte celého Listu Efezanom, kde nachádzame biblické princípy týkajúce sa dôležitej témy dneška – vzťahov medzi skupinami ľudí alebo rasami.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aké biblické zásady týkajúce sa etnických vzťahov sú uvedené v Ef 2,11–22? Ako táto pasáž ponúka osobitý, na Krista zameraný prístup k téme, ktorý vyjadruje, aký vzťah by mali mať príslušníci jednej etnickej skupiny k príslušníkom inej?
2. V súvislosti s Božím plánom pre budúcnosť ľudstva (Ef 1,9.10; Ef 2,11–22) je dôležité, aby cirkev riešila svoje vlastné vnútorné problémy a konflikty medzi rasami a rôznymi skupinami ľudí. Prečo? Ako to cirkev môže robiť?
3. Ktoré pretrvávajúce problémy medzi národnostnými skupinami existujú vo vašej komunite? Ako môže vaša cirkev zohrať pozitívnu úlohu pri realizácii zjednocujúceho diela, ktoré už Kristus vykonal na kríži? Ako sa môžete podieľať na tejto práci?

Týždeň od 30. júla do 5. augusta

TAJOMSTVO EVANJELIA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Efezanom 3; Jób 11,5–9; Ezech 43,13–16; Ámos 7,7.8; Zj 11,1.2

ÚVODNÝ TEXT

²⁰Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme, ²¹tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen. (Ef 3,20.21)

Tretiu kapitolu Listu Efezanom Pavol začína témou, ktorej sa už predtým dotkol: „že pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prislúbenia v Ježišovi Kristovi“ (Ef 3,6). A hoci túto skutočnosť v dnešnej cirkvi, zloženej prevažne z pohanov, nepokladáme za nič prekvapujúce, väčšina z apoštolových adresátov v Efeze považovala takého konštatovanie za niečo zásadne nové.

Pavol potom pokračuje uvažovaním o svojom zanietení a svojej túžbe hlásať Ježišovo evanjelium pohanom. Dozvedáme sa aj o jeho vtedajších ťažkostiach pri rozširovaní tejto služby, ktorých súčasťou bol aj pobyt v rímskom väzení.

A všimneme si aj apoštolovu oddanosť tajomstvu, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou podstaty evanjelia a hovorí o tom, že v cirkvi sú pohanovia na rovnakej úrovni ako ich bratia a sestry zo Židov. Sme svedkami Pavlovho nadšenia pre cirkev a jej kozmické poslanie. Počúvame, ako sa modlí a chváli Boha za to, že prostredníctvom cirkvi prejavuje svoju milosť.

Stručne povedané, sme inšpirovaní pripojiť sa k Pavlovi v jeho zanietení pre evanjelium.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu tejto lekcie budeme pokračovať čítaním 3. kapitoly Listu Efezanom, ktorá sa zameriava na základné poslanie Pavlovej služby – na „evanjelium“ o Ježišovi Kristovi. Pavol tu naznačí, v čom je správa o tom, čo pre nás Kristus vykonal, jedinečná a aký praktický vplyv má nielen na naše životy, ale aj na celý vesmír.

- Ef 3,1–3: Posol evanjelia – väzeň Pavol (nedeľa)
- Ef 3,1–6: Jedinečnosť evanjelia – tajomstvo, ktoré nám bolo zjavené (pondelok)
- Ef 3,7–13: Výsledok evanjelia – cirkev zjavuje vesmíru Božiu múdrosť (utorok)
- Ef 3,14–19: Výsledok evanjelia – Kristus prebýva v našich srdciach (streda)
- Ef 3,20.21: Radosť z evanjelia – oslava Ježiša Krista (štvrtok)

PAVOL: UVÄZNENÝ APOŠTOL POHANOV

¹Preto som ja, Pavol, väzňom Krista Ježiša za vás pohanov. ²Počuli ste predsa o milosti, ktorú mi Boh podľa svojho plánu udelil pre vás, ³ako som v zjavení spoznal tajomstvo, o ktorom som už krátko napísal. (Ef 3,1–3)

Prečítaj si text Efezanom 3. Pokús sa objaviť jednu alebo dve hlavné myšlienky tejto kapitoly. Ktoré dôležité témy Pavol otvára v tejto kapitole?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Text Efezanom 3 má zaujímavú štruktúru. Pavol začína kapitolu slovami: „Preto som ja, Pavol, väzňom Krista Ježiša za vás pohanov.“ (Ef 3,1) Potom túto tému preruší a urobí pomerne dlhú odbočku zameranú na jeho dielo ako apoštola pohanov (Ef 3,2–13). Po tomto odbočení sa vracia k pôvodnej myšlienke zopakovaním slovíčka „preto“ (Ef 3,14), pričom verše 14 až 21 prinášajú pokračovanie prerušenej správy o jeho modlitbe.

V Ef 3,1 sa Pavol identifikuje ako „väzeň Krista Ježiša“, čím argumentuje, že hoci sa nachádza v rímskom zajatí a je tak pod autoritou Rímskej ríše, v jeho živote existuje aj iný, hlbší zámer – zámer, ktorý s nami má Boh. Pavol to vníma jednoznačne. On nie je väzňom Ríma, ale „väzňom Krista Ježiša“! (Pozri aj Ef 4,1.) Pavlova zmienka o jeho „súžení“ (Ef 3,13) a neskoršia zmienka o putách (Ef 6,20) naznačujú, že nebol v relatívne pohodlnom domácom väzení (porovnaj so Sk 28,16), ale v ozajstnej väznici. Byť v prvom storočí uväznený v rímskom žalári bolo mimoriadne náročné. Rímska ríša nemala inštitucionalizované väznice s hygienickými zariadeniami a pravidelným poskytovaním stravy. V skutočnosti impérium nepotrebovalo väznice, ako ich poznáme dnes. Ako forma trestu sa totiž väzenie v tom čase nepoužívalo. Ľudia boli uväznení len počas čakania na súd alebo popravu. Od väzňov sa očakávalo, že sa o seba postarajú sami a pri zásobovaní potravinami a inými potrebami boli závislí od príbuzných a priateľov.

Pavlove obavy sa pravdepodobne sústreďujú na emocionálny vplyv jeho uväznenia na veriacich, keďže byť väzňom bolo v kontexte kultúry cti a hanby extrémnou spoločenskou potupou. Mohol sa obávať, že sa niektorí budú pýtať: „Ako môže byť Pavol apoštolom a poslom vznešeného Krista, keď je opovrhovaným väzňom?“ Preto vysvetlí svoje uväznenie z úplne iného uhla pohľadu. Usiluje sa veriacim pomôcť, aby jeho pobyt vo väzení vnímali ako súčasť Božieho plánu. Trpí za nich („moje súženie za vás“) a to, čo sa zdá byť zdrojom hanby a poníženia, sa v skutočnosti ukáže byť pre ich „slávu“ (Ef 3,13).

■ Ako sa môžeš naučiť dôverovať Bohu a Jeho cestám v situácii, ktorá je náročná, bolestivá alebo dokonca ponižujúca?

APLIKÁCIA

DLHO SKRÝVANÉ TAJOMSTVO EVANJELIA

¹Preto som ja, Pavol, vážnom Krista Ježiša za vás pohanov. ²Počuli ste predsa o milosti, ktorú mi Boh podľa svojho plánu udelil pre vás, ³ako som v zjavení spoznal tajomstvo, o ktorom som už krátko napísal. ⁴Keď si to prečítate, môžete spoznať, ako chápem Kristovo tajomstvo. ⁵V iných pokoleniach nebolo ľuďom známe tak, ako sa teraz v Duchu zjavilo jeho svätým apoštolom a prorokom, ⁶že pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prisľúbenia v Ježišovi Kristovi. (Ef 3,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM O akom tajomstve hovorí Pavol? Čo je jeho obsahom a odkiaľ o ňom apoštol vie? (Ef 3,1–6)

Pri štúdiu prvej časti Efezanom 3 (3,1–6) sa sústreďme na tieto body:

(1) Pavol píše túto časť listu špeciálne veriacim z pohanov v domácich zboroch v Efeze (Ef 3,1).

(2) Pavol tvrdí, že je príjemcom niečoho, čo označuje ako „správa Božej milosti“ (Ef 3,2; doslova „správcovstvo“), ktoré mu bolo dané „pre vás“, teda pre veriacich z pohanov. Toto *správcovstvo* (alebo *služba*) milosti je Pavlovým spôsobom, ako opísať poverenie zvestovať evanjelium („Božiu milosť“) pohanom (Ef 3,7.8). Pavol zdôrazňuje, že toto poverenie dostal od Boha.

(3) Pavol tvrdí, že mu bolo odhalené tajomstvo, o ktorom písal v liste už skôr (pozri najmä Ef 1,9.10; Ef 2,11–22). Tu ho charakterizuje ako „Kristovo tajomstvo“ (Ef 3,3.4). Pavol nechce, aby ho ostatní vnímali ako vynálezcu či pôvodcu evanjelia. On je len tým, kto koná Bohom zverenú službu ohlasovať evanjelium.

(4) Pavol nie je sám, kto dostal zjavenie o tomto tajomstve. Duch ho totiž zjavil aj Kristovým „svätým apoštolom a prorokom“. Toto zjavenie svojím obsahom rozširuje zjavenie Božieho plánu dané skorším generáciám (Ef 3,5). Výraz „proroci“ sa tu pravdepodobne vzťahuje na tých, ktorí majú a uplatňujú dar prorockva medzi ranokresťanskými domácimi cirkvami, a nie na prorokov zo Starej zmluvy. Tajomstvo, ktoré bolo kedysi skryté, sa teraz stalo tým, čo by sme mohli nazvať „otvoreným tajomstvom“.

(5) Pavol napokon vyhlasuje, že „pohanovia sú skrze evanjelium spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prisľúbenia v Ježišovi Kristovi“ (Ef 3,6).

Pavol zvestuje evanjelium vášnivo a zanietene. Zdá sa, akoby ho najviac nadchýnalo to, ako evanjelium pôsobí v cirkvi, ktorá sa skladá zo Židov aj z pohanov. Tieto dve skupiny sa stali stavebnými kameňmi nového Božieho spoločenstva, nového človečenstva, cirkvi (pozri Ef 2,14–16). Z nepriateľov sa Božím konaním stali „spoludedičia“, „spoluúdy“ (súčasti Kristovho tela) a „spoluúčastníci“ zaslúbenia evanjelia (pozri Ef 3,6).

APLIKÁCIA ■ Existujú u teba alebo v tvojom zborovom spoločenstve nejaké – možno aj skryté alebo skrývané – postoje, ktoré odporujú učeniu evanjelia, že všetci ľudia majú pred Bohom rovnakú hodnotu? Čo sa dá s takýmito postojmi robiť a ako sa ich dá zbaviť?

CIRKEV AKO ZJAVOVATEĽ BOŽEJ MÚDROSTI

⁷Ja som sa stal jeho služobníkom podľa daru Božej milosti, ktorú som dostal pôsobením jeho moci. ⁸Ja, najmenší zo všetkých svätých, som dostal tú milosť, aby som pohanom zvestoval nepreniknuteľné Kristovo bohatstvo ⁹a všetkým objasnil, aký je plán tajomstva ukrytého od vekov v Bohu, ktorý všetko stvoril. ¹⁰Boh chce, aby sa teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha ¹¹podľa odvekého ustanovenia, ktoré uskutočnil v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi. ¹²V ňom sa odvažujeme pristupovať v dôvere skrze jeho vieru. ¹³Preto prosím, aby ste neochabovali pre moje súženie za vás. To je vaša sláva. (Ef 3,7–13)

Čo hovorí Pavol o Bohu a Božích činoch v Ef 3,7–13?

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pavol opäť vyhlasuje, že je „služobníkom podľa daru Božej milosti“ (Ef 3,7; porovnaj s Ef 3,1.2). Tento dar, podobne ako evanjelium, neprichádza kvôli hodnote prijímateľa, ale vďaka Božej milosti. Pavol podčiarkuje tento bod tým, že sám seba opisuje ako „najmenšieho zo všetkých svätých“ (Ef 3,8).

V spôsobe, akým sa Pavol vnímal a predstavoval, nachádzame zaujímavý vývoj. Môžeme ho pozorovať pri štúdiu Pavlových listov v poradí, v akom ich napísal. Na začiatku si robí nárok na svoje postavenie Bohom povolaného a povereného apoštola (Gal 1,1). Neskôr sa však predstaví ako „najmenší z apoštolov“ a ako ten, kto nie je „hoden volať sa apoštolom“ (1Kor 15,9). V Liste Efezanom sa vníma ako „najmenší zo všetkých svätých“ (Ef 3,8). Napokon sa opisuje ako „prvý“ (teda najväčší) z hriešnikov (1Tim 1,15).

Tento Pavlov spôsob myslenia nám môže pomôcť vysvetliť známy citát Ellen G. Whiteovej: „Čím bližšie budeš k Ježišovi, tým hriešnejší si budeš pripadať, pretože tvoj duchovný postreh sa zjasní a tvoje nedostatky vyniknú v porovnaní s jeho dokonalou povahou.“ (SC 64; CK 44)

Vo verši Ef 3,10 Pavol píše o Božom zámere, „aby teraz cirkev dala poznať kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach rozmanitú Božiu múdrosť“. Kto sú „kniežatstva a mocnosti v nebesiach“, ktorých apoštol spomína? A ako im cirkev oznamuje Božiu „rozmanitú“ múdrosť? Hoci text neuvádza presnú charakteristiku týchto mocností, zdá sa, že najlepšie je vnímať ich ako tie zlé, ktoré sú podrobnejšie opísané v Ef 6,11.12. Ak je to tak, potom zloženie cirkvi, zjednocujúce Židov a pohanov, kedysi rozdelené a rozdielne časti ľudstva, sa stáva jasnou správou týmto démonickým „kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach“ o pláne pre budúcnosť, podľa ktorého „[Boh] zjednotí v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi i na zemi“ (Ef 1,10). Boh takto dáva najavo, že Jeho plán je v plnom prúde a ich záhuba je istá. Samotná povaha zjednotenej cirkvi signalizuje ich konečnú porážku.

- Ak by váš zbor bral vážne Pavlov „opis činnosti“ cirkvi v Ef 3,10, ako by to mohlo zmeniť vzťahy, ktoré navzájom máte vo vašom spoločenstve?

APLIKÁCIA

KRISTUS PREBÝVA VO VAŠICH SRDCIACH

¹⁴Preto zohýnam kolena pred Otcom, ¹⁵od ktorého má meno každý rod na nebi i na zemi, ¹⁶aby vás podľa bohatstva svojej slávy posilnil mocou skrze svojho Ducha na vnútornom človeku ¹⁷a aby Kristus skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste tak zakorenení a upevnení v láske ¹⁸mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka, ¹⁹a poznať Kristovu lásku, ktorá prevyšuje poznanie, a tak aby ste sa dali naplniť celou Božou plnosťou. (Ef 3,14–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj predchádzajúcu Pavlovu modlitbu (Ef 1,16–19) s jeho prosbou za veriacich v dnešnom texte (Ef 3,14–19). V čom sú tieto dve modlitby podobné?

V originálnom gréckom znení veršov 14 a 15 môžeme vysledovať dôležitú slovnú hračku. Keď Pavol píše, že sa skláňa pred „Otcom, od ktorého má meno každý rod na nebi i na zemi“, text porovnáva zvukovú súvislosť medzi gréckym výrazom pre otec (*patér*) a výrazom pre rodinu (*patria*). (V slovenčine toto prepojenie zachováva preklad SSV: „Otec“ a „otcovstvo“.) V Liste Efezanom Pavol oslavuje komplexnú povahu Božieho plánu spásy, ktorý zahŕňa „všetko“ (Ef 1,9.10) na všetky „veky“ (Ef 1,21). A v Ef 3,14.15 ukazuje, že „Otcovi“ patrí „každé otcovstvo na nebi i na zemi“. Každá rodina (*patria*) má svoje meno od Otca (*patér*). Je to vynikajúca správa!

Zamyslime sa nad touto myšlienkou: Tvoja rodina, napriek nedokonalostiam a zlyhaniam, patrí Bohu. Tvoja rodina nie je v krutom zovretí osudu, ale v Božích starostlivých rukách. Boh miluje nedokonalé rodiny. Nesú Božie meno. Nesú znamenie Jeho vlastníctva.

V Ef 3,16–19 Pavol prosí Boha, aby dal veriacim (a) hojnú duchovnú skúsenosť vyznačujúcu sa vnútornou silou prostredníctvom prítomnosti Ducha (Ef 3,16), (b) dôverný vzťah s Kristom, ktorý je tiež zobrazený ako prebývajúcí vo vnútri veriacich („prebýva vo vašich srdciach“; Ef 3,17) a (c) stálu a pevnú duchovnú identitu („zakorenení a upevnení v láske“; Ef 3,17).

Keď Pavol prináša chválu Bohu za mnoho rôznych požeňnaní, ktoré ponúka veriacim, nezahŕňa tri rozmery, ale štyri – „šírku, dĺžku, výšku a hĺbku“ (Ef 3,18). Apoštol neukazuje podrobne, čoho sa tieto aspekty týkajú, hoci zjavne opisujú niečo veľmi dôležité. Každý čitateľ Písma sa pokúša objaviť význam týchto slov. Čo presne vyjadrujú? Opisujú *Božiu múdrosť* (porovnaj s Jób 11,5–9, ktorý používa štyri rozmery), *Božiu moc* (porovnaj s Ef 3,16.17) alebo vari *duchovný chrám* z Ef 2,19–22 (porovnaj s Ezech 43,13–16, kde sa tiež hovorí o štyroch rozmeroch; Ámos 7,7.8; Zj 11,1.2)? Možno by bolo najlepšie vidieť tieto štyri rozmery ako opis nesmiernej „Kristovej lásky“ (Ef 3,19), keď ich vnímame v kontexte snahy „pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka“ (Ef 3,18) ako paralela k ďalšiemu veršu, „a poznať Kristovu lásku“ (Ef 3,19; porovnaj s Rim 8,35–39). Nech je to akokoľvek, ide o dobré správy.

APLIKÁCIA ■ Ako sa v živote veriaceho prejaví, že Kristus „prebýva v jeho srdci“, že „pozná Kristovu lásku“ a že je „naplnený celou Božou plnosťou“?

SLÁVA V CIRKVI A V KRISTOVI JEŽIŠOVI

²⁰Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme, ²¹tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen. (Ef 3,20,21)

Pavol uzatvára svoju modlitbu chválospevom – krátkym poetickým vyjadrením chvály Bohu. Za čo Boha chváli? (Ef 3,20, 21)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V predchádzajúcich veršoch Pavol *opisoval*, čo je predmetom jeho modlitieb za veriacich (Ef 3,14–19). Teraz sa však modlí priamo a mocne. Pavlov chválospev nastoľuje dve dôležité otázky:

(1) Vyvyšuje v tomto texte Pavol cirkev nevhodne, tým že ju stavia na roveň Kristovi, keď hovorí: „tomu [Bohu] sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi“ (Ef 3,21)? Hoci Pavlovi veľmi leží na srdci osud cirkvi v Efeze, je zrejmé, že Kristus je Spasiteľ cirkvi, pretože je to Kristus, kto prebýva v srdciach veriacich (Ef 3,17). V chválospeve Pavol oslavuje Boha za spásu ponúknutú cirkvi prostredníctvom Ježiša Krista.

(2) Zobrazujú slová „po všetky pokolenia, na veky vekov“ (Ef 3,21) nekonečnú pozemskú budúcnosť cirkvi s *odloženým* návratom Krista? List Efezanom prejavuje silné očakávania týkajúce sa budúcnosti. Napríklad Ef 4,30 očakáva „deň vykúpenia“. Okrem toho, veriaci zažijú Kristovu neobmedzenú, zvrchovanú moc nielen v tomto, ale aj „v budúcom veku“ (Ef 1,21). Pavlov chválospev by sme mali vnímať ako oslavu Kristovej nekonečnej moci vykonávanej v prospech veriacich.

Keď sa sústredíme na túto Pavlovu modlitbu (Ef 3,14–21; porovnaj s Ef 1,15–23), vidíme, že Pavol nachádza silu v kozmickom rozsahu Otcovej starostlivosti (Ef 3,14,15), v dostupnej moci Svätého Ducha (Ef 3,16), v spoločensťve samotného Krista (Ef 3,17) a v nesmiernej Kristovej láske (Ef 3,18,19). Tieto aspekty považuje za také pravdivé a isté, že si veriacich predstavuje ako naplnených „celou Božou plnosťou“ (Ef 3,19) a oslavuje tieto duchovné skutočnosti chválou, a opakovane žasne nad hojnosťou Božej moci, ktorú ponúka svätým (Ef 3,20,21).

Kedykoľvek cítime, ako na nás neúprosne doliehajú problémy, pokušenia alebo pochybnosti, môžeme nachádzať posilnenie a útechu v týchto Pavlových textoch. Uväznený apoštol pozdvihuje náš pohľad k nesmiernemu obzoru Božích zámerov a Božej milosti. Apoštol pripomína, že bez ohľadu na naše súčasné okolnosti sme účastníkmi konečného Božieho plánu (Ef 1,9,10) a Jeho moc v nás pôsobí.

- **Ktoré požehnania od Boha majú pre teba mimoriadnu hodnotu? Pokús sa napísať modlitbu chvály za požehnania, ktoré si od Boha dostal a ktoré sú pre teba dôležité.**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Z tieňa do slávy (Veľký spor vekov)* si prečítajte kapitolu „Cesta k plnému životu“ (GC 461–478; ZTDS 314–325).

„Ako môžeme zosúladiť náš zakrpatený duchovný stav s textom Ef 3,14–19, opisujúcim plnosť poznania, ktoré máme výsadu vlastniť? Ako nás môžu vnímať nebesia, keď sme mali všetky duchovné a pozemské prednosti rásť v milosti, ale my sme ich nevyužili? Apoštol nenapísal tieto slová preto, aby nás ponížil, oklamal alebo aby prebudil naše očakávania, len aby sme sa potom sklámali pri konfrontácii s realitou. Pavol tieto slová napísal, aby nám ukázal, čím môžeme a musíme byť, ak chceme byť dedičmi Božieho kráľovstva. Ako by sme mohli spolupracovať s Bohom, ak budeme mať zakrpatenú skúsenosť? Poznáme prednosti, ktoré sme ako veriaci dostali. Mali by sme sa usilovať o hlboké duchovné porozumenie Božích vecí. Veď o to Hospodinovi ide. Naozaj veríme Biblii? Naozaj veríme, že môžeme dosiahnuť také poznanie Boha, aké je nám predstavené v tomto texte? Veríme každému slovu, ktoré vychádza z Božích úst? Veríme slovám, ktoré povedali proroci a apoštoli? Veríme slovám Ježiša Krista, ktorý je pôvodcom všetkého svetla a požehnania a v ktorom prebýva všetko bohatstvo a všetka plnosť? Naozaj veríme v Boha a v jeho Syna?“ (RH 1. október 1889)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajzte Pavlov chválospev v Ef 3,20.21 s ďalšími chválospevmi v Novej zmluve (Rim 11,33–36; Rim 16,25–27; Fil 4,20; 2Pet 3,18; Júda 1,24.25). Aké témy alebo myšlienky sa nachádzajú v týchto textoch? Ako by sme si mohli osvojiť postoj chvály a uctievania, ktoré opisujú?
2. Porovnajzte Pavlove štyri použitia gréckeho slova *pléroma* („plnosť“) v Liste Efezanom (Ef 1,10.23; Ef 3,19; Ef 4,13). Prečo je podľa vás táto myšlienka dôležitá?
3. Ktorý zo všetkých Božích činov, ktoré Pavol chváli v Efezanom 3, je pre vás najviac inšpirujúci? Prečo?
4. Pavol uzatvára prvú polovicu Listu Efezanom tak, ako ju začal (Ef 1,3–21), pričom používa jazyk modlitby a chvály. Raduje sa z Božej moci, ktorá je prítomná v živote veriacich prostredníctvom Krista a Ducha (Ef 3,16–21). Ako môžeme túto moc prežívať vo svojich životoch? Uvažujte v tejto súvislosti o vyššie uvedenom citáte Ellen Whiteovej.

JEDNOTA KRISTOVHO TELA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 4,1–16; Fil 2,3; Ž 68,19; Skutky 2; 1Kor 12,4–11.27–30; Iz 5,4

ÚVODNÝ TEXT

11A on ustanovil jedných za apoštolov, iných zasa za prorokov a iných za zvestovateľov evanjelia, iných ustanovil za pastierov a učiteľov, ¹²aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela... (Ef 4,11.12)

Jedna z Ezopových bájok sa volá „Brucho a nohy“. Znie takto: „Brucho a nohy sa hádali, kto je silnejší. Nohy sa často chválili svojou silou, pretože dokázali uniesť aj brucho. Brucho však odpovedalo: *Och, moje milé nohy, keby som ja nejedlo, nevládali by ste niest' nič.*“

Pavol použil ľudské telo na vyjadrenie dôležitého duchovného princípu. Apoštol používa ľudské telo na opis cirkvi – tela Kristovho. Telo sa skladá z rôznych častí, ktoré majú rôzne schopnosti. Aby bolo telo zdravé a prospievalo, všetky jeho časti musia spolupracovať. V texte Ef 4,1–16 sa Pavol vracia k metafore tela, ktorú tak účinne využil vo svojich predchádzajúcich listoch (Rim 12,3–8; 1Kor 12,12–31). Kristus je teraz Hlavou tela a prináša telu „obdarovaných“ ľudí, ktorí pomáhajú budovať jednotu tela. Každá časť tela – teda každý člen cirkvi – prispieva svojimi schopnosťami k tomu, aby cirkev ako celok prospievala.

Pavlov obraz zdravého, zjednoteného tela nám pomáha pochopiť Boží cieľ pre nás: byť súčasťou v Kristovi zjednotenej cirkvi, prinášajúcej ovocie.

OSNOVA LEKCIE

Pri štúdiu prvej polovice 4. kapitoly Listu Efezanom naviažeme na to, čo už Pavol o Kristovej cirkvi povedal skôr. Evanjelium zbúralo hradby a buduje cirkev (Efezanom 2), ktorá je veľkým názorným obrazom Božej múdrosti pre celý vesmír (Efezanom 3). Túto úlohu plní práve preto, že je navzdory svojej rôznorodosti vďaka Kristovi jednotná.

- Ef 4,1–3: Jednota cirkvi – Boží zámer, o ktorý sa máme usilovať (nedeľa)
- Ef 4,4–6: Základ jednoty – Ten, ktorý nás zjednocuje (pondelok)
- Ef 4,7–10: Jednota v rôznosti – každý veriaci dostáva rôzne dary (utorok)
- Ef 4,11–13: Dôsledok jednoty – efektívnejšia služba (streda)
- Ef 4,14–16: Ohrozenie jednoty – nebezpečenstvo pre cirkev (štvrtok)

JEDNOTA DUCHA

¹Preto vás napomínam ja, väzeň v Pánovi, aby ste žili, ako je hodné povolania, ktorým ste boli povolaní, ²so všetkou pokorou, miernosťou a trpezlivosťou, znášajte sa navzájom v láske. ³Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja. (Ef 4,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Ef 4,1–16. Ako Pavol povzbudzuje veriacich, aby sa usilovali o jednotu cirkvi?

Pavol začína druhú polovicu Listu Efezanom (kapitoly 4–6) strhujúcou výzvou na jednotu. Túto výzvu môžeme rozdeliť na dve časti: (1) V Ef 4,1–6 žiada veriacich, aby zachovávali „jednotu Ducha“ tým, že budú prejavovať cnosti vytvárajúce jednotu (Ef 4,1–3). Túto výzvu podporuje poetickým zoznamom, v ktorom sa sedemkrát opakuje slovo „jedno“ (Ef 4,4–6). (2) V Ef 4,7–16 Pavol označuje víťazného a vyvýšeného Ježiša ako zdroj milosti v ľuďoch, ktorí šíria evanjelium (Ef 4,7–10). Ukazuje tiež, ako veriaci jednotlivo a zároveň spoločne prispievajú k zdraviu, rastu a jednote Kristovho tela (Ef 4,11–16).

Na začiatku kapitoly Pavol pozýva kresťanov, aby „chodili hodne povolania, ktorým ste povolaní“ (Ef 4,1; Roh.). Sloveso „chodili“ je v texte použité v prenesenom význame a znamená „správať sa“ alebo „žiť“ (pozri Ef 2,2.10; Ef 4,17; Ef 5,2.8.15). Keď Pavol hovorí o povolaní veriacich, hovorí o určení žiť v kresťanskej viere (Ef 1,18; Ef 2,4–6.13). Nabáda veriacich, aby žili a konali spôsobom, ktorý ich bude viesť k jednote. Takýto život odzrkadľuje konečný Boží plán (Ef 4,9.10). Tento dôraz sa tu začína výzvou praktizovať cnosti, ktoré vedú k jednote (Ef 4,1–3). Medzi tieto cnosti patrí pokora, miernosť a trpezlivosť. Pozrime sa na ich význam.

(1) Význam pojmu „pokora“ (Ef 4,2) Pavol na inom mieste rozširuje v zmysle pokladať „iných za vyšších od seba“ (Fil 2,3). Pokoru teda možno chápať nie v negatívnom zmysle sebaopodceňovania (pozri Kol 2,18.23), ale ako pozitívny postoj oceňovania a služby druhým.

(2) Výraz „miernosť“ (Ef 4,2; iné preklady aj „krotkosť“ alebo „nežnosť“) možno vysvetliť ako „kvalitu nebyť príliš zaujatý pocitom vlastnej dôležitosti“ v zmysle „zdvorilosti, ohľaduplnosti a miernosti“. (DANKER, F. *Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 3rd ed., Chicago: University of Chicago Press, 2000, s. 861.)

(3) Výraz „trpezlivosť“ (Ef 4,2; iné preklady aj „zhovievavosť“) vyjadruje schopnosť znášať útoky a odsudzovanie.

Všetky uvedené vlastnosti vyzdvihujú tému odvrátenia sa od vlastnej dôležitosti a namiesto toho sústredenia sa na budovanie hodnoty druhých.

APLIKÁCIA ■ Pokora, miernosť a trpezlivosť. Zamysli sa nad tým, ako by nám tieto vlastnosti pomohli prežívať ozajstnú jednotu. Ako sa môžeme naučiť rozvíjať tieto cnosti?

ZJEDNOTENÍ V JEDNOM

⁴Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj boli povolani k jednej nádeji svojho povolania. ⁵Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, ⁶jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých. (Ef 4,4–6)

Pavol v dnešnom texte používa sedemkrát slovo „jedno“. Akým spôsobom jeho zoznam podporuje tému jednoty cirkvi? Aký cieľ týmito slovami sleduje? (Ef 4,4–6)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavlov zoznam má poetický nádych a vytvára hymnus, ktorý vyznieva ako vieroučné vyznanie. Zoznam sa začína slovami „jedno je telo“ (označuje cirkev ako telo Kristovo; Ef 4,12.16; Ef 1,23; Ef 5,23.29.30) a „jeden Duch“ (Ef 4,4). Tretie vyjadrenie hovorí o „jednej nádeji povolania“ (Ef 4,4; porovnaj s Ef 4,1).

Zoznam potom ponúka tri ďalšie uistenia: „jeden je Pán“ (odkaz na Krista), „jedna viera“ (čo znamená obsah toho, čomu kresťania veria; Ef 4,13; Kol 1,23; Kol 2,7; Gal 1,23; 1Tim 4,1.6) a „jeden krst“ (porovnaj s Ef 5,26).

Na záver zaznieva rozvitý opis Boha: „jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých“ (Ef 4,6). Čo Pavol komunikuje týmto opisom Boha Otca? Myšlienka, že Boh je „Otec všetkých“, obsahuje v sebe odkaz na Boha Stvoriteľa. Zvyšok vety opisuje, ako po stvorení sveta Boh súvisí so „všetkým“, čo stvoril. Pavol svojím vyjadrením nekomunikuje bludy panteizmu (ktorý stotožňuje prírodu s Bohom) alebo panenteizmu (ktorý tvrdí, že svet je zahrnutý v Božom bytí, hoci toto bytie nevyčerpáva). Hlása skôr Božiu transcenciu („je nad všetkým“), aktívnu vládu („skrze všetkých“) a imanenciu (prítomnosť „vo všetkom“).

Pozorne si všimnime dve myšlienky o jednote cirkvi (Ef 4,1–6). Po prvé, jednota je duchovná skutočnosť, zakorenená v týchto siedmich charakteristikách (Ef 4,4–6). Po druhé, táto jednota si vyžaduje našu horlivosť, aby sme ju posilňovali a rozvíjali (Ef 4,3). Často môžeme mať dôvod plakať nad našimi chybami pri realizácii tejto jednoty. Avšak bez ohľadu na naše zlyhania by sme sa mali radovať z Božieho diela v Kristovi pri zjednocovaní cirkvi a tiež z teologickej reality „jednoty Ducha“ (Ef 4,3). Toto nám dá silu vrátiť sa k usilovnej práci rozvoja tejto jednoty s čerstvým presvedčením, že tým uskutočňujeme dielo samotného Boha.

- **Prečítaj si ešte raz Ef 4,4–6. Ako na teba tento text pôsobí? Ako by sme sa mali cítiť pri uvažovaní o tomto texte, keď vieme, čo hovorí o našej jednote v Bohu a s Bohom prostredníctvom Krista?**

APLIKÁCIA

VZNEŠENÝ KRISTUS, DARCA DAROV

⁷Každému z nás však bola daná milosť podľa miery Kristovho daru. ⁸Preto je povedané: Keď vystúpil na výšiny, zajal zajatcov a ľuďom dal dary. ⁹A čo iné znamená „vystúpil“, ako že aj zostúpil do nižších častí zeme? ¹⁰Ten, čo zostúpil, je ten istý, čo aj vystúpil nad všetky nebesia, aby všetko naplnil. (Ef 4,7–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM O čom Pavol hovorí v dnešnom texte (Ef 4,7–10)? Aký cieľ týmito slovami sleduje?

Pavol v tejto časti cituje text Žalmu 68,19: „Vystúpil si na výšinu, priviedol si zajatcov, ľudí si prijal do daru, ešte aj odbojníkov, aby si trónil, Hospodin, Bože!“ Tento verš zobrazuje Pána – Hospodina ako víťazného generála, ktorý po tom, čo porazil svojich nepriateľov, vystúpil na výšinu, na ktorej je postavené Jeho hlavné mesto, so zajatcami v boji (pozri Ž 68,2.3). Potom dostáva poctu („prijal dary“) od svojich porazených nepriateľov. (Pavol si tento text prispôsobuje predstave vznešeného Krista, ktorý „dal ľuďom dary“. Takýto prístup vychádza zo širšieho kontextu žalmu – pozri Ž 68,36).

Ak sledujeme poradie predstavené v Ž 68,19, najprv nastáva výstup – Kristus vystupuje do neba (Ef 1,21–23). Potom nasleduje zostup, pri ktorom vzkriesený a vyvýšený Ježiš dáva dary a „všetko naplnil“ (Ef 4,10). Toto je spôsob, akým Pavol zobrazuje vyliatie Svätého Ducha na Turíce (pozri Skutky 2). Takýto pohľad potvrdzuje aj text Ef 4,11.12, ktorý opisuje dary udelené Kristom ako dary Ducha.

„Kristus vystúpil na výsosť, viedol zajatcov a dal ľuďom dary. Ako Kristus zaslúbil, po jeho nanebovstúpení Duch zostúpil a silou veľkého vetra naplnil celé miesto, kde boli zhromaždení učeníci. Aký to malo účinok? Tisíce sa obrátili za jediný deň.“ (Ye Shall Receive Power, s. 158)

APLIKÁCIA ■ Ako sa môžeš naučiť čerpať útechu z toho, čo dnešné verše hovoria o Kristovom diele pre nás v minulosti, v prítomnosti a v budúcnosti, keď naplní „všetko vo všetkom“ (Ef 1,23)?

DARY VYVÝŠENÉHO JEŽIŠA

11A on ustanovil jedných za apoštolov, iných zasa za prorokov a iných za zvestovateľov evanjelia, iných ustanovil za pastierov a učiteľov, ¹²aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, ¹³až kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista. (Ef 4,11–13)

Včera sme študovali, ako Pavol, inšpirovaný textom Ž 68,19, opísal vzkrieseného, vyvýšeného a víťazného Ježiša ako darcu, ktorý z „výšiny“ dáva ľuďom dary. O aké „dary“ ide a aké je ich určenie? (Ef 4,11–13)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol identifikuje štyri skupiny „obdarovaných“ ľudí, ktorí sú súčasťou pokladu, ktorým vyvýšený Ježiš obdarúva svoju cirkev: (1) apoštoli, (2) proroci, (3) evanjelisti, (4) pastieri a učители (štruktúra gréckeho textu naznačuje, že ide o jednu skupinu). Dary, ktoré Kristus dáva ľuďom, majú jasné poslanie: „pripravovať svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela“ (Ef 4,12), a to až dovtedy, „kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista“ (Ef 4,13).

Posledný uvedený bod bol mimoriadne dôležitý pre prvých adventistov, ktorí uvažovali o duchovných daroch Ellen Whiteovej. Potvrďuje Biblia fungovanie daru prorocstva v cirkvi len za čias apoštolov? Alebo dar pokračuje až do Kristovho návratu? Prví adventisti našli svoju odpoveď okrem iného aj vo verši Ef 4,13 a ilustrovali ju prostredníctvom príbehu o kapitánovi lode, ktorý sa musel riadiť pokynmi poskytnutými na plavbu. Keď sa loď blížila k prístavu, kapitán z pokynov vyčítal, že na palubu príde lodivod, ktorý pomôže plavidlu bezpečne pristáť. Aby zostal verný pôvodným pokynom, musí umožniť lodivodovi nastúpiť a poslúchnuť jeho rady. „Kto teraz dbá na pôvodnú knihu pokynov? Tí, ktorí nového lodivoda odmietajú, alebo tí, čo ho prijímajú, ako im káže kniha? Posúďte vy.“ (SMITH, U., „Do We Discard the Bible by Endorsing the Visions?“ *Review and Herald*, January 13, 1863, s. 52.)

Mali by sme byť opatrní, keď rozpoznávame obdarovanie evanjelistov, pastierov a učiteľov, keďže o týchto pozíciách uvažujeme v našom dnešnom kontexte. Na základe nášho chápania textu išlo v Pavlových dňoch o všetkých laických vodcov, ktorí slúžili domácim cirkvám v Efeze (porovnaj s 1Pet 2,9; Sk 2,46; Sk 12,12).

- Uvažuj o texte z Izaiáša: „Čo som ešte mal urobiť pre svoju vinicu, a neurobil som?“ (Iz 5,4) Zamysli sa nad týmto veršom v kontexte toho, čo nám Boh dal prostredníctvom služby Ellen Whiteovej. Ako môžeme vnímať jej dar v kontexte biblického posolstva?

APLIKÁCIA

„DORASTAŤ V KRISTA“

¹⁴Aby sme už neboli nedospelí, sem-tam hádzaní a zmietaní závanom hocijakého učenia – ľudskou úskočnosťou, chytráctvom a úkladným zvädzaním na blud. ¹⁵Budme pravdiví v láske, aby sme vo všetkom dorastali v Krista. On je hlava, ¹⁶z neho rastie celé telo, pevne spojené vzájomne sa podporujúcimi kĺbmi a buduje sa v láske podľa toho, ako je dané každej časti. (Ef 4,14–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aké nebezpečenstvo ohrozuje kresťanskú zrelosť cirkvi? (Ef 4,14)

Pavol vníma, ako prostredie ovplyvňuje veriacich. Tí sú často „zmietaní vlnami a sem a tam nosení každým vetrom učenia“ (Roh.). Zdá sa, že dnešná situácia je minimálne rovnako nebezpečná. Pavol na opis náboženských pomerov a svojoľnej teológie používa tri súbory obrazov: (1) nezrelosť detstva: „aby sme už neboli nedospelí“; (2) nebezpečenstvo na šírom mori: „zmietaní vlnami a sem a tam nosení každým vetrom učenia“ a (3) podvedení ľstivými ľuďmi, ktorí podobne ako hazardní hráči praktizujú klamstvo a lešť. Pavol používa v prenesenom význame grécke slovo *kybeia* („hranie v kocky“) vo význame „prefikanosť“ alebo „podvod“.

Apoštol Pavol verí, že roztržky, rozbroje a rozdelenie je dôležitým znakom omylu: To, čo vyživuje telo, prináša mu rast a pomáha mu držať pohromade, je dobré, kým to, čo ho vyčerpáva a rozdeľuje, je zlé. Odvrátenie sa od rozdeľujúceho učenia a náuka a opätovný príklon k osvedčeným a dôveryhodným učiteľom (Ef 4,11) prinesie napredovanie smerom k pravej kresťanskej zrelosti. Len tak budú veriaci zohrávať užitočnú rolu v tele Kristovom (Ef 4,12.13; porovnaj s Ef 4,15.16).

Akým spôsobom funguje zdravá cirkev? V čom sa podobá zdravému telu? (Ef 4,15.16)

V texte Ef 4,1–16 apoštol Pavol obhajuje jednotu cirkvi a vyzýva adresátov, aby ju aktívne podporovali. Hoci je jednota teologickou istotou (Ef 4,4–6), vyžaduje si naše usilovné konanie (Ef 4,3). Jedným zo spôsobov, ako podporiť jednotu cirkvi, je byť aktívnou „súčasťou“ Kristovho tela (Ef 4,7–16). Každý z nás je časťou tela a mal by prispievať k jeho zdraviu a rastu (Ef 4,7.16). Všetci by sme mali mať úžitok aj z práce apoštolov, prorokov, evanjelistov, pastierov a učiteľov (Ef 4,11). Kristus je hlavou tela (Ef 4,15) a len vďaka nemu môže telo držať pohromade (Ef 4,16). Vzájomné prepojenie jednotlivých častí tela má zjednocujúcu funkciu a pomáha nám spoločne „dorastať v Krista“ (Ef 4,15).

APLIKÁCIA ■ Ktoré „vetry učenia“ dnes zmietajú našu cirkev? Ako sa proti nim môžeme pevne postaviť?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prinášame dve poznámky, ktoré nám môžu pomôcť lepšie pochopiť text Ef 4,7–10:

(1) *Preklad verša Ef 4,9*. Niektoré preklady naznačujú, že Kristus najprv zostúpil a až potom vystúpil. (V slovenčine pozri preklad prof. Roháčka: „Ale to, že vystúpil, čože je iné, ako že aj prv zostúpil do hlbších častí, ako je zem?“) Ostatné preklady nechávajú otázku načasovania výstupu a zostupu otvorenú (napr. SEkP alebo VSS), čo umožňuje názor vyjadrený v uťornhájšej lekcii, že by sme mali nasledovať poradie rozprávania zo Žalmu 68,19. Podľa takéhoto pohľadu sa uskutočnilo najprv Kristovo vyvýšenie do neba („vystúpil“), po ktorom nasledovalo Jeho „zostúpenie“ v Duchu.

(2) *Zajal zajatcov*. Pri citovaní Žalmu 68,19 z gréckeho prekladu Starej zmluvy (*Septuaginta*) Pavol používa frázu v Ef 4,8, ktorá doslova znie „zajal“ (odráža sa v niektorých prekladoch, napr. Roh. a SEkP). Všeobecne sa tento text vykladá v zmysle „vzal so sebou zajatcov“ (VSS) alebo „priniesol korist“ (SEvP). Adventisti siedmeho dňa často chápali tento text ako odkaz na Kristov akt, keď pri svojom nanebovstúpení vzal so sebou do neba tých, ktorí boli vzkriesení pri zvláštnom vzkriesení v čase Jeho vlastného vzkriesenia (Mat 27,51–53). Títo tvoria „snop prvotiny“ vykúpených, ktorých Kristus daruje Otcovi pri svojom návrate na nebeské nádvorcia (pozri 6BC 1022; DA 834 /CL 539/, porovnaj s DA 785.786 /CL 508/). Alternatívne, v súlade s Kol 2,15, by sa tento text mohol chápať ako obraz Kristovho víťazstva nad Jeho nepriateľmi – satanom a jeho zlými anjelmi –, ktorí sú zobrazení ako porazení zajatci.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Porovnajte zoznam „duchovných darov“ v Ef 4,11 so zoznamom v 1Kol 12,4–11.27–30; Rim 12,4–8; a 1Pet 4,10.11. Aké rozdiely a podobnosti v týchto textoch nachádzate?
2. V triede uvažujte o niektorých „vetroch učenia“, ktoré dnes negatívne ovplyvňujú zbory. Všimnite si Pavlovo upozornenie, aby sme sa nenechali týmito vplyvmi unášať. Akými konkrétnymi spôsobmi môžeme chrániť seba a ostatných v cirkvi pred škodami, ktoré nám tieto „vetry“ môžu spôsobiť?
3. Pavol prostredníctvom Listu Efezanom zdôrazňuje tému „jednoty“. Máme sa však usilovať o jednotu za každú cenu? Inými slovami, kedy sa môže snaha o jednotu stať škodlivou? Prečo?

Týždeň od 13. do 19. augusta

ŽIVOT PREMENENÝ KRISTOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 4,17–32; Kol 3,1–17; Zach 3,3–5; Zach 8,16; Iz 63,10; Rim 8,16.26.27

ÚVODNÝ TEXT

²²Vyzlečte si starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života, ktorý hynie klamnými žiadosťami, ²³obnovte sa duchovným zmýšľaním ²⁴a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy. (Ef 4,22–24)

José Antonio žil roky na uliciach španielskej Palmy ako bezdomovec. So sivými strapatými vlasmi a neupravenou bradou vyzeral na oveľa viac ako 57 rokov. Jedného dňa Salva Garcia, majiteľ kaderníckeho salóna, oslovil Josého a navrhol mu kompletnú premenu.

Usadil muža do kresla salónu a usilovný tím ho strihal, farbil a upravoval zamotané zväzky vlasov a brady. José dostal nové štýlové oblečenie. A potom sa to stalo! Keď sa José uvidel v zrkadle, vyhrkli mu slzy. „To som ja? Som úplne iný; nikto ma nespozná!“ Neskôr dodal: „Nešlo len o zmenu vzhľadu. Zmenil sa celý môj život.“

Vo veršoch Ef 4,17–32 Pavol ukazuje, že veriaci zažili úplnú premenu. Vzdali sa svojho starého *ja* a prijali novú identitu. Trochu to pripomína Josého zmenu, tu však nejde len o vonkajšok. Zmena zahŕňa obnovu „duchovným zmýšľaním“ (Ef 4,23) a vnáša do života „spravodlivosť a svätosť pravdy“ (Ef 4,24). To je konečná premena!

OSNOVA LEKCIE

Potom, čo sa Pavol v prvej polovici 4. kapitoly venoval veľkolepému Božiemu plánu predstaviť celému vesmíru Božiu múdrosť prostredníctvom spoločenstva veriacich, v ďalších veršoch podrobne opisuje, ako konkrétne vyzerá „nový“ život veriacich, ktorý je svedectvom o moci Božej lásky a evanjelia.

- Ef 4,17–19: Ako vyzerá život bez Krista (nedeľa)
- Ef 4,20–24: Život „nového“ človeka s Kristom (pondelok)
 - Ef 4,25–29: Zmena v reči aj v konaní (utorok)
 - Ef 4,30: Život, ktorý „poteší“ Svätého Ducha (streda)
 - Ef 4,31.32: Život naplnený láskou a láskavosťou (štvrtok)

ZNIČUJÚCA ŠPIRÁLA HRIECHU

¹⁷Hovorím teda a dosvedčujem v Pánovi toto: Nežite už tak, ako žijú pohanía v márnosti svojho zmyšľania, ¹⁸so zatemnenou myslou, odcudzení Božiemu životu pre ich nevedomosť, ktorá sa ich zmocnila, a pre zatvrdenosť ich srdca. ¹⁹Vo svojej otupenosti sa oddali necudnostiam, aby nenásytne páchali každú nečistotu. (Ef 4,17–19)

Ako Pavol v uvedených textoch povzbudzuje veriacich, aby žili spôsobom, ktorý buduje jednotu cirkvi?

Ef 4,17–32

Kol 3,1–17

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako sme študovali minulý týždeň, v predchádzajúcej časti (Ef 4,1–16) sa Pavol venoval téme jednoty cirkvi. Keď porovnáme verše Ef 4,1 a Ef 4,17, všimneme si podobnosť Pavlových výziev na zmenu života. Táto podobnosť naznačuje, že Pavol rieši v celej kapitole rovnakú tému – jednota a spôsob života, ktorý ju podporuje. V druhej časti kapitoly sa na tento aspekt pozerá z iného a spočiatku negatívneho uhla pohľadu.

V Ef 4,17–24 Pavol dáva do protikladu životný štýl pohanov, ktorý podľa neho podkopáva jednotu (Ef 4,17–19), so skutočne kresťanským spôsobom života, ktorý jednotu buduje (Ef 4,20–24). Keď čítame Pavlovu ostrú kritiku skazeného životného štýlu pohanov, mali by sme si pripomenúť jeho presvedčenie, že pohanía sú vykúpení Bohom prostredníctvom Krista a dostali ponuku úplného spoločenstva v Božom ľude (Ef 2,11–22; Ef 3,1–13). V Ef 4,17–19 teda ponúka negatívny opis tých pohanov, čo sú nimi, „podľa tela“ (Ef 2,11).

Pavol sa nezaobera len ich konkrétnymi hriechmi alebo správaním. Znepokojuje ho, kam takýto život vedie a aké sú jeho následky. Život v zajatí hriechu má zničujúcu, klesajúcu trajektóriu a vedie k zničeniu. Podstatou textu Ef 4,17–19 je portrét prázdneho a hriechom ovplyvneného života, ktorého dôsledkom je, že ľudia sú „v márnosti svojho zmyšľania, so zatemnenou myslou, odcudzení Božiemu životu pre ich nevedomosť“ (Ef 4,17.18). Táto bezcitná spiritualita je zdrojom otupeného chápania zdôrazneného na začiatku pasáže („pre ich nevedomosť, ktorá sa ich zmocnila, a pre zatvrdenosť ich srdca“; Ef 4,18). Takéto konanie speje k nečistému spôsobu života, do ktorého Pavol zahŕňa aj skazené sexuálne praktiky („oddali necudnostiam, aby nenásytne páchali každú nečistotu“; Ef 4,19). Odcudzení Bohu nevedia, ako žiť a oddelení od Jeho spásnej milosti pokračujú v zostupnej špirále hriechu a skazenosti.

- **Aká je tvoja vlastná skúsenosť s mocou hriechu, ktorá človeka nekontrolovane sťahuje nadol do ešte väčšieho hriechu?**

APLIKÁCIA

DÔLEŽITÁ ZMENA OBLEČENIA

²⁰Vy ste sa však u Krista takým veciam neučili, ²¹ak ste o ňom naozaj počuli a boli ste v ňom vyučení podľa pravdy, ktorá je v Ježišovi. ²²Vyzlečte si starého človeka s predchádzajúcim spôsobom života, ktorý hynie klamnými žiadostami, ²³obnovte sa duchovným zmyšľaním ²⁴a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Božieho obrazu v spravodlivosti a svätosti pravdy. (Ef 4,20–24)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o úvodnom texte (Ef 4,20–24). Na akú podstatnú skutočnosť sa Pavol sústreďuje, keď svojim adresátom hovorí o ich obrátení?

Po tom, čo Pavol opísal ich bývalý pohanský život (Ef 4,17–19), nehovorí: „Vy ste sa tak však u Kristovi neučili.“ Namiesto toho zvolá: „Vy ste sa tak nenaučili Krista!“ (Ef 4,20; Roh.) Originálny text naznačuje, že Efezania „počuli“ Krista (nie že „počuli o ňom“) a boli „v ňom vyučení“ (Ef 4,21). Pavol ďalej podporuje myšlienku prijatia Ježišom zmeneného spôsobu života, keď hovorí, že „pravda je v Ježišovi“ (Ef 4,21). Preto Pavol vníma „vieru“ ako osobné spojenie s Kristom, ktoré je také živé a skutočné, že ho možno opísať ako „naučiť sa Krista“. Uznávame, že vzkriesený a vyvýšený Ježiš je živý a je s nami. Sme formovaní Jeho učením a príkladom a prejavujeme lojalitu voči Nemu ako nášmu živému Pánovi. Otvárame svoj život Jeho aktívnemu vedeniu, ktoré sa uskutočňuje prostredníctvom Ducha a Slova.

Pavol hovorí, že prijatie Kristom formovaného života sa uskutočňuje v troch krokoch. Tie vyjadruje obrazmi odevu. (1) „Vyzliecť si starého človeka“ vo význame odvrátiť sa od starého spôsobu života (Ef 4,22), (2) zažiť vnútornú „obnovu“ (Ef 4,23) a (3) „obliecť si nového človeka“, teda Bohu odovzdať život podľa Jeho plánu (Ef 4,24). Pavlova metafora odzrkadľuje použitie odevu v Starej zmluve ako symbolu hriechnosti (napr. Ž 73,6; Zach 3,3,4; Mal 2,16) a spasenia (napr. Iz 61,10; Ezech 16,8; Zach 3,4,5).

V dávných dobách muži nosili po kolená siahajúce oblečenie (tuniku) ako spodnú bielizeň a na tom plášť alebo pelerínu na ochranu pred slnkom. Podobne aj ženy nosili tuniku a rúcho. Kultúry uvedené v Biblii boli väčšinou chudobné. Odevy boli vzácne a drahé a museli byť trvácne. Bolo nezvyčajné vlastniť viac ako jednu súpravu oblečenia. Kvalita a štýl týchto odevov signalizovali znaky identity a stavu nositeľa. Prezliecť sa, vymeniť jednu súpravu šiat za druhú, bola nezvyčajná a dôležitá udalosť. Zďaleka teda nešlo o takú bežnú činnosť, ktorú my robíme niekoľkokrát za deň. Pavol ukazuje, že zmena v živote bude taká viditeľná, ako bola v kontexte prvého storočia výmena jednej súpravy oblečenia za druhú.

APLIKÁCIA

- Aký je zásadný rozdiel medzi učením sa o Kristovi a učením sa poznávať Krista?

ZMENA V REČI A KONANÍ

²⁵Preto odhodte lož a každý hovorte pravdu svojmu blížnemu, lebo sme si navzájom údmi. ²⁶Hnevajte sa, ale nehrešte. Slnko nech nezapadá nad vašim hnevom. ²⁷Nedávajte miesto diablovi. ²⁸Zlodej nech už nekradne, ale radšej nech pracuje a vlastnými rukami zarába, aby sa mal o čo rozdeliť s núdznym. ²⁹Nech z vašich úst nevyjde nijaké zlé slovo, ale iba dobré, na budovanie, kde treba, aby počúvajúcim prinášalo milosť. (Ef 4,25–29)

Ktoré Pavlove rady týkajúce sa spôsobu komunikácie medzi veriacimi sú pre teba práve teraz najdôležitejšie? Prečo? (Ef 4,25–29)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V texte Ef 4,25–32 Pavol opakovane používa zaujímavé usporiadanie myšlienok, ktoré veľmi dobre ilustruje aj verš Ef 4,25: najprv (1) negatívny príkaz („odhodte lož“), potom nasleduje (2) pozitívny príkaz („každý hovorte pravdu svojmu blížnemu“), a napokon (3) zdôvodnenie („lebo sme si navzájom údmi“, čo zrejme znamená, že sme časťami jedného tela, a tak sa navzájom ovplyvňujeme ako „údy jedného tela“). Pavlovo nabádanie „hovoriť pravdu“ nie je výzvou konfrontovať ostatných členov zboru s neúčtívm či konfliktným predkladaním faktov. Pavol odkazuje na text Zach 8,16, ktorý nabáda hovoriť pravdu ako spôsob budovania zákonnosti a pokoja.

Keďže vo verši Ef 4,31 Pavol varuje pred rozhorčenosťou, hnevom a krikom, jeho slová v Ef 4,26 („Hnevajte sa, ale nehrešte.“) nie sú žiadnym ospravedlnením prejavov hnevu v zborovom spoločenstve. Pavol skôr pripúšťa možnosť hnevu, pričom jeho vyjadrenie obmedzuje v zmysle: „Ak sa ťa zmocní hnev, nedovoľ, aby priniesol ovocie hriechu.“

Zdá sa, že Pavol prerušuje svoje pojednanie o *hovorení* negatívnym príkazom o zlodejoch: „Zlodej nech už nekradne.“ (Ef 4,28) Za týmto vyjadrením nasleduje opäť pozitívna výzva, nech: „pracuje a vlastnými rukami zarába“ (Ef 4,28; pozri tiež 1Kor 4,12; 1Tes 4,11) a odôvodňuje to slovami: „aby sa mal o čo rozdeliť s núdznym“ (Ef 4,28). Možno Pavol zaradil do textu túto vsuvku o zlodejoch kvôli spojitosti medzi krádežou a klamlivou rečou, ako to ilustruje príbeh Ananiáša a Zafiry v Sk 5,1–11. Pavlova viera v Kristovu premieňajúcu moc je taká silná, že si predstavuje, ako sa zo zlodejov stávajú dobrodinci!

Apoštol sa potom vracia k téme hovorenia a prikazuje: „Nech z vašich úst nevyjde nijaké zlé slovo.“ (Ef 4,29) Pavol vníma ničivý účinok „zlého slova“. Pozitívne je, že apoštol nechce len, aby sa Kristovi nasledovníci nevyjadrovali spôsobom, ktorý ničí ľudí a vzťahy, ale aby takéto svoje prejavy nahradili dobrými slovami, ktoré splňajú nasledujúce kritériá: (1) slúžia „na budovanie“, (2) zaznievajú v správny čas na správnom mieste („kde treba“ alebo je „práve potrebné“) a (3) dávajú „milosť tým, ktorí počúvajú“ (Ef 4,29). Keby také mohli byť všetky naše slová!

SVÄTÝ DUCH V ŽIVOTE VERIACEHO

Nezarmucujte Svätého Božieho Ducha, ktorého pečať nosíte na deň vykúpenia. (Ef 4,30)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Pavol v predchádzajúcich veršoch hovoril o hriechoch, ktoré súvisia s naším vyjadrovaním. Akú výzvu teraz adresuje Efezanom v súvislosti s prítomnosťou Svätého Ducha v kresťanskom spoločenstve? Ako jeho výzve rozumieť? (Ef 4,30)

Apoštol ponúka znepokojujúce varovanie a potešujúce zaslúbenie. Hriechy, ktorých sa navzájom dopúšťame v kresťanskom spoločenstve, nie sú len akýmiś malými prehreškami, ktoré by nemali vážne následky. Práve naopak. Ak zneužívame Boží dar reči na ponížovanie a ničenie našich spoluveriacich (Ef 4,25–27.29.31.32), zarmucujeme tým Svätého Ducha. To, že Pavol odkazuje na text proroka Izaiáša, zdôrazňuje vážnosť jeho varovania: „Oni sa však búrili a zarmucovali jeho svätého ducha, preto sa obrátil proti nim ako nepriateľ, sám proti nim bojoval.“ (Iz 63,10)

V upokojujúcom zaslúbení Pavol potvrdzuje, že Svätý Duch dáva veriacim svoju pečať v deň, keď prijali Krista (Ef 1,13.14), a túto pečať nesú až do „dňa vykúpenia“ (Ef 4,30). Vzťah Ducha s veriacim nie je krehký alebo neistý, je pevný a trvácny. Keď veriaci ignorujú prebývajúcu prítomnosť Ducha tým, že používajú Boží dar reči ako útočné zbrane, neznamená to, že Duch od nich odchádza. Naopak, zostáva s nimi a prežíva zármutok. Duch má v úmysle zostať prítomný s veriacimi a označovať ich za vlastných a chránených Bohom – a to až do Kristovho návratu.

Pavol podčiarkuje plnú božskosť Ducha ako „Svätého Božieho Ducha“ a vyzdvihuje osobnosť Ducha tým, že ho zobrazuje ako niekoho, kto je schopný prežívať zármutok. (Pozri aj Rim 8,16.26.27; 1Kor 2,10.13; 1Kor 12,11; Gal 5,17.18.) Pri diskusii o tajomstve Božstva musíme postupovať nesmierne opatrne. Duch je jedno s Otcom a zároveň je odlišný od Otca aj Syna. „Duch má svoju vlastnú vôľu a podľa nej aj koná. Svojím konaním ho môžeme zarmútiť a môžeme sa mu rúhať. Takéto prejavy sú charakteristikou osoby, nie nejakej moci alebo akéhosi vplyvu. Je teda Duch osobou ako vy a ja? Nie, pretože sa naším obmedzeným ľudským vyjadrovaním snažíme opísať nevystihnuteľnosť toho, kým Duch v skutočnosti je a kým sa ľudské bytosti nikdy nemôžu stať.“ (PETERSEN, Paul, *God in 3 Persons—In the New Testament*. Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2015, p. 20.)

APLIKÁCIA ■ Je to „Svätý Boží Duch“, kto s nami žije v takom dôvernom zväzku, že ho naše konanie ovplyvňuje. Zdieľame život s členom Božej rodiny. Duch s nami žije v trvalom vzťahu, ktorý je pre nás pečaťou – teda uistením o jeho vlastníctve – až do konca časov. Aká by mala byť odpoveď tvojjej viery na túto úžasnú pravdu?

LÁSKAVOSŤ NAMIESTO ZATRPKNUTIA

³¹**Odhodte každé rozhorčenie, vášeň, hnev, krik a rúhanie so všetkou zlobou.**

³²**A budte k sebe dobrí, milosrdní, odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi.** (Ef 4,31.32)

Odvolaním sa na „deň vykúpenia“ (Ef 4,30) Pavol vyzval svojich čitateľov, aby zväžili, ako používajú reč v kontexte Kristovho druhého príchodu. Nasledujúce dva verše (Ef 4,31.32) môžeme teda vnímať ako poučenie, ako by mala vyzerat naša reč v očakávaní tejto veľkej udalosti.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Aké postoje a správanie by mali sprevádzať naše slová a náš spôsob vyjadrovania vo svetle Kristovho návratu? Čoho by sme sa mali vyvarovať? Čím by sa mala naša reč vyznačovať? (Ef 4,31.32)

V záverečnej výzve textu, ktorý tento týždeň študujeme (Ef 4,17–32), Pavol opäť najprv prináša negatívny príkaz, ktorý poukazuje na šesť nerestí, ktoré máme „odhodiť“ (Ef 4,31). Potom nasleduje pozitívna výzva na dobrotivosť, milosrdenosť a odpustenie (Ef 4,32), a napokon zdôvodnenie týchto výziev. Veriaci si majú navzájom odpúšťať, „ako aj vám Boh odpustil v Kristovi“ (Ef 4,32). Zoznam šiestich necností sa začína a končí všeobecnými výrazmi, „každá zatrpknutosť“ a „všetka zloba“. Medzi nimi sú štyri ďalšie výrazy: „rozhorčenie“, „hnev“, „krik“ a „rúhanie“ (Ef 4,31).

Význam slova „rúhanie“ vychádza z gréckeho slova *blasfémia* a najčastejšie označuje hrubé urážanie Boha slovami alebo rečami. Pôvodný význam slova *blasfémia* (a je to tak aj pri slovenskom použití tohto slova) má však širší zmysel. Vzťahuje sa na posmešné, potupné urážanie, ohováranie, hanobenie a znevažovanie Boha aj človeka. Zdá sa, že v zozname sa postoje (zatrpknutosť, rozhorčenie a hnev) pretavia do zlostnej reči (krik a ohováranie). Pavol sa v podstate usiluje „odzbroyiť“ reč kresťana. Postoje, ktoré podnecujú zatrpknutú reč a slovné stratégie, ktoré ju využívajú, majú byť odstránené z kresťanského arzenálu. Kresťanské spoločenstvo bude prekvitať a jednota cirkvi sa bude posilňovať (porovnaj s Ef 4,1–16) len tam, kde sa veriaci zbavia slov, ktoré ubližujú, útočia, rozdeľujú a búrajú.

V súvislosti so zlými rečami sa však nemáme sústrediť na ich potlačenie, ale skôr nahradenie. Naše rozhovory a činy uprostred Kristovej rodiny – a tiež mimo nej – nemajú mať svoj pôvod v hneve, ale majú byť motivované dobrotivosťou, milosrdenstvom a odpustením založeným na najvyššom štandarde zo všetkých – na odpustení, ktorým Boh v Kristovi odpustil nám (Ef 4,32). Pavol predstavuje „vertikálne odpustenie“ (ktoré nám ponúka Boh) ako vzor pre „horizontálne odpustenie“ (toho, čo si navzájom ponúkame; porovnaj s Kol 3,13; Mat 6,12.14.15).

- **Zamysli sa nad silou svojich slov. Ako ich môžeš využiť na to, aby ťa povznášali, povzbudzovali a budovali tvoju vieru aj vieru tvojich bratov a sestier?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Nech sú vaše rozhovory také, že nebudete potrebovať pokánie. *Nezarmucujte Svätého Ducha Božieho, ktorým ste zapečatení ku dňu vykúpenia...* Ak máš v srdci lásku, budeš sa snažiť upevniť a budovať svojho brata v najsvätejšej viere. Ak padne slovo, ktoré škodí povesti tvojho priateľa alebo brata, nepodporuj toto zlé rozprávanie. Je to dielo nepriateľa. Láskavo pripomeň rečníkovi, že Božie slovo zakazuje takýto druh rozhovoru.“ (RH 5. júna 1888)

Ako by sa zmenil váš zbor, keby každý z vás dal a praktizoval sľub pozostávajúci z týchto vyhlásení:

1. Želám si, aby bol môj vplyv v rámci rodiny cirkvi adventistov siedmeho dňa aj mimo nej pozitívny, povznášajúci, budujúci vieru a posilňujúci morálku (Ef 4,29).
2. Uvedomujúc si Kristove výzvy na jednotu a lásku vynaložím viac energie na potvrdzovanie tých, ktorí robia a hovoria veci, o ktorých si myslím, že sú dobré, a menej času budem venovať poukazovaniu na chyby tých, o ktorých si myslím, že sa mýlia (Ján 13,34.35; Ján 17,20–23; Ef 4,1–6; 1Tes 5,9–11).
3. Keď s niekým nesúhlasím, jasne vyjadrím svoju úctu voči spoluveriacemu. Budem vychádzať z toho, že je čestný a oddaný Kristovi. Poviem svoj odlišný názor vládne a láskavo, nie prudko a hlučne (Ef 4,31.32).
4. Budem žiť radostne a budem hľadať každú príležitosť na budovanie a utvrdzovanie viery svojich bratov a sestier. Ved' spoločne očakávame návrat Krista (Ef 4,29.30; Gal 6,2; Heb 10,24.25).

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Preštudujte si jedenásť miest v Liste Efezanom, kde Pavol opisuje spoločenstvo Otca, Syna a Svätého Ducha a ich úzku spoluprácu na spásu ľudstva. Ako tento dôraz ovplyvňuje naše chápanie Boha? (Ef 1,3–14; Ef 1,15–23; Ef 2,11–18; Ef 2,19–22; Ef 3,1–13; Ef 3,14–19; Ef 4,4–6; Ef 4,17–24; Ef 4,25–32; Ef 5,15–20; Ef 6,10–20)
2. Ako uplatňujeme Pavlove rady o kresťanskej reči (Ef 4,25–32) vo veku elektronickej komunikácie a na sociálnych sieťach, ktoré sa príliš často zneužívajú na kyberšikanu a anonymné online „zabíjanie“ ľudí?

ŽIŤ MÚDRO

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 5,1–20; 1Kor 5,1–11; Zj 16,1–16; Kol 4,5; Prísl 20,1; Prísl 23,29–35; Sk 16,25

ÚVODNÝ TEXT

¹⁵Dbajte teda dôkladne na to, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. ¹⁶Naplnो využívajte čas, lebo dni sú zlé. ¹⁷Preto nebudte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa. (Ef 5,15–17)

Nie je to tak dávno, čo bol vo Veľkej Británii vydražený krištálový džbán. Dražitelia ho opisali ako „francúzsky bordový džbán z devätnásteho storočia“, pričom jeho hodnotu odhadli na 200 libier. Dvaja vnímaví dražitelia rozpoznali, že ide o mimoriadne vzácny islamský džbán. Aká bola jeho skutočná hodnota? Päť miliónov libier! Čo umožnilo záujemcom odísť s takou výhodnou kúpou? Dražiteľ vedel niečo, o čom aukcionár nemal ani tušenie – poznal skutočnú hodnotu džbánu.

V prvej polovici Efezanom 5 (verše 1–20) Pavol porovnáva to, čomu prikladali hodnotu pohanía a čomu veriaci. Pohanía pokladali za príjemnú súčasť života dvojzmyselné reči a neprístojné žarty (Ef 5,4), požívanie alkoholu (Ef 5,18) a zhýralý sex (Ef 5,3.5). Veriaci však vedeli, že prichádza konečný deň súdu, keď sa ukáže skutočná hodnota všetkého (Ef 5,5.6). Namiesto toho, aby sa vrhli na žiadostivé a chlípne užívanie si života, za cenné považovali všetko, čo je dobré, spravodlivé a pravdivé (Ef 5,9) v Kristovi. Pavol ich preto nabáda, aby sa chopili ponuky, ktorú dostali v Kristovi, a žili (ako my všetci) na prahu večnosti (Ef 5,15–17).

OSNOVA LEKCIE

Piata kapitola Listu Efezanom venuje pozornosť tomu, aká zmena nastane v človeku, ktorý sa nechá premeniť Kristom: prehodnotí svoje životné priority a dokáže múdro rozpoznať, čo má v živote skutočnú hodnotu.

- Ef 5,1–5: Hodnota lásky a vďačnosti namiesto nemravnosti (nedeľa)
- Ef 5,5–10: Hodnota „svetla“, dobroty a pravdy (pondelok)
- Ef 5,11–14: Odmietnutie nehodnotných „skutkov tmy“ (utorok)
- Ef 5,15–20: Hodnota ozajstnej múdrosti (streda)
- Ef 5,18–20: Hodnota vďačnosti a oslavovania Boha (štvrtok)

RADŠEJ VYDÁVAJTE VĎAKY

¹Napodobňujte teda Boha ako milované deti ²a žite v láske, ako aj Kristus miloval nás a vydal samého seba za nás ako dar a obeť Bohu príjemnej vône. ³Smilstvo však a akákoľvek nečistota alebo lakomstvo nech sa medzi vami ani len nespomenú, ako sa patrí na svätých. ⁴Viesť mrzké, dvojmyselné a hlúpe reči sa nepatrí, radšej vzdávajte vďaky. ⁵Veď dobre viete, že nijaký smilník alebo nečistý, alebo lakomec, ktorý je modloslužobník, nemá dedičstvo v Kristovom a Božom kráľovstve. (Ef 5,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Čo mal Pavol na mysli, keď veriacich v Efeze vyzýval, aby „napodobňovali“ Boha? (Ef 5,1–5)

Pavol nabáda veriacich v Efeze, aby žili v láske. Toto „chodenie v láske“ (Ef 5,2; Roh.) sa má inšpirovať Kristovou láskou k nám, vyjadrenou v Jeho zmierujúcej obeti (Ef 4,32). Pavol túto obeť charakterizuje štyrmi aspektmi: (1) Je to obeť motivovaná láskou Boha Otca (Ef 5,1) a samotného Krista (Ef 5,2). (2) Je to obeť zástupná, keď namiesto nás zomiera Kristus. Kristus nie je pasívnou obeťou, ale vydal sa za nás. (3) V súvislosti s predobrazom starozmluvnej služby vo svätyni je Kristova smrť obeťou, ktorá sa prináša Bohu. (4) Boh túto obeť prijíma, pretože je to „príjemná vôňa upokojujúca“ (Ef 5,2; Roh.; pozri aj 2M 29,18; 3M 2,9; Fil 4,18).

Verše Ef 5,3–5 potom uvádzajú časť, ktorá sa zameriava na správny pohľad na sex. Mladým obráteným v Efeze totiž hrozí nebezpečenstvo, že opustia svoje kresťanské povolanie a nechajú sa vťahnuť späť do sexuálneho správania, ktoré by negovalo ich kresťanské svedectvo (porovnaj s 1Kor 5,1–11; 1Kor 6,12–20; 2Kor 12,21).

Grécko-rímsky svet prvého storočia vykazoval morálnu skazenosť a zhýralosť, ktorej opis nachádzame na rôznych miestach Pavlových listov (pozri 1Kor 6,9; Gal 5,19; Ef 4,17–19; Kol 3,5). Napríklad na banketoch bohatých sa pravidelne objavovalo správanie, ktoré Pavol odsudzuje v Ef 5,3–14: opilstvo, neslušné reči, neslušné zábavy a nemravné činy. Centrá miest navyše poskytovali anonymitu a boli zhovievavé k rôznym nemorálnym praktikám, čo viedlo k ich rozmáhaniu. Treba však povedať, že mnohí ľudia žili aj v takejto kultúre cnostným životom a boli zástancami prísnej morálky. Keď Nová zmluva prináša zoznamy cností a nerestí a tiež pravidlá fungovania veľkých domácností (napr Ef 5,21–6,9; Kol 3,18–4,1), deje sa tak v kontexte starovekej grécko-rímskej kultúry. Pochopenie vtedajšej spoločnosti, zhýralej a cnostnej súčasne, pomáha vysvetliť Pavlovo nabádanie, aby sa veriaci vyhýbali nemorálnemu správaniu pohanov. Pavol vyzýva na rozvážne správanie, ktorým si Kristovi nasledovníci môžu získať uznanie u okolitého sveta.

APLIKÁCIA ■ V čom sú Pavlove slová o sexuálnom správaní aplikovateľné na spoločnosť, v ktorej žijeme?

ŽIŤ AKO DETI SVETLA

⁵Ved' dobre viete, že nijaký smilník alebo nečistý, alebo lakomec, ktorý je modloslužobník, nemá dedičstvo v Kristovom a Božom kráľovstve. ⁶Nech vás nikto nezvedie prázdnyimi rečami, lebo na neposlušných synov za to prichádza Boží hnev. ⁷Nemajte s nimi nič spoločné. ⁸Ved' kedysi ste boli tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi. Žite ako deti svetla. ⁹Ved' ovocie svetla je vo všetkej добрote, spravodlivosti a pravde. ¹⁰Skúmajte, čo sa páči Pánovi. (Ef 5,5–10)

Pavol v úvode tejto časti kresťanov upozorňuje, aby sa nenechali zviest' prázdnyimi rečami (Ef 5,6). Apoštol identifikoval tých, ktorí bez hanby a pokánia žijú ako „smilní, nemravní a chamtiví“ (Ef 5,5). Zároveň ponúka veľmi otvorenú výzvu: Tí, ktorí sú v Kristovi a sú predurčení byť účastníkmi Jeho budúceho kráľovstva, nemali by konať ako tí, ktorí takéto „dedičstvo“ neočakávajú (Ef 5,5). Teraz Pavol kladie dôraz na účinok „prázdnych slov“ (pozri Ž 41,7). Sú to na prvé počutie páčivé slová, ale v konečnom dôsledku vedú ku klamstvu, že sexuálny hriech nie je vážny. Takýto vplyv môže zviest' veriacich k hriešnemu konaniu (Ef 5,6). Preto Pavol vyzýva, aby sa nikto nenechal oklamať, pretože tým riskuje Božie odsúdenie na konci času, „Boží hnev“, ktorý príde na „neposlušných synov“ (Ef 5,6).

Slovné spojenie „Boží hnev“ sa často chápe nesprávne. Tento hnev Boha stojí v protiklade k ľudskému hnevu, ktorý je často prejavom náladovosti alebo prchkosti (porovnaj s Ef 4,31). Čo je teda Boží hnev? Je to spravodlivá odpoveď trpezlivého a svätého Boha na tvrdohlavú podriadenosť zlu. Nejde o nepríčetnú a nespútanú reakciu, neadekvátnu chybu, ktorá ju vyvolala. Zmienky o Božom hneve sa najčastejšie vyskytujú v kontexte inšpirovaných, biblických varovaní o nadchádzajúcich Božích súdoch (pozri napr. Zj 6,12–17; Zj. 16,1–16 a Zj 19,11–16). Boh varuje pred svojimi prichádzajúcimi súdmi, ktoré sú vlastne skutkom milosti, keďže ľudské bytosti sú „od prirodzenosti deťmi hnevu“ (Ef 2,3) a podliehajú týmto súdom.

Prečo Pavol nabáda veriacich, aby „nemali nič spoločné“ s tými, na ktorých prichádza Boží hnev? Ako tomuto vyjadreniu rozumieš? (Ef 5,7–10)

Pavol veriacich v Efeze nabáda: „Žite ako deti svetla.“ (Ef 5,8) Potom pokračuje ďalšou výzvou: „Skúmajte, čo sa páči Pánovi.“ (Ef 5,10). Pohan hľadá potešenie prostredníctvom „smilstva a akejkoľvek nečistoty alebo žiadostivosti“ (Ef 5,3). Cieľ veriaceho je diametrálne odlišný: nechce sa páčiť sebe, ale Bohu (porovnaj s Rim 12,1; 2Kor 5,9; Heb 13,21, kde je použité rovnaké grécke slovo *euarestos* – „potešujúci“ alebo „prijateľný“). Veriaci človek túži odzrkadľovať Kristovo sebaobetovanie („žite v láske, ako aj Kristus miloval nás a vydal samého seba za nás“ /Ef 5,2/).

■ Čo dnes patrí medzi „prázdne slová“, na ktoré si musíme dávať pozor?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

„PREBUĎ SA, TY, ČO SPÍŠ“

¹¹Nemajte účasť na neplodných skutkoch tmy, radšej ich odhalujte. ¹²Ved' hanba je už len hovoriť o tom, čo potajomky páchajú. ¹³No všetko, čo svetlo odhalí, stáva sa zjavným. ¹⁴Ved' všetko, čo je zjavné, je svetlo. Preto je povedané: „Prebuď sa, ty, čo spíš, a vstaň z mŕtvych a zažiari ti Kristus.“ (Ef 5,11–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o úvodnom texte (Ef 11–14). Aké varovanie tu Pavol prináša a ako sa to týka našej súčasnej situácie?

Aby sme pochopili verše Ef 5,11–14, je užitočné všimnúť si, že Pavol opakovane ponúka dve napomenutia, ktoré sa striedajú: (1) žiť spôsobom, ktorým vzdávame Bohu česť ako „deti svetla“ (Ef 5,8; pozri aj Ef 5,1.2.4.9–10.11.13.14); (2) nežiť spôsobom, ktorý je nemorálny a ktorý Bohu odporuje a prináša „neplodné skutky tmy“ (Ef 5,11; pozri aj Ef 5,3–8.12).

Ak si podobné nabádanie všimneme v texte Ef 5,8–10, pomôže nám to pochopiť verš Ef 5,11. Veriaci majú žiť pred neveriacimi ako „svetlo v Pánovi“ a „deti svetla“ (Ef 5,8). Takýto život má byť svedectvom, že „ovocie svetla je vo všetkej добрote, spravodlivosti a pravde“ (Ef 5,9). Pavlovi ide teda o to, aby na živote kresťanov bola vidieť Božia dobrota. Zároveň majú svojím konaním odhaľovať márne diela temnoty tým, že všetkým ukážu počestnú alternatívu.

Pavlove jasné slová vo veršoch 5,13.14 ukazujú, čo môžu veriaci dosiahnuť životom, ktorý odzrkadľuje Kristov charakter. Prejavmi „ovocia svetla“ (Ef 5,9) môžu získať svetských ľudí pre vieru v Krista. Duch je ako svetlo a odhaľuje skryté veci: „¹³No všetko, čo svetlo odhalí, stáva sa zjavným. ¹⁴Ved' všetko, čo je zjavné, je svetlo. Preto je povedané: *Prebuď sa, ty, čo spíš, a vstaň z mŕtvych a zažiari ti Kristus.*“ (Ef 5,13.14) Keď svetlo odhalí úpadkový život, svetskí ľudia môžu uvidieť svoje konanie v pravom svetle („stane sa zjavným“). Uvedomia si, že nemajú budúcnosť a že ich očakáva hnev súdu (Ef 5,5.6), a zažijú premenu. Ich temnotu ožiari svetlo („kedysi ste boli tmou, ale teraz ste svetlom“). Práve takúto premenu prežili veriaci, ktorým píše Pavol do Efezu (Ef 5,8).

Ako máme rozumieť slovám vo verši Ef 5,14? Text používa jazyk spojený so vzkriesením mŕtvych na konci časov (porovnaj s Ef 2,1.5), aby vydal jasnú výzvu na prebudenie z duchovného spánku a prežitie Kristovej premieňajúcej prítomnosti. Zdá sa, že Pavol odkazuje na text Iz 60,1–3, ktorý sa týkal Božieho ľudu, Izraela. Aj preto môžeme myšlienku z Ef 5,14, ktorá má formu poézie, považovať za naliehavú výzvu adresovanú kresťanským veriacim, aby sa prebudili a ujali sa svojej úlohy misionárov, ktorí budú zosilňovať Kristovo svetlo v smutnom a temnom svete (porovnaj s Fil 2,14–16 a Mat 5,16).

APLIKÁCIA ■ Odzrkadľuje tvoj život Kristovo svetlo? Pomáha odhaliť temnotu skutkov tohto sveta? Ako?

NAPLNO VYUŽI ČAS

¹⁵Dbajte teda dôkladne na to, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. ¹⁶Naplno využívajte čas, lebo dni sú zlé. ¹⁷Preto nebudte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa. ¹⁸A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale budte naplnení Duchom. ¹⁹Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána, ²⁰za všetko ustavične vzdávajte vďaky Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista. (Ef 5,15–20)

Pavol uzatvára verše Ef 5,1–20 dvomi okruhmi výziev – Ef 5,15–17 a Ef 5,18–20. Dopĺňa nimi svoj záujem o to, aby veriaci žili čistým životom. Prvý okruh sa začína výzvou, aby veriaci žili „nie ako nemúdri, ale ako múdri“ (Ef 5,15). Pavol túto myšlienku rozvíja v 17. verši: „nebudte nerozumní, ale pochopte, čo je vôľa Pánova“. Medzitým zaznieva výzva, aby sme využívali „naplno“ čas, ktorý ešte máme k dispozícii (Ef 5,16).

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o Pavlom nabádaní, aby sme žili spôsobom, ktorý vychádza z múdrosti nadobudnutej vážnym hľadaním (Ef 5,15–17). Ako žijú „nemúdri“ a „nerozumní“? Čím sa vyznačuje život „múdрых“? Ako rozumieš výzve, že máme „naplno využívať čas“?

V Liste Efezanom Pavol opakovane používa bežnú starozmluvnú metaforu „chodenia“, ktorá označuje (spôsob) života človeka (Ef 2,2.10; Ef 4,1.17; Ef 5,2.8; Roh.). Tu používa metaforu na povzbudenie verného života učeníkov. Apoštol vyzýva veriacich, aby si dávali pozor na spôsob, akým konajú (Ef 5,15). Pretože texty Ef 5,15 a 5,17 spolu súvisia, v ich prepojení môžeme hľadať význam toho, čo znamená žiť ako „múdri“ ľudia. Nehľadajme múdrosť vo svojom vnútri. Byť múdрым znamená hľadiet oveľa ďalej a „pochopiť, čo je Pánova vôľa“ (Ef 5,17). Pavol povzbudzuje na cielavedomé nasledovanie Krista aj ďalšou živou metaforou. Slovné spojenie „naplno využívajte čas“ znie doslova „vykupujte čas“ (Ef 5,16; Roh.). Pavol tu používa sloveso *exagorazó* (podobne v Kol 4,5). Je to obchodný výraz a ide o zosilnenú formu slovesa „kúpiť“ v zmysle „využiť najlepšiu ponuku“ (doslova „vrhnúť sa na najlepšiu ponuku“, „uchytiť si najlepšiu tovar“). Keď čakáme na Kristov návrat, mali by sme sa takto intenzívne usilovať využiť čo najlepšie čas a príležitosti, ktoré máme. Slovo „čas“ (grécky *kairos*), vyjadruje v tomto kontexte ten správny okamih príležitosti. Čas, ktorý nám zostáva do konca, je náročným obdobím, pretože „dni sú zlé“ (Ef 5,16; porovnaj Ef 6,13; Gal 1,4) a pretože „ducha tohto sveta“ ovláda „knieža nadzemskej moci“ (Ef 2,2).

Pri očakávaní Kristovho návratu žijú veriaci v ťažkej dobe. Pavol ju vykresľuje ako riskantný, ale obohacujúci obchod. Pri využívaní zostávajúceho času by sme mali byť rovnako pozorní a pripravení, ako sú lovci výhodných ponúk počas krátkeho výpredaja, ktorý ponúka veľké zľavy. Nejde tu o kupovanie spasenia, to sa, samozrejme, nedá. Ide o využívanie všetkých možností, ktoré nám zostávajú do Kristovho návratu.

- **Ako môžeš vo svojom živote čo najlepšie využívať čas, ktorý máš k dispozícii? Prečo je dôležité chopiť sa vo veci spasenia každej príležitosti?**

APLIKÁCIA

DUCHOM NAPLNENÉ UCTIEVANIE

¹⁸A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale budte naplnení Duchom. ¹⁹Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána, ²⁰za všetko ustavične vzdávajte vďaky Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista. (Ef 5,18–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Vo veršoch Ef 5,18–20 si Pavol predstavuje kresťanov zhromaždených, aby uctievali Boha. Ako ich opisuje?

V poslednej časti textu, ktorý tento týždeň študujeme (Ef 5,1–20), Pavol nabáda veriacich, aby sa odvrátili od používania vína, ktoré otupuje myseľ, a namiesto toho spoločne zakúsili prítomnosť a silu Ducha. Pavol zakazuje opilstvo (pravdepodobne citátom z Prísl 23,31 v gréckom preklade Starej zmluvy). Naznačuje tým, že mu ide o zákazy požívania alkoholu, ako je to vidieť v múdroslovej literatúre (Prísl 20,1; Prísl 23,29–35). Následkom opilstva sú, okrem iného, hrubé, zmyselné reči, neviazanosť, nemravnosť a modlárstvo (Ef 5,3–14). Veriaci by sa mali správať inak. Ich život by mal byť zameraný na uctievanie Boha. Pavol nás nabáda, aby sme sa namiesto pochabého a neviazaného vyjadrovania, ktoré je výsledkom opitosti a oslabeného rozlišovania toho, čo je správne, nechali naplniť Duchom. To sa prejaví v zmene nášho konania, ktoré Pavol charakterizuje slovesami „hovoriť [žalmy]“, „spievať [hymny a duchovné piesne]“, „spievať [v srdci]“, „oslavovať [Pána]“ a „ďakovať [Bohu]“ (Ef 5,19–21). Pavol veriacich vyzýva, aby boli „naplnení Duchom“ (Ef 5,18). Ide o spoločnú výzvu, ktorá sa týka celého spoločenstva. Veriaci sa zhromažďujú v Duchom inšpirovanom uctevaní Boha, ktoré pomáha budovať a udržiavať jednotu (Efezanom 4) a ktoré je v kontraste s egocentrickým, pohanským správaním a uctievaním (Ef 5,1–18). V tomto náčrte raného kresťanského uctievania dominuje hudobná chvála. Často sa hovorí, že cirkev sa zrodila v piesni. Táto pasáž spolu s Kol 3,16 podporuje toto tvrdenie (porovnaj aj so Sk 16,25 a s Jak 5,13). Spev v sebe zahŕňa „horizontálny“ prvok uctievania, keďže pri speve členovia cirkvi v istom zmysle „hovoria spoločne“ (Ef 5,19), rozprávajú sa jeden s druhým. Špecifickým predmetom hudobnej chvály je však Pán, ktorého text predstavuje ako „Pána Ježiša Krista“ (Ef 5,20; porovnaj s Kol 3,16). Vzdávanie vďaky (Ef 5,20) spolu s hudobnou chválou (Ef 5,19) náleží „Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista“. Vo slovnom spojení „duchovné piesne“ má dôležitý význam prídavné meno „duchovné“ (grécky: *pneumatikos*), ktoré zdôrazňuje úlohu Svätého Ducha v uctevaní. Tento výraz opisuje piesne, ktoré sú inšpirované alebo naplnené Svätým Duchom. Pavlov opis raného kresťanského uctievania teda zobrazuje všetky tri Božie osoby – Otca, Syna a Svätého Ducha – ako aktívnych účastníkov.

APLIKÁCIA ■ Ako môžeš využiť hudbu na obohatenie tvojej vlastnej skúsenosti pri bohoslužbe?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Keď sa pozrieme na študovanú časť tohto týždňa (Ef 5,1–20) ako na celok, vidíme, že Pavol zaujíma veľmi pevný postoj proti hriechu a zlu, a to najmä vo forme sexuálnej nemravnosti a hrubých prejavov. Nie je ochotný akceptovať prítomnosť skazeného správania medzi Božím ľudom. Práve preto vyzýva veriacich v Efeze na vysoký morálny štandard správania a na prijatie ich identity ako „milovaných detí“ Božích a ako „svätých“ (Ef 5,1–10). Je presvedčený, že keď budú kresťania v spoločenstve žiť podľa Ducha, zažiaria svojím svetlom do temnoty sveta, čím odvedú svojich blížnych od sebazničujúceho života do Božej milosti a pravdy (Ef 5,11–14).

Pavol povzbudzuje veriacich, aby obnovili svoj záväzok žiť ako „deti svetla“, a takto očakávali Kristov návrat (Ef 5,8; pozri tiež Ef 5,15.16) a požehnanú prítomnosť Krista (Ef 5,14). Ako motivácia im slúži ich postavenie „milovaných detí“ Božích, Kristova smrť za nich (Ef 5,1.2) a tiež skutočnosť, že sú naplnení Duchom (Ef 5,18). Ich spoločné uctievanie je charakterizované energiou a radosťou. Spoločne spievajú chválu vďaka svojmu Pánovi, Ježišovi Kristovi, a Bohu Otcovi. S pevnou vierou v nebeské skutočnosti oslavujú svoju nádej na budúcnosť, zakorenenú v príbehu o tom, čo Boh urobil, robí a uskutoční prostredníctvom Ježiša Krista, ich Pána (Ef 5,18–20).

Takto chápaný text Listu Efezanom sa stáva viac než len súborom oddelených príkazov o kresťanskom živote. Stáva sa prorockým volaním týkajúcim sa kresťanskej identity, záväzku, spoločenstva a uctievania v posledných dňoch a pozvaním „naplno využiť čas“ (Ef 5,16) a tešiť sa na stretnutie s Kristom.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako môžu veriaci prijať Pavlove vysoké štandardy, keď sú dnes konfrontovaní s nákazlivou kultúrou, ktorá chrlí svoje hodnoty 24 hodín denne a 7 dní v týždni prostredníctvom ničivého vplyvu rôznych médií?
2. Aké stratégie môžu dnes veriaci použiť, aby „rozpoznali, čo sa páči Pánovi“ (Ef 5,10) a „pochopili, čo je Pánova vôľa“ (Ef 5,17)?
3. Nieкто by mohol namietat', že Pavlov zákaz hovoriť o sexuálnej nemoralnosti medzi veriacimi (Ef 5,3.4) znamená, že by sme sa nemali zaoberať problémami nevhodného sexuálneho správania a zneužívania. Prečo je to nesprávny záver?
4. Akým spôsobom naša súčasná spoločnosť odráža podobné pohanské praktiky, pred akými varoval vo svojej dobe apoštol Pavol?

Týždeň od 27. augusta do 2. septembra

SPOLOČNE POD KRÍŽOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 5,21–33; Fil 2,3.4; Ezech 16,1–14; 2Kor 11,1–4; 1Moj 2,15–25

ÚVODNÝ TEXT

²⁵Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal za ňu samého seba, ²⁶aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom; ²⁷aby si pripravil Cirkev slávnú, na ktorej niet poškrvny ani vrásky, ani nič podobné, aby bola svätá a bez poškrvny. (Ef 5,25–27)

Tento týždeň budeme pokračovať v štúdiu Listu Efezanom a zameriame svoju pozornosť na text Ef 5,21–33. Pavol v týchto veršoch rozvíja myšlienku vzájomného podriadenia sa veriacich jeden druhému (Ef 5,21) a aplikuje ju na vzťahy v manželstve. Najprv ponúka rady kresťanským manželkám (Ef 5,22–24), potom manželom (Ef 5,25–32), a napokon túto myšlienku uzatvára spoločným pokynom pre obe skupiny (Ef 5,33).

Prostredníctvom Pavlových rád môžeme v tomto texte vnímať rady Pána Ježiša Krista pre naše vzťahy. Potrebujeme zároveň pochopiť, že Pavol vo veršoch Ef 5,21–6,9 aplikuje veľkú tému svojho listu – jednotu – na kresťanskú domácnosť. V predchádzajúcich lekciami sme videli Pavlovu kritiku hriešneho spôsobu života a vzťahov „starého človeka“ (pozri Ef 4,22), ale aj oslavu stvorenia „nového človeka“ (pozri Ef 2,15). Tento „nový človek“ však vychádza z hriechom poškodeného prostredia a žije vo svete poznačenom nefungujúcim sociálnym usporiadaním. Uprostred týchto vzťahov veriaci odzrkadľujú pôsobenie novej sily, Svätého Ducha (Ef 2,22; Ef 3,16; Ef 5,18–21; Ef 6,17.18, a novej etiky založenej na Kristovom vzore (Ef 4,13.15.20–24.32; Ef 5,2.10.17.21–33). Tieto prejavy Božej moci poukazujú na konečné naplnenie Božieho plánu pre Jeho ľud a pre celý svet.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa štúdium zameria na záver 5. kapitoly Listu Efezanom, kde Pavol aplikuje myšlienku jednoty a lásky, ktorú do našich životov prináša Kristus, na oblasť manželstva. Príklad Kristovej lásky, pokory a ochoty obetovať sa pre druhých, sa má premietnuť aj do vzťahu muža a ženy, ktorí pred Bohom spojiť svoje životy.

- Ef 5,21–24: Posolstvo pre manželky: ochota podriadiť sa (nedeľa)
- Ef 5,25–30: Posolstvo pre manželov: milovať ako Kristus
 - Ef 5,25–29: Príklad – Kristova láska k cirkvi (pondelok, utorok)
 - Ef 5,28–30: Výzva milovať ako sám seba (streda)
- Ef 5,31–33: Posolstvo pre oboch: byť „jedným telom“ (štvrtok)

RADY KREŠŤANSKÝM MANŽELKÁM

²¹Navzájom sa podriadujte v bázni pred Kristom. ²²Ženy svojim mužom ako Pánovi, ²³pretože muž je hlavou ženy, ako aj Kristus, Spasiteľ tela, je hlavou Cirkvi. ²⁴Ako je Cirkev podriadená Kristovi, tak vo všetkom aj ženy mužom. (Ef 5,21–24)

Kľúčový verš Ef 5,21, ktorým sa začína táto pasáž, prepája predchádzajúci text (Ef 5,1–20) s novou časťou (Ef 5,22–33), v ktorej Pavol rozvíja myšlienku vzájomného podriaďovania sa členov cirkvi (porovnaj s textami Mar 10,42–45; Rim 12,10 a Fil 2,3.4). Toto vzájomné podriadenie sa má svoje korene „v bázni pred Kristom“. Vzťah ku Kristovi je pre veriacich tým najdôležitejším a všetko ostatné ovplyvňujúcim vzťahom.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Čo má Pavol na mysli, keď nabáda členov cirkvi: „Navzájom sa podriadujte“? Ako tejto myšlienke rozumieš? (Ef 5,21)

Pavol v nasledujúcom verši túto myšlienku posúva do vzťahu v manželstve. „Ženy [podriadujte sa] svojim mužom ako Pánovi.“ (Ef 5,22) Veľmi jasne pritom dáva najavo, že hovorí o podriadení sa manželiek ich manželom, nie o podriadení sa akémukoľvek mužovi (podobne 1Pet 3,1.5). Čo chce Pavol povedať tým, že sa manželky majú podriaďovať „ako Pánovi“? Má na mysli to, že manželka sa má podriaďiť svojmu manželovi, ako keby bol Kristus, alebo že Kristus je najpravdivejším a najvyšším cieľom jej podriadenosti?

V pochopení nám môže pomôcť spôsob, akým Pavol používa túto formuláciu. Vo verši Ef 6,7 vyzýva otrokov, aby slúžili „ako Pánovi, a nie ako ľuďom“. V Kol 3,18 Pavol upresňuje svoju výzvu, keď píše: „Ženy, podriadujte sa svojim mužom, ako sa sluší v Pánovi.“ Na základe týchto veršov treba uprednostniť druhý pohľad. Manželky sú samy veriace, a preto musia v konečnom dôsledku ctiť Krista viac ako svojich manželov.

V Liste Kolosanom aj v Liste Efezanom je Kristus – a iba Kristus – identifikovaný ako Hlava cirkvi, ktorá je Jeho telom (Ef 1,22; Ef 5,23; Kol 1,18). „Kristus, Spasiteľ tela, je hlavou Cirkvi.“ (Ef 5,23). Analogicky, manžel je „hlavou ženy“ (Ef 5,23), pričom vernosť cirkvi Kristovi slúži ako vzor pre vernosť manželky jej manželovi. Pasáž, samozrejme, predpokladá milujúce, starostlivé manželstvo, a nie nefunkčné a patologické. Tento verš nesmieme nikdy interpretovať tak, aby umožňoval či ospravedlňoval akúkoľvek formu domáceho násillia.

- **Prečo je vo svetle uvedených skutočností dôležitá nasledujúca rada? Ak je manžel „nevrlý, hrubý, prudký, egoistický, krutý a panovačný muž, nech nikdy ani len nevysloví, že muž je hlavou ženy a že ona sa mu musí vo všetkom podriaďiť. On totiž nie je pánom, nie je manželom v pravom význame tohto slova“. (AH 117)**

APLIKÁCIA

CIRKEV AKO KRISTOVA NEVESTA (1)

²⁵Muži, milujte svoje ženy tak, ako aj Kristus miloval Cirkev a vydal za ňu samého seba, ²⁶aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom; ²⁷aby si pripravil Cirkev slávnou, na ktorej niet poškrvny ani vrásky, ani nič podobné, aby bola svätá a bez poškrvny. ²⁸Tak aj muži majú milovať svoje ženy ako vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, miluje samého seba. ²⁹Veď nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev. (Ef 5,25–29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj text Ef 5,25–29 s príbehom u Ezechiela 16,1–14. Aké prvky tohto príbehu apoštol odzrkadľuje vo svojom texte?

Keď Pavol v Ef 5,25–29 formuje obraz svadby a manželstva ako metaforu pre cirkev a jej vzťah s Kristom, kreatívne čerpá zo zvykov svadiieb staroveku. Kristus je vo vzťahu k cirkvi ako neveste božským Ženíchom, ktorý:

(1) *Miluje cirkev ako nevestu (Ef 5,25)*. Nikdy nesmieme zabudnúť, že to vychádza priamo z Kristovho srdca. On nás miluje!

(2) *Dáva samého seba ako výkupné za nevestu*. V kontexte starodávnych svadobných dohôd ženích „vykupoval“ nevestu za presne určenú „cenu nevesty“. Išlo zvyčajne o veľkú sumu peňazí a cenností. Prosperita starovekého spoločenstva závisela práve od tohto zvyku. Kristus platí za cirkev ako svoju nevestu najvyššiu cenu, pretože „vydal za ňu samého seba“ (Ef 5,25). Vo vtelení a na kríži dáva seba samého ako „výkupné“ za nevestu.

(3) *Kúpe svoju nevestu*. Príprava nevesty bola dôležitou súčasťou starodávnej svadobnej slávnosti. Podobne ako dnes, nevestu pripravovali na obrad jej družičky a príbuzné. Pavol však predstavuje nebeského Ženícha, ktorý pripravuje svoju nevestu na svadbu! Je to On, kto ju posväcuje a očisťuje „očistným kúpeľom vody“ (Ef 5,26), čo je pravdepodobne odkaz na krst.

(4) *Dáva svoj sľub*. Súčasťou tejto ceremónie je aj očistenie „slovom“ (Ef 5,26). Ide o slovo zaslúbenia, ktoré nebeský Ženích hovorí svojej neveste, možno v kontexte zasnubného obradu (porovnaj s Ef 1,3–14; Ef 2,1–10; Boh dáva svoje zaslúbenie veriacim v čase ich obrátenia). „Zaslúbenie“ bolo starodávnou verziou moderného zasnúbenia, išlo však o oveľa vážnejší súbor rokovania, ktorý zahŕňal písomnú dohodu o „cene nevesty“ (mal ju zaplatiť ženích) a o vene (majetok, ktorý nevesta prinesie do manželstva od svojej rodiny).

(5) *Pripravuje a zdobí nevestu*. Keď je nevesta konečne predstavená svojmu ženíchovi, je nielen krásna, ale aj „bez poškrvny“ (Ef 5,27). Kristus svoju nevestu nielen kúpe, ale ju aj zdobí a skrášľuje.

APLIKÁCIA ■ Ako ti uvedené verše pomáhajú pochopiť, čo k nám Kristus cíti? Prečo by nás táto skutočnosť mala naplňať radosťou a pokojom?

CIRKEV AKO KRISTOVA NEVESTA (2)

Aby si ju postavil pred seba slávnu, cirkev, nemajúcu škvrny alebo vrásky alebo niečoho takého, ale aby bola svätá a bezvadná. (Ef 5,27; Roh.)

¹Kiež by ste zniesli trochu mojej nerozumnosti! Áno, znášajte ma! ²Ved'horlím za vás Božou horlivosťou a zasnúbil som vás jednému mužovi, aby som vás predviedol Kristovi ako čistú pannu. ³Bojím sa však, aby sa vaše mysle neodvrátili od úprimnosti a čistoty voči Kristovi tak, ako zviedol had Evu svojou lstivosťou. ⁴Keď k vám niekto príde a zvestuje vám iného Ježiša, než sme vám hlásali my, alebo keď prijímate iného ducha a iné evanjelium, než ste dostali, vy to pokojne znášate. (2Kor 11,1–4)

Ako Pavol používa prvky starovekej svadby, aby oslovil kresťanov v Korinte? Ako bola cirkev „predvedená“ pred Krista? (2Kor 11,1–4)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pomocou ďalšieho prvku starovekej svadby Pavol zobrazuje Krista ako Toho, ktorý, (6) *Predstavuje svoju nevestu (samému sebe!)* (Ef 5,27). V dávnych dobách nevestu priviedol na svadbu starejší, družbovia alebo jej otec. Nikdy nie samotný ženich! Pavol však zobrazuje Ježiša ako toho, kto „predstavuje“ alebo „privádza“ cirkev ako nevestu samému sebe.

Pavol používa manželské zvyky a úlohy na zdôraznenie Kristovho vzťahu k cirkvi podľa nasledujúceho postupu:

(1) *Zasnúbenie.* Kristus sa obetoval za cirkev (ako výkupné za nevestu) a tak sa s ňou zasnúbil (Ef 5,25).

(2) *Príprava na svadobný obrad.* Pozornosť ženicha sa sústreďuje na nevestu v jeho súčasnom úsilí posvätiť a očistiť ju (Ef 5,26).

(3) *Samotný svadobný obrad.* Súčasne Kristova pozornosť sa na nevestu sústreďuje v súvislosti s „predstavením“ nevesty na svadbe (Ef 5,27). Tento posledný prvok sa týka veľkolepej svadobnej oslavy pri Jeho návrate, keď Kristus, Ženich, príde, aby si uplatnil nárok na svoju (vykúpenú) cirkev ako nevestu a priviedol si ju (Ef 5,27; porovnaj s 2Kor 11,1.2; Kol 1,21–23.28).

Staroveké svadby sa často začínali slávnostným nočným sprievodom (pozri Mat 25,1–13). Ženich a jeho družina sa zhromaždili v jeho dome – v novom domove páru – a veľkolepým obradom začali sprievod. Dav osvetlený faklami a sprevádzaný radostnou hudbou a veselým spevom sa presúva smerom k domu otca nevesty. Tam si nevestu prevezme slávnostný sprievod a spolu so ženichom ich odprevadí do ich nového domova. Na tomto mieste sa hostia usadili na týždňovú hostinu, ktorá vyvrcholila svadobným obradom, keď bola nevesta odovzdaná ženichovi.

Keď Pavol zobrazuje Krista, ako predstavuje cirkev sám sebe, má na mysli tento veľkolepý sprievod a chvíľu, keď je nevesta predstavená ženichovi. Kristov návrat tak opisuje ako dojímavý svadobný obrad, kedy sa zavŕši dlhé zasnúbenie medzi Kristom a Jeho cirkvou.

■ **Aké posolstvo by sme si mali vziať z týchto radostných a šťastných obrazov?**

APLIKÁCIA

MILUJ SVOJU MANŽELKU AKO SEBA SAMÉHO

²⁸Tak aj muži majú milovať svoje ženy ako vlastné telá. Kto miluje svoju ženu, miluje samého seba. ²⁹Ved' nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti, ale živí ho a opatruje, ako aj Kristus Cirkev, ³⁰pretože sme údmi jeho tela. ³¹Preto opustí človek otca i matku a prilne k svojej žene a budú dvaja jedno telo. (Ef 5,28–30)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Aký ďalší dôvod Pavol uvádza na povzbudenie mužov, aby prejavovali nežnú lásku k svojim manželkám? (Ef 5,28–30)

Pavlove pravidlá pre kresťanskú domácnosť (Ef 5,21–6,9) odhaľujú náročný sociálny kontext. Vo veršoch Ef 5,28–30 sa Pavol obracia na mužov, ktorí sa podľa častej vtedajšej praxe mohli rozhodnúť „nenávidieť svoje vlastné telo“ (pozri Ef 5,28.29), čo malo za následok týranie a bitie vlastnej manželky. V grécko-rímskom svete bola právna moc „otca rodiny“ (lat. *pater familias*) veľmi široká. Mohol tvrdo potrestať alebo dokonca zabiť svoju manželku, deti a otrokov, a to bez toho, aby vybočil zo svojich zákonných práv (hoci uplatňovanie moci takýmto extrémnym spôsobom bolo výrazne obmedzené verejnou mienkou).

V texte Ef 5,25–27 Pavol podrobne opísal najlepšiu príklad lásky – Kristovu lásku k cirkvi. Takýto príklad manželského spolunažívania sa výrazne odlišoval od zaužívanej praxe staroveku. Skôr než predloží nový argument, znovu poukazuje na nádherný príklad lásky vyjadrený vo vzťahu Krista k cirkvi a vyzýva kresťanských manželov, aby aj oni „tak“ milovali svoje manželky (Ef 5,28). Ježiš miloval cirkev tak veľmi, že „vydal za ňu samého seba“ a stará sa o každú jej potrebu (Ef 5,25–27). Pavol vyzýva mužov, aby sa odvrátili od vtedajších praktík a snažili sa vyrovnáť Kristovej nežnej a vzácnnej láske.

Vo veršoch Ef 5,28–30 apoštol pridáva nové odôvodnenie na podporu lásky kresťanských mužov k ich ženám – sebalásku. Pavol argumentuje zdanlivou banalitou: „nikdy nikto nemal svoje telo v nenávisti“ (aspoň teda nikto, kto netrpí nejakou anomáliou). Človek si za normálnych okolností neublízuje, ale svoje telo „živí... a opatruje“ (Ef 5,29). V snahe odstrániť tvrdosť a násilie voči kresťanským manželkám Pavol vyzýva mužov, aby sa stotožnili so svojou manželkou. So svojou ženou ste natolko zajedno, hovorí Pavol, že ublížiť jej by bolo to isté ako sebaपोškodzovanie – čo väčšina rozumných a zdravých ľudí nerobí.

Pavol potom celú ilustráciu otáča a ukazuje, že rovnako sa aj samotný Kristus stará o cirkev – a teda o seba, „pretože sme údmi jeho tela“ (Ef 5,29.30). Podľa Pavla má muž formovať svoje správanie k manželke podľa rovnakého vzoru, ako zaobchádza on sám so sebou – a v tom mu má byť príkladom Kristova starostlivosť o cirkev aj o neho samého.

APLIKÁCIA ■ Podľa Pavla je Kristus príkladom správania pre mužov aj ženy. Čo sa môžeš naučiť od Ježiša o láske k ľuďom v kruhu vlastnej rodiny?

„JEDNO TELO“

³¹Preto opustí človek otca i matku a prilne k svojej žene a budú dvaja jedno telo. ³²Toto tajomstvo je veľké, no hovorím to vzhľadom na Krista a Cirkev. ³³A tak i každý z vás bez výnimky nech tak miluje svoju ženu ako seba. A žena nech prejavuje mužovi úctu. (Ef 5,31–33)

Preto opustí muž svojho otca i matku a prilne k svojej žene a budú jedno telo. (1Moj 2,24)

Preštudujte si príbeh o stvorení v 1Moj 2,15–25. Čo sa odohralo pred vyhlásením, že muž a žena sú „jedno telo“ (1Moj 2,24)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Kľúčom k aplikovaniu Pavlových rád na vzťahy v manželstve je pochopenie citátu z 1Moj 2,24 (v Ef 5,31) ako vyvrcholenie apoštolovej argumentácie. Keď Pavol uvažuje o príbehu stvorenia z knihy Genezis, má na mysli potreby kresťanských zborov a zdravie rodinných vzťahov. V 1Moj 2,24 počuje posolstvo, ktoré má svoju platnosť pre všetky veky. Podľa Božieho plánu má byť manželstvo vzťahom „jedného tela“, pričom sexuálna jednota sa odráža v emocionálnej a duchovnej jednote a emocionálna a duchovná jednota prináša naplnenie v sexuálnej oblasti.

Všimnime si, že v texte 1Moj 2,24 Pavol vyberá výrok o manželstve, ktorý zaznel ešte pred pádom človeka do hriechu, a tento výrok aplikuje na vzťahy medzi kresťanskými manželmi a manželkami. V našom hriechom poznamenanom svete sa nekontrolovateľne zneužíva sexuálny vzťah medzi mužom a ženou. Toto zneužívanie odhaľuje, ako hlboko je v modernej kultúre zakorenená myšlienka, že sexuálne spojenie predstavuje podmanenie si ženy. Pavol ukazuje, že sexuálny vzťah podľa Genezis nie je vzťahom podrobenia, ale spojenia. Tento text nehovorí o dominancii muža, ale o rovnocennom zväzku muža a ženy, ktorí sú spoločne „jedno telo“. Texty Ef 5,21–33 a 1Moj 2,24 môžeme v tomto kontexte vnímať ako veľmi teologickú výpoveď, ktorá ide proti kultúre a zároveň napráva pohľad na manželstvo a sexualitu.

V tom istom kontexte Pavol v nasledujúcom verši hovorí o „veľkom tajomstve“ (Ef 5,32). Týka sa oboch strán dvojitej metafory, o ktorej Pavol písal: kresťanské manželstvo chápané vo svetle Kristovho vzťahu k Jeho cirkvi (Ef 5,32) a Kristov vzťah k Jeho cirkvi chápaný vo svetle kresťanského manželstva (Ef 5,32).

Kresťanské manželstvo sa prirovnávaním ku vzťahu medzi Kristom a cirkvou dostáva na úplne novú, vyššiu úroveň. Navyše, uvažovaním o vzťahu cirkvi ku Kristovi cez optiku starostlivého a oddaného manželstva veriaci získavajú nové pochopenie o svojom spoločnom vzťahu ku Kristovi.

- **V čom je text Ef 5,33 stručným zhrnutím Pavlových rád v Ef 5,21–32? Ako sa môžete vo svojom manželstve (ak si ženatý alebo vydatá) snažiť lepšie uplatňovať zásady, ktoré Pavol predstavil?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Ellen Whiteová dôsledne nabáda manželských partnerov, aby sa odvrátili od úsilia ovládať toho druhého: „Nesnažte sa jeden druhého nútiť, aby sa podvolil vašim želaniam. Ak si chcete zachovať lásku toho druhého, nemôžete si také konanie dovoliť. Budte láskaví, trpezliví a zhovievaví, ohľaduplní a zdvorilí.“ (AH 118)

Na inom mieste Ellen Whiteová komentuje výklad a aplikáciu textu Kol 3,18 (a Ef 5,22–24): „Často zaznieva otázka: *Žena nemôže mať svoju vlastnú vôľu?* Biblia jasne hovorí, že muž je hlavou rodiny. *Ženy, podriadte sa svojim vlastným mužom.* Ak by sa tu tento príkaz skončil, mohli by sme povedať, že postavenie manželky nie je závideniahodné. ... Mnoho mužov sa zastaví pri slovách: *Ženy, podriadte sa,* ale my si prečítame záver toho istého príkazu, ktorý znie: *Ako sa sluší v Pánovi.* (Kol 3,18) Boh vyžaduje, aby žena mala stále pred očami Božiu bázeň a slávu. Celkom má byť podriadená iba Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý si ju vykúpil ako svoje vlastné dieťa za nekonečnú cenu svojho života. ... Je niekto, kto stojí oveľa vyššie ako muž. Je to Vykupiteľ. Podriadenie sa ženy svojmu mužovi sa má prejavovať tak, ako to nariadil Boh: *ako sa sluší v Pánovi.*“ (AH 115.116)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Predstavte si tvrdenie, že text Ef 5,21–33 je už zastaralý, pretože presadzuje model manželstva zameraný na autoritu a nadvládu manžela. Ako by ste odpovedali? Čo z daného textu by ste mohli použiť na vysvetlenie zmyslu týchto veršov?
2. Čo môže Pavlova rada v texte Ef 5,21–33 ponúknuť tým, ktorí sa ocitnú v náročných a ťažkých manželských vzťahoch?
3. Niektorí kresťania tvrdia, že príbeh o stvorení v 1. a 2. knihe Mojžišovej je iba metaforou a že sa ani zďaleka nepribližuje k zobrazeniu toho, čo sa skutočne odohralo počas miliárd rokov evolúcie. Čo nás skutočnosť, že Pavol sa vracia k tomuto príbehu, učí o jeho pohľade na správu Genezis?
4. Venujte sa spoločne téme „jedného tela“. Ako nám tento koncept pomáha lepšie pochopiť posvätnosť manželstva? Prečo musia manželské páry urobiť všetko, čo je v ich silách, aby túto posvätnosť chránili?

ŽIVOT ODDANOSTI KRISTOVI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 6,1–9; Mar 10,13–16; Kol 3,21; 1Pet 2,18–25; 2Kor 5,10; Kol 3,24.25

ÚVODNÝ TEXT

A vy, páni, zaobchádzajte s nimi tak isto. Prestaňte sa vyhrážať; ved' viete, že aj ich, aj váš Pán je v nebesiach a ten nikoho neuprednostňuje. (Ef 6,9)

V roku 2018 pritiahol veľkú pozornosť artefakt v *Museum of the Bible* vo Washingtone, DC. Bola to skrátaná verzia Biblie s názvom *Slave Bible* („Biblia pre otrokov“) navrhnutá tak, aby pokrývala základy viery, ale boli z nej vypustené všetky texty, ktoré by mohli nejakým spôsobom podnecovať vzburu otrokov. Textu, ktorý bol vydaný v roku 1808, nechýba len tu či tam nejaký verš alebo kapitola. Chýba celých deväťdesiat percent Starej zmluvy a až polovica Novej zmluvy! Z 1189 kapitol Písma zostalo v tomto vydaní len 232. Vo vydaní tejto „Biblie“ boli ponechané len tie pasáže, ktoré nijako otroctvo nespochybnujú, ba naopak „upevňujú“. Vypadlo mnoho textov, ktorých obsahom je „evanjelium“, ale zostali často zneužívané texty vrátane Pavlových slov z Listu Efezanom: „Otroci, z úprimného srdca poslúchajte svojich pozemských pánov ako Krista, s bázňou a chvením.“ (Ef 6,5)

Dnes je dôležité, aby sme čítali text Ef 6,1–9 v kontexte celého príbehu spásenia, ako je zjavený v celej Biblii. Tento týždeň sa budeme venovať tomu, ako Pavol uplatňoval hodnoty evanjelia v situácii, keď väčšina pravidiel a štruktúry spoločnosti bola poznačená hriechom a pohanskými zvykmi.

OSNOVA LEKCIE

Táto lekcia nadväzuje na Pavlovu výzvu z 5. kapitoly Listu Efezanom, aby sa Kristovi nasledovníci – inšpirovaní príkladom Ježiša – v láske podriaďovali jeden druhému. Najprv túto myšlienku aplikoval (obojstranne) na vzťah medzi manželmi, teraz aj na vzťah detí a rodičov, a dokonca aj na otrokov a pánov.

- Ef 6,1–3: Vzťah detí k rodičom (nedeľa)
- Ef 6,4: Vzťah rodičov k deťom (pondelok)
- Ef 6,5–9: Vzťah otrokov k pánom (utorok, streda)
- Ef 6,9: Vzťah pánov k otrokom (štvrtok)

RADA PRE DETI

¹Deti, poslúchajte svojich rodičov v Pánovi, lebo tak je to spravodlivé. ²Cti svojho otca a svoju matku – to je prvé prikázanie s prislúbením –, ³aby sa ti dobre vodilo a dlho si žil na zemi. (Ef 6,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Akú radu dáva Pavol deťom a ako túto radu podporuje textami Starej zmluvy? (Ef 6,1–3; pozri tiež Mat 18,1–5.10 a Mar 10,13–16)

Aby sme naplno ocenili Pavlove rady deťom, predstavme si, že list sa číta v domácich zboroch prekvitajúcej metropoly Efezu. Slovo „deti“ (grécky *ta tekna*) sa mohlo vzťahovať na širokú škálu vekových kategórií, pretože deti zostali pod autoritou otca až do jeho 60 rokov (v gréckej tradícii) alebo až do jeho smrti (v rímskej). Deti, o ktorých sa hovorí v liste, sú síce dosť mladé na to, aby ešte stále podliehali výchove rodičov (Ef 6,4), zároveň sú však dostatočne vyspelé na to, aby boli učeníkmi.

V uvedených veršoch vidíme Pavla apelovať na veriace deti, aby rešpektovali a ctili svojich rodičov „v Pánovi“, čiže v Kristovi (porovnaj s Ef 5,22; Ef 6,4.5.7–9). Pavol vyzýva svojich čitateľov, aby rešpektovali deti ako Kristových učeníkov a aby ich zapojili do aktívneho uctievania Boha. Vďaka tomu sú uvedené texty dôležitým základom pre pochopenie rodičovstva a duchovnej služby deťom. Pavlov príkaz poslúchať rodičov nie je absolútny. Keď sú ich príkazy „v rozpore s požiadavkami Krista, [deti] majú bez ohľadu na dôsledky poslúchať Boha a dôverovať mu, aj keď to môže byť bolestivé.“ (AH 293)

Pavol dopĺňa svoju výzvu deťom citovaním piateho prikázania, čím ukazuje, že Desatoro má pre kresťanov dôležitú hodnotu (je to zrejmé vo veršoch Ef 4,1–6,9; najmä Ef 4,25.28; Ef 5,3–14). Pavol začína citátom („Cti svojho otca a svoju matku“; Ef 6,2) a kým ho dokončí („aby sa ti dobre vodilo a dlho si žil na zemi“; Ef 6,3; pozri aj 5Moj 5,16), vsunie do neho svoj komentár, hovoriaci o tom, že ide o „prvé prikázanie s prislúbením“ (Ef 6,2). Piate prikázanie svedčí o tom, že ctiť si rodičov je súčasťou Božieho plánu, aby sa ľuďom darilo. Úcta k rodičom, aj keď môžu byť nedokonalí, pomôže posilniť pohodu a prosperitu.

APLIKÁCIA ■ Ako môžu študované verše posilniť dôležitosť rodinných vzťahov?

RADA PRE RODIČOV

A vy, otcovia, nedráždite svoje deti, ale vychovávajte ich prísne a napomínajte ich v Pánovi. (Ef 6,4)

Otcovia, nedráždite svoje deti, aby nezmalomyselneli. (Kol 3,21)

Porovnaj uvedené verše. Akým argumentom sa Pavol v Kol 3,21 snaží podoprieť svoju výzvu rodičom, aby „nedráždili“ svoje deti?

Ef 6,4

Kol 3,21

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Kniha Sirachovcova, židovský (deuterokánonický) spis, ktorý vznikol v 2. storočí pred Kristom, dáva v jednej z kapitol rady otcom, ako majú zaobchádzať so svojimi synmi: „Kto má rád svojho syna, neprestane mu dávať bičom, aby sa neskôr dožil radosti z neho. ...⁹Maznaj sa s dieťaťom a sklame ťa, pohrávaj sa s ním a zarmúti ťa. ...¹¹Nedaj mu v mladosti voľnosť,¹²udri ho cez boky, kým je ešte malé, aby sa nestalo zanovitým a neposlušným voči tebe.¹³Vychovávaj si syna a zaoberaj sa ním, aby si nebol zhrozený jeho neslušnosťou.“ (Sir 30,1.9.11–13)

Na prvý pohľad môžeme vidieť, že Pavlova rada má veľmi odlišný tón. Otcom najprv adresuje negatívny príkaz: „A vy, otcovia, nepopudzujte svojich detí k hnevu,“ po ktorom nasleduje pozitívny príkaz: „ale ich vychovávajte v kázni a v napomínaní Pánovom“ (Ef 6,4; Roh.). Za Pavlových čias mal otec úplnú zákonnú moc nad svojimi deťmi, ktoré boli považované za jeho majetok. Otcovia mali právo uvaliť na svoje deti hrubý fyzický trest, dokonca smrť. V niektorých aspektoch moc otca nad deťmi prevyšovala moc pána nad jeho otrokmi. Pavol neschvaľuje takúto moc, ale odvážne objasňuje a nanovo formuluje rodinné vzťahy. V kontexte najvyššej oddanosti Kristovi Pavol vyzýva kresťanských otcov, aby prehodnotili svoje používanie moci, pretože deti, ktoré sú „provokované k hnevu“, nebudú ochotné prijímať výchovu „v kázni a v napomínaní Pánovom“ (Ef 6,4; Roh.).

„Otcovia a matky, v dome máte zastupovať Božiu povahu. Poslušnosť nevyžadujte výbuchom slov, ale láskavým a vlúdnyim spôsobom. ... Budte v dome prívetiví. Obmedzte každé slovo, ktoré by vzbudilo bezbožnú náladu. *Otcovia, nepopudzujte svoje deti k hnevu*, je Boží príkaz. ... Božie Slovo neudeluje žiadne povolenie pre rodičovskú strohosť, útlak alebo pre neposlušnosť detí. Boží zákon v rodinnom živote a vo vláde národov vyviera zo srdca nekonečnej lásky.“ (CG 259)

- Hoci sa kontext lekcie zaoberá rodičovskou výchovou a vzťahom k deťom, ktoré princípy obsiahnuté v študovaných textoch môžeme aplikovať na naše správanie k druhým ľuďom?

APLIKÁCIA

OTROCTVO V PRVOM STOROČÍ

⁵Otroci, z úprimného srdca poslušajte svojich pozemských pánov ako Krista, s bážňou a chvením. ⁶Neslužte naoko ako tí, čo sa chcú páčiť ľuďom, ale ako Kristovi otroci, ktorí z celej duše plnia Božiu vôľu. ⁷Ochotne slúžte ako Pánovi, a nie ako ľuďom. ⁸Ved' viete, že každý, kto vykoná niečo dobré, dostane odplatu od Pána, či otrok, či slobodný. ⁹A vy, páni, zaobchádzajte s nimi tak isto. Prestaňte sa vyhŕžat; ved' viete, že aj ich, aj váš Pán je v nebesiach a ten nikoho neuprednostňuje. (Ef 6,5–9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Preštuduj si rady pre otrokov a pánov v nasledujúcich textoch. Ako by si tieto rady zhrnul a čo v nich považuješ za najdôležitejšie?

Ef 6,5–9

Kol 3,22–4,1

1Kor 7,20–24

1Tim 6,1.2

1Pet 2,18–25

Možno niekoho prekvapí, že Pavol oslovuje „pánov“, ktorí sú zároveň kresťanmi. Asi si nevieme celkom predstaviť otrokárov a otrokov, ako spolu sedia v domácom kresťanskom zhromaždení v Efeze. Otroctvo sa v grécko-rímskom svete mohlo výrazne líšiť od toho, ako ho poznáme z obdobia kolonizácie Ameriky, arabského obchodu s otrokmi či zotročovania ľudí v totalitných režimoch. V prvom storočí sa otroctvo netýkalo jednej etnickej skupiny. Domáci otroci v mestách mohli občas získať vysoké vzdelanie a mohli pracovať ako architekti, lekári či filozofi. Takíto domáci otroci nimi boli niekedy len na obmedzený čas. Po jeho uplynutí sa mohli stať slobodnými občianmi, hoci je pravda, že väčšina otrokov slobodu nikdy nezískala. V snahe zdôrazniť rozdiel konceptu „otroka“ v staroveku a v nedávnej dobe niektoré preklady Písma prekladajú grécky výraz *dulos* („otrok“) v Ef 6,5–8 ako „služobník“ alebo „sluha“ (v slovenčine má „sluha“ Roháčkov preklad, ostatné preklady používajú „otrok“).

Bez ohľadu na dobový kontext považujeme koncept otroctva (v zmysle bezprávneho postavenia človeka, ktorý je vlastníctvom otrokára) za neospravedliteľné zlo. Boh bude súdiť a odsudzovať otrokárov podľa svojej nekonečnej spravodlivosti – a za to môžeme byť vďační.

Zvolanie bývalého otroka menom Publilius Syrus (neskôr prepusteného autora viac ako sedemsto poučných výrokov) je znepokojujúci: „Je krajšie zomrieť, než byť ponížený na otroka.“ (Spomeňme si na veľmi podobný výrok slovenského autora Sama Chalupku z básne *Mor ho!*) Vzhľadom na celú škálu týchto skutočností je potrebné uprednostniť preklad výroku *dulos* ako „otrok“ najmä preto, že títo otroci žili pod hrozbou svojich pánov (Ef 6,9).

Otroctvo bolo v Pavlovom svete všadeprítomným zlom. Apoštol k nemu nepristupuje ako sociálny reformátor, ale ako pastor, ktorý radí veriacim, ako sa vysporiadať s realitou. Usiluje sa prísť s novým pohľadom, ktorý by sa zameral na premenu konkrétneho veriaceho. Tento prístup mohol mať neskôr širšie dôsledky pre spoločnosť ako celok: „Jeho víziou nebolo prepúšťanie otrokov v Rímskej ríši, nešlo mu o štátny zákonom riadené prepúšťanie otrokov. Pavol mal na mysli niečo iné. Išlo mu o vzťahy, ktorých základom malo byť *spoločenstvo založené na súrodeneckých vzťahoch ako výsledok nového stvorenia a prijatia za Božie deti*. ... Podľa Pavla mala sociálna revolúcia nastať v cirkvi, v tele Kristovom, na miestnej úrovni a v kresťanských domácych zboroch a spoločenstvách.“ (McKNIGHT, Scot, *The Letter to Philemon*. Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017, s. 10.11)

APLIKÁCIA

- Jednou z veľkých škvrín na dejinách kresťanstva je spôsob, akým niektorí používali biblické pasáže o otroctve na ospravedlnenie tohto zla. Prečo je veľmi dôležité, aby sme s Božím slovom zaobchádzali opatrne a nezneužívali ho na podporu vlastných názorov?

„KRISTOVI OTROCI“

⁵Otroci, z úprimného srdca poslúchajte svojich pozemských pánov ako Krista, s bážňou a chvením. ⁶Neslúžte naoko ako tí, čo sa chcú páčiť ľuďom, ale ako Kristovi otroci, ktorí z celej duše plnia Božiu vôľu. ⁷Ochotne slúžte ako Pánovi, a nie ako ľuďom. ⁸Veď viete, že každý, kto vykoná niečo dobré, dostane odplatu od Pána, či otrok, či slobodný. (Ef 6,5–8)

Čo svojimi podrobnými pokynmi Pavol vyžaduje od kresťanských otrokov? (Ef 6,5–8)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol žiada kresťanských otrokov, aby poslúchali svojich pánov a ponúkali úprimnú a vynikajúcu službu. Pozoruhodný je opakovaný odkaz na veľkú výmenu, o ktorú ich žiada. Nemajú postaviť svojho pána na miesto Krista a ponúknuť mu vernosť, ktorá náleží iba Kristovi. Naopak, v záväzkoch a vernosti, ktoré motivujú ich príkladnú službu, má namiesto ich pánov vystupovať ako ich skutočný Pán práve Kristus. Tým, že Pavol podporuje túto zásadnú náhradu, ponúka nové, kresťanské chápanie vzťahu medzi pánom a otrokom. Všimnime si niekoľko spôsobov, akými Pavol nalieha na uskutočnenie tejto zmeny:

- Pavol ponízuje „pozemských pánov“ tým, že ukazuje na skutočného, nebeského Pána (Ef 6,5).
- Otroci majú svojim pánom slúžiť „z úprimného srdca... s bážňou a chvením“, akoby to bol Kristus (Ef 6,5).
- Pavol túto zámenu najjasnejšie zdôrazňuje tvrdením, že kresťanskí otroci majú ponúkať svoju úprimnú, skutočnú službu nie ako otroci svojich pánov, ale ako „Kristovi otroci“ (Ef 6,6).
- Pri vykonávaní svojej služby majú „z celej duše plniť Božiu vôľu“, prinášajúc úprimnú službu adresovanú Bohu (Ef 6,6).
- Pavol vyzýva na pozitívne motivovanú službu, prinášanú ako „Pánovi, a nie ako ľuďom“ (Ef 6,7).

Za svoju úprimnú službu môžu kresťanskí otroci očakávať plnú odmenu od Krista pri Jeho návrate. Svoju prácu vykonali pre Neho a môžu od Neho očakávať odmenu. Táto myšlienka mala byť povzbudením pre tých, ktorí sú uväznení v tejto hroznej ustanovizni. Je zrejmé, že otrok sa bude cítiť prinajmenšom nedocenený zo strany pozemského pána (porovnaj s 1Pet 2,19.20). Veriaci otrok však má Pána, ktorý je pozorný, vnímavý a všíma si všetko „dobré“, čo každý urobí (Ef 6,8), a ponúka istú odmenu.

■ **Akokoľvek by sme si priali, aby Písmo otvorene odsúdilo hroznú prax otroctva, nikde to priamo nerobí. Aké zásady však môžeme vyvodiť z Pavlových slov v tomto kontexte a aplikovať ich na vzťahy, ktoré máme v našej kultúre (najmä vo vzťahu podriadený – nadriadený)?**

APLIKÁCIA

PÁNI, KTORÍ SÚ OTROKMI

A vy, páni, zaobchádzajte s nimi tak isto. Prestaňte sa vyhrážať; ved' viete, že aj ich, aj váš Pán je v nebesiach a ten nikoho neuprednostňuje. (Ef 6,9)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V kontexte Pavlových slov otrokom v Ef 6,8 („či otrok, či slobodný“) slovo „slobodný“ odkazuje na „pánov“. To umožňuje Pavlovi prejsť k radám adresovaným pánom. Jeho predstava je, že na súde stoja otroci aj páni pred Kristom na rovnakej úrovni (porovnaj s 2Kor 5,10; Kol 3,24.25).

Predstav si, že žiješ v Efeze v prvom storočí, si pánom, ktorý vlastní otroka a vo vašom domácom zbore sa práve dočítal Pavlov list. Ako by si mohol zareagovať na túto radu, ktorú počul aj tvoj otrok? (Ef 6,9)

Pavol oslovuje pánov, ktorí vlastnia otrokov. Jeho vyjadrenie vrhá veľmi intenzívny kontrast medzi dva druhy pánov. Na jednej strane sú „páni“ (grécky *hoi kyrioi*), ktorí majú vo zvyku „vyhrážať sa“ svojim otrokom, na druhej strane je „pán“ (*ho kyrios*), Kristus, ktorý „nikoho neuprednostňuje“ („nehľadí na osobu“; Roh.).

Pavol žiada pánov, aby s otrokmi zaobchádzali „tak isto“. Niečo také by bolo pre majiteľa otrokov v prvom storočí nemysliteľné, šokujúce. Páni by mali pristupovať ku svojim otrokom skutkami dobrej vôle a mali by byť pri tom vedení svojou vernosťou Kristovi. Takáto výzva zodpovedá tomu, čo Pavol práve žiadal od otrokov (Ef 6,5–8). Apoštol žiada „pánov“, aby sa prestali „vyhrážať“ svojim otrokom, čo bola bežná prax doby, v ktorej páni udeľovali otrokom širokú škálu trestov vrátane bitia (1Pet 2,20), sexuálneho zneužívania, predaja (a odlúčenia od milovaných), extrémnej práce, hladovania, okov, vypálenia značky a dokonca usmrtenia. Za takéto konanie budú súdení – Bohom.

Pavol svoje výzvy podporuje dvomi argumentmi, ktorými motivuje pánov, aby celú situáciu vnímali v kontexte, ktorý presahuje tradičné vnímanie sociálnych vzťahov: (1) Oni aj ich „otroci“ sú v skutočnosti spoluotroci jediného Pána („ved' viete, že ich aj váš Pán je v nebesiach“; porovnaj s Kol 4,1). (2) Nebeský Pán súdi všetkých nezaujato. Keďže ich vlastný Pán zaobchádza so všetkými rovnako (a vôbec nezáleží na tom, či sú otroci alebo nie), mali by aj oni ku všetkým (vrátane otrokov) pristupovať rovnako (porovnaj s Fil 1,15.16).

Mnohé z Pavlových vyjadrení v Liste Efezanom boli určite mimoriadnym povzbudením pre kresťanov, ktorí boli v pozícii otrokov: boli prijatí za synov (Ef 1,5); boli vykúpení (Ef 1,7); stali sa dedičmi (Ef 1,11.14; Ef 3,6); boli uvedení na trón s Ježišom (Ef 2,6); stali sa „spoluobčanmi“ a „členmi Božej rodiny“ (Ef 2,19; porovnaj s 3,14.15), a neoddeliteľnou súčasťou Kristovho tela (pozri Ef 3,6; Ef 4,1–16). Text Ef 6,5–9 potvrdzuje a aplikuje platnosť učenia celého Listu Efezanom aj vo vzťahu medzi otrokmi a pánmí, vrátane rád súvisiacich so spôsobom vyjadrovania (Ef 4,25–32) a sexuálnou etikou (Ef 5,1–14).

APLIKÁCIA ■ Na aké ďalšie vzťahy môžeme aplikovať skutočnosť, že pred Kristom sme si všetci rovní a že náš Pán nerobí rozdiely v postavení – akomkoľvek – človeka?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Pavlova úcta k deťom ako spoluveriacim (Ef 6,1–3) je pre nás pripomenutím, že nám musí záležať na spôsobe, akým sa s deťmi v dnešnom svete zaobchádza. Jeho slovo otcom (Ef 6,4) nás pozýva, aby sme uvažovali o rodičovských povinnostiach. Uplatňovanie Pavlových rád pre otrokov (Ef 6,5–8) a pre pánov (Ef 6,9) je náročnejšie, pretože dnes už nežijeme v otrokárskej spoločnosti a rovnosť ľudí je daná a chránená zákonom. Keďže sú však Pavlove slová inšpirované a sú súčasťou Písma, mali by sme uvažovať nad tým, či a ako ich môžeme uplatňovať v našom živote. Rovnako ako veriaci v Efeze, aj my máme zodpovednosť aplikovať hodnoty evanjelia na naše vzťahy. Nižšie uvedené diskusné otázky sú navrhnuté tak, aby podporili toto dôležité úsilie.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo pre adventistov znamená, že láska k deťom sa považuje za dôkaz toho, že sme „Pánovi pripravený ľud“ (Luk 1,17; citované z Mal 3,24)?
2. Pavlov očividný rešpekt voči deťom nás nabáda k mimoriadne dôležitej otázke: Ak sme nasledovníkmi Krista, ako by sa to malo prejavíť v starostlivosti o deti, ktoré v ranom živote zažili násilie, sexuálne zneužívanie alebo ponižovanie? Aká je naša zodpovednosť za ochranu detí? Viac informácií pozri napríklad na stránke MPSVR SR: detstvo-beznasilia.gov.sk.
3. Uvažujte o Pavlovej snahe chrániť deti a o Ježišovej starostlivosti o ne. V čom je cirkev zodpovedná vychovávať a chrániť deti, ktoré má vo svojej starostlivosti?
4. Pavlove rady určené otrokom a pánom (Ef 6,5–9) sa často aplikujú na vzťahy medzi zamestnancami a zamestnávateľmi. V čom je takáto aplikácia vhodná? Aké nebezpečenstvá pri tom vznikajú?
5. Otroctvo zostáva v našom svete bolestivou realitou, pričom v ňom žije viac ako 40 miliónov ľudí (podľa „The Global Slavery Index“, www.globalslaveryindex.org). Akú máme povinnosť voči týmto zotročeným Božím synom a dcéram?

Týždeň od 10. do 16. septembra

VÝZVA NA BOJ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 6,10–20; 5Moj 20,2–4; Rim 13,11–14; 1Tes 5,6–8; 1Kor 15,23,24

ÚVODNÝ TEXT

¹⁰Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci. ¹¹Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diavla. (Ef 6,10.11)

Sluha, ešte nie celkom zobudený, sa vypoťaca zo svojho príbytku a naskytne sa mu znepokojivý pohľad. Všade naokolo je nepriateľská armáda, ktorá obkľučuje mesto „s koňmi a vozmi“. Sluha sa zdesene obracia na proroka s utrápenou otázkou: „Beda, pán môj, čo si počneme?“

Elizeus mu však odpovedá: „Neboj sa! Máme viac spojencov než oni.“ Zdá sa však, že sluha prorokovu odpoveď nepochopil, preto si ho Elizeus pritiahne a modlí sa za neho: „Hospodin, otvor mu, prosím, oči, aby videl.“ Prorokova modlitba je ihneď vypočutá. Sluha sa znova pozrie, ale tentokrát z jeho očí spadne závoj, ktorý mu bránil vidieť skrytú skutočnosť. Vidí nielen jednu, nepriateľskú armádu, ale vidí armády dve. „Tu otvoril Hospodin sluhovi oči a ten uvidel zrazu vrch plný koní a ohnivých vozov vókol Elizea.“ (2Kráľ 6,15–17) Pri písaní časti Ef 6,10–20 sa Pavol modlí, aby boli veriaci schopní vidieť celú realitu veľkého sporu a dokázali čerpať nádej z toho, čo im zjavuje.

OSNOVA LEKCIE

Dvanásť lekcia nás privádza do záverečnej kapitoly Listu Efezanom. Pavol svojich čitateľov (vtedajších aj dnešných) upozorňuje, že tým, že sa postavili na stranu Krista, stávajú sa aj Jeho „spojencami“ vo veľkom vesmírnom spore medzi dobrom a zlom. Vďaka Nemu majú mať dostatok síl na tento „boj“ proti silám zla.

- Ef 6,10–20: Kresťania sú súčasťou „duchovného boja“ (nedeľa)
- Ef 6,10–13: Ježiš je zdrojom sily pre tento „boj“ (pondelok)
- Rim 13,11–14: Symbolika „boja“ v Pavlových listoch (utorok)
- Ef 6,11–17: Čo sa od nás v tomto „boji“ očakáva (streda)
- Ef 6,12: Náš „boj“ ako súčasť vesmírneho sporu (štvrtok)

POVZBUDENIE DO BOJA

¹⁰Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci. ¹¹Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabla. ¹²Ved' náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. ¹³Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. ¹⁴Stojte teda! Bedrá si prepášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti ¹⁵a obujte si na nohy pripravenosť na ohlasovanie evanjelia pokoja. ¹⁶Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé šípy toho Zlého. ¹⁷Vezmite si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo. ¹⁸V každom čase v Duchu proste vo všetkých modlitbách a prosbách. Pritom bďte so všetkou vytrvalosťou a prosbou za všetkých svätých, ¹⁹aj za mňa, aby mi bolo dané pravé slovo, kedykoľvek prehovorím; aby som smelo zvestoval tajomstvo evanjelia, ²⁰ktorého vyslancom som v okovách, a slobodne ho ohlasoval, ako som povinný. (Ef 6,10–20)

Preštuduj si Pavlov prenikavý záver listu (Ef 6,10–20). Čo pre teba znamená apoštolov „bojový pokrik“ v súvislosti s tým, že každý veriaci je „bojovníkom“ vo veľkom spore?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol uzatvára List Efezanom výzvou na boj. Veriacich nabáda, aby zaujali svoji postoj v zápase cirkvi proti zlu (Ef 6,10–20). Začína všeobecným apelom: „Posilňujte sa v Pánovi“ (Ef 6,10; „mocnejte v Pánovi“; Roh.), ktorý opakuje ako výzvu: „Oblečte sa do plnej Božej výzbroje.“ (Ef 6,11) Následne podporuje túto výzvu konkretizovaním cieľa („byť schopný obstáť proti úkladom diabla“; Ef 6,11). Pavol pridáva aj dôvod tejto výzvy: bojujeme proti mocným duchovným silám zla (Ef 6,12). Potom opäť – tentokrát podrobne – burcuje výzvou do zbrane. Veriaci sa majú obliecť „do plnej Božej výzbroje“, aby mohli všetkému odolať a tak obstáli v boji (Ef 6,13). Má im na to slúžiť opasok, pancier, obuv, štít, prilba a meč (Ef 6,14–17). Pavol napokon vyzýva veriacich, ktorí sú takto vyzbrojení a pripravení na boj, aby urobili to, čo by robili všetci vojaci na starovekom bojisku – modlili sa (Ef 6,18–20).

V Pavlových slovách môžeme započúť starozmluvné výzvy na boj a motivačné príhovory kráľov a prorokov. Hovorí o poslaní cirkvi slovníkom zbraní a vojenských zápasov. Naznačuje to už v prvom verši tejto časti: „Posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci.“ (Ef 6,10)

Starozmluvné povzbudenie do boja (pozri napríklad 5Moj 20,2–4; Sud 7,15–18; 2Par 20,13–20; 2Par 32,6–8; Neh 4,14.19.20) zdôrazňujú myšlienku, že úspech Izraela v bitke nezávisí od mocnejších a vyspelejších zbraní, ani od armády, ktorá by prevyšovala nepriateľské vojsko. Víťazstvo je vždy podmienené závislosťou od prítomnosti a moci Boha. Kľúčom k úspechu nebola dôvera v seba samých, ale pevná dôvera v Božiu moc. Len Boh mohol dať Izraelitom víťazstvo. Pavol odvážne používa tieto témy na povzbudzovanie veriacich, aby boli: (1) aktívni v napĺňaní poslania cirkvi; (2) pozorní voči neviditeľným silám, ktoré ovplyvňujú ich životy a svedectvo; (3) vnímaví na to, že úspech im môže zabezpečiť len Boh, a aby (4) si boli vždy vedomí dôležitosti jednoty a spolupráce medzi veriacimi.

- Čo by nás malo naučiť Pavlovo varovanie, že nebojujeme proti telu a krvi, ale proti nadprirodzeným nepriateľom? V čom spočíva naša jediná nádej na víťazstvo?

APLIKÁCIA

NÁJDENIE SILY V KRISTOVI

¹⁰Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci. ¹¹Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diavla. ¹²Ved' náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. ¹³Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. (Ef 6,10–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pavol končí svoj list výzvou, ktorá spája témy a myšlienky dôležité pre list ako celok. Začína oznámením hlavnej témy záveru v tóne veliteľského bojového pokriku: „Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci.“ (Ef 6,10). Zvyšok pasáže (Ef 6,11–20) ilustruje a rozvíja túto veľkú tému.

Prečítaj si ešte raz text Ef 6,10–20. Ako vnímaš realitu veľkého sporu, ktorý podľa Pavla zahŕňa pôsobenie skutočných nadprirodzených síl? Prečo je dôležité uvedomovať si túto dôležitú pravdu pri našom každodennom chodení s Bohom?

Pavol označuje Krista ako Zdroj sily pre veriacich slovami: „v Pánovi a v sile jeho moci“ (Ef 6,10). Označenie „Pán“ sa v celom Liste Efezanom vzťahuje na Krista (Ef 2,21; Ef 4,1.17; Ef 5,8; Ef 6,1.21). „Sila Cirkvi spočíva vo všemohúcnosti jej vzkrieseného Pána, Veliteľa jej boja.“ (FINDLAY, G.G., *The Epistle to the Ephesians*. New York: Ray Long & Richard R. Smith, 1931, s. 398)

Pavol používa v Ef 6,10 zdôraznenie formou opakovania a použitia synonym: „posilňujte sa... v sile... jeho moci“. Ukazuje tak, že moc, ktorú má cirkev prejavovať, nemá svoj pôvod vo veriacich, ale je odvodená a pochádza od Pána Ježiša Krista. Pavol vyzdvihuje dôležitú tému listu: Boh udeľuje veriacim svoju moc (Ef 1,19–22; Ef 2,4–6; Ef 3,16.17). Silu pre každý súčasný aj budúci konflikt možno nájsť v spojení veriacich so vzkrieseným a vyvýšeným Kristom.

Kým v úvode tejto časti Pavol sústreďuje našu pozornosť na Krista ako pôvodcu moci poskytovanej veriacim (Ef 6,10), neskôr ukazuje, že v posilňovaní veriacich na duchovný boj proti zlu zohrávajú svoju rolu všetky tri osoby. Boh (Otec) dáva k dispozícii svoje vlastné zbrane ako „Božiu výzbroj“ (Ef 6,11.13; porovnaj s Iz 59,17). Predtým Pavol označuje Ducha ako toho, kto posilňuje veriacich. Pavol sa modlí za Kristových nasledovníkov, „aby vás [Otec] podľa bohatstva svojej slávy posilnil mocou skrze svojho Ducha na vnútornom človeku“ (Ef 3,16). V šiestej kapitole je to Duch, kto dáva veriacim „meč Ducha, ktorý je slovom Božím“ (Ef 6,17). Veriaci sa tiež majú modliť „v každom čase v Duchu“ (Ef 6,18). Pavol si želá, aby jeho poslucháči pochopili, že trojediný Boh sa plne angažuje v zmocnení veriacich na boj proti silám zla.

APLIKÁCIA ■ **Prečo je dôležité žiť s vedomím, že Boh nám dáva silu na to, aby sme nemuseli podliehať silám zla?**

VEĽKÝ SPOR V PAVLOVÝCH LISTOCH

¹¹A toto robte, ved'viete, aký je čas, že už nastala hodina, aby ste sa prebudili zo spánku. Teraz je totiž naša spása bližšie, ako keď sme uverili. ¹²Noc pokročila a deň sa priblížil. Vyzlečme teda skutky tmy a oblečme si výzbroj svetla. ¹³Kráčajme slušne ako vo dne, nie v hýrení a opilstve, nie v smilstve a bezuzdnosti, nie v svároch a závidia. ¹⁴Ale oblečte sa v Pána Ježiša Krista a nevyhovujte telu, aby ste neprepadli žiadostiam. (Rim 13,11–14)

Preštuduj si uvedené texty a porovnaj ich s veršami Ef 6,10–20. Aké obrazy Pavol používa? Čo sa nimi snaží zdôrazniť?

Rim 13,11–14

1Tes 5,6–8

2Kor 10,3–6

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol vo svojich listoch často používa vojenský jazyk a vyzýva veriacich, aby napodobňovali vzorové správanie vojakov. Kým text Ef 6,10–20 predstavuje najdlhšie a najintenzívnejšie použitie takéhoto jazyka, pre Pavla je jeho použitie jedným z hlavných spôsobov vysvetlenia príbehu evanjelia. Po tom, čo Boh na kríži prostredníctvom Krista zvíťazil a tak „odzbrojil a verejne odhalil kniežatstvá a mocnosti“ (Kol 2,15), vyvýšený Kristus teraz posilňuje výsledky tohto víťazstva zo svojej pozície vyvýšeného Pána nad mocnosťami (Fil 2,9–11). Kristus zhromažďuje svojich nasledovníkov ako bojovníkov do vesmírnej vojny a vedie armády svetla k veľkému dňu víťazstva (1Kor 15,54–58; 2Tes 2,8; Rim 16,20). Keď zhrnieme Pavlom použité symboly súvisiace s vojskom a zbraňami, uvedomíme si, že apoštol chápe konflikt medzi dobrom a zlom ako „dlhotrvajúci kozmický boj, v ktorom sa odohráva zápas medzi dvomi armádami stojacimi proti sebe, až kým jedna z nich nezvíťazí v záverečnej bitke.“ (MACKY, Peter W., *St. Paul's Cosmic War Myth: A Military Version of the Gospel*. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 1998, s. 1.)

Ako sme už povedali, „vojenský jazyk“ sa nachádza aj v Liste Efezanom. Keď apoštol vyzýva na oblečenie „plnej Božej výzbroje“ (Ef 6,10–20), spája prvky kozmického konfliktu, o ktorých sa už zmienil: Božie zmocnenie veriacich nesmiernou „mocou“ (Ef 1,18–20; Ef 3,16,20); Kristovo víťazstvo a vyvýšenie nad mocnosťami (Ef 1,20–23); veriaci ako vzkriesená armáda kedysi mŕtvych, teraz však posilnených vďaka spoločenstvu s vyvýšeným Kristom; armáda schopná bojovať proti svojmu bývalému temnému pánovi (Ef 2,1–10); úloha cirkvi pri odhaľovaní mocností spejúcich k záhube (Ef 3,10); použitie textu Ž 68,19 na zobrazenie Krista ako víťazného bojovníka (Ef 4,7–11) a výzva pre veriacich, aby si „obliekli“ odev evanjelia (pozri Ef 4,20–24). Keď sme ochotní obliecť si Božiu „plnú výzbroj“, sme dobre pripravení pochopiť ústrednú úlohu kozmického konfliktu. Zároveň musíme zostať pevní v istote, že máme účasť na Kristovom konečnom víťazstve.

- **V ktorých situáciách si si najlepšie uvedomoval realitu veľkého vesmírneho sporu? Kedy si pochopil, že Ježiš je nielen víťazom veľkého sporu, ale že aj ty sám si môžeš v Kristovi nárokovať víťazstvo? Prečo je pochopenie Jeho víťazstva dôležité pre pochopenie podstaty našej nádeje?**

APLIKÁCIA

NA STAROVEKOM BOJISKU

¹¹Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabla. ¹²Ved' náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. ¹³Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. ¹⁴Stojte teda! Bedrá si prepášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti ¹⁵a obujte si na nohy pripravenosť na ohlasovanie evanjelia pokoja. ¹⁶Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé šípy toho Zlého. ¹⁷Vezmite si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo. (Ef 6,11–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Pokus sa v úvodnom texte (Ef 6,10–20) nájsť tvary a formy slovesa stáť. Akú dôležitú myšlienku sa nimi Pavol snaží zdôrazniť?

Pavlove vojenské prirovnania musíme chápať v kontexte antického bojiska. Čo to znamenalo „stáť“, respektíve „obstáť“ (Ef 6,11.13.14)? Naznačuje toto sloveso obranný postoj? Grécky historik Thukydides (5. st. pred Kristom), autor diela *Dejiny peloponézskej vojny*, zdôrazňuje tri po sebe nasledujúce akcie, ktoré sú nevyhnutným predpokladom víťazstva: (1) Vojaci sa musia „priblížiť k nepriateľovi“, čo znamená, že musia pochodovať v ústrety svojim nepriateľom; (2) potom musia zaútočiť a „pevne sa postaviť“ alebo „zastať si svoje miesto“, bojujúc muž proti mužovi so svojimi nepriateľmi; (3) a napokon musia „odraziť nepriateľa“. (Pozri THOUKYDIDES, *Dejiny peloponézskej vojny*. Martin, Thetis 2010, 4.10.1–5.)

Kľúčový moment starovekej bitky nastal pri druhej z týchto troch fáz, keď sa dva proti sebe stojace šíky stretli v „strašnej kakofónii rinčiaceho bronzu a drviaceho sa dreva“, ktorú staroveký Xenofón označil ako „prišerný rachot“ (HANSON Victor Davis, *The Western Way of War*. New York, Oxford University Press, 1989, s. 152, 153.) Stáť pevne na zemi bolo v tomto strategickom momente najdôležitejšou výzvou každej starovekej bitky. V očakávaní boja „telo na telo“ by každá zo strán hľadala impulz pre „úder a útok“.

Pavlovo volanie do zbrane odzrkadľuje boj, v ktorom vojaci „bojovali tesne pri sebe a dávali a dostávali stovky úderov z bezprostrednej blízkosti“. (HANSON Victor Davis, *The Western Way of War*. New York, Oxford University Press, 1989, s. 152.) Takýto obraz potvrdzuje aj Pavlov opis boja cirkvi proti nepriateľom ako skutočný „boj“ (Ef 6,12; pozri štvrtkovú lekciu). Vidieť to aj na použití zosilnejšej formy slovesa „obstáť“ („všetko stáť“; Roh.) vo verši 13, ktorým podčiarkuje vyjadrenie: „aby ste mohli v ten deň zla odolať“.

Pavol rozhodne nemá na mysli nejaké bezstarostné či bezcieľne „postávanie“. „Stáť“ v našom kontexte znamená byť z celej sily zapojený do boja s použitím každej zbrane na boj zblízka. Je to zrejmé aj z vojenskej symboliky v Pavlovej predchádzajúcej prosbe o to, že o Filipanoch chce vedieť nasledujúce: „že pevne stojíte v jednom duchu a svorne bojujete za vieru v evanjelium“ (Fil 1,27).

APLIKÁCIA

- Prečítaj si text Heb 12,4. Ako tento verš pomáha zhrnúť, čo je súčasťou „boja“ proti veriacim a čo znamená „stáť v Pánovi“? Ako sa dá táto skutočnosť aplikovať na spoločenstvo veriacich?

BOJ PROTI ZÝM SILÁM

²⁰Tú dokázal na Kristovi, keď ho vzkriesil z mŕtvych a posadil v nebi po svojej pravici ²¹nad každé kniežatstvo, moc, silu, panstvo a nad každé meno, ktoré sa spomína nielen v tomto, ale aj v budúcom veku. (Ef 1,20,21)

Boh chce, aby sa teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha. (Ef 3,10)

Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. (Ef 6,12)

Preštuduj si úvodné texty. Čo majú spoločné? Aký je Pavlov zámer pri uvádzaní zoznamu rôznych duchovných mocností?

Ef 1,20,21

Ef 3,10

Ef 6,12

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol opisuje „naš boj“ (Ef 6,12), pričom používa grécke slovo pre „boj“ medzi zápasníkmi (*palé*). Keďže zápasenie sa považovalo za vynikajúcu prípravu na službu v armáde, ide o opis boja muža proti mužovi, ktorý sa odohráva pri strete bojujúcich strán. Pavol zdôrazňuje realitu blízkeho boja veriacich proti zlým silám.

Tu sú tituly, ktoré Pavol dáva nepriateľským mocnostiam:

Ef 1,21	Ef 3,10	Ef 6,12
(každé) kniežatstvo	kniežatstvá	kniežatstvá
(každá) moc	mocnosti	mocnosti
(každá) sila		vládcovia temného sveta
(každé) panstvo		duchovia zla v nebesiach
každé meno, ktoré sa spomína		

Pavol vo svojich pomerne všeobecných opisoch („každé meno, ktoré sa spomína“ /Ef 1,21/; „duchovia zla v nebesiach“ /Ef 6,12/) potvrdzuje, že všetky zlé a nadprirodzené sily sú podrobené Kristovi (Ef 1,21). V žiadnej bitke však nikdy nie je dobrou stratégiou podceňovať sily protivníka. Pavol dôrazne upozorňuje, že nemáme do činenia len s ľudskými nepriateľmi, ale že náš boj je aj (a predovšetkým) „proti duchom zla v nebesiach“ (Ef 6,12), ktorých vodcom je samotný diabol (Ef 6,11). Napriek tomu, že potrebujeme byť v strehu pred mocnými nepriateľmi, nemusíme sa nimi nechať zastrašiť. Boh stojí v tomto boji pri nás (Ef 6,10) a dáva nám tú najlepšiu výzbroj – svoju vlastnú „Božiu výzbroj“ (Ef 6,11; porovnaj s Iz 59,15–17). Dáva nám k dispozícii svoju pravdu, spravodlivosť, pokoj, vieru, spasenie a Svätého Ducha (Ef 6,13–17). Ak máme túto výzbroj, nemôžeme zlyhať, pretože Boh je s nami, je na našej strane, bojuje za nás – a je Víťazom (Rim 16,20; 1Kor 15,23,24; 2Tes 2,8).

- Čo by nás mala realita nadprirodzených síl zla naučiť o tom, prečo sa potrebujeme držať nášho Pána Ježiša Krista, ktorý je nielen väčší ako tieto sily, ale už ich aj porazil?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Naše dielo je smelé a ako verní Ježišovi vojaci musíme niesť zástavu pokropenú krvou až do samotných pevností nepriateľa. *Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach.* (Ef 6,12) Ak sa vzdáme, zložíme zbrane, stiahneme zástavu pokropenú krvou a staneme sa zajatcami a služobníkmi satana, zbavíme sa zápasu a utrpenia. Ale takýto pokoj sa dá získať len za cenu straty Krista a neba. Pokoj prichádzajúci za takýchto podmienok však nemôžeme prijať. Nech je teda boj až do konca pozemských dejín, než by mal nastať pokoj prostredníctvom odpadlícva a hriechu.“ (RH, 8. mája 1888)

Ako súvisí text Ef 6,10–20 s knihou Zjavenie? Táto stať zobrazuje rovnaký základný pohľad na udalosti posledných dní ako motív boja v knihe Zjavenie (pozri Zjavenie 12; Zj 16,12–16; Zj 19,17–21; Zj 20,7–10). V oboch knihách je Boží ľud vystavený útokom nepriateľa, ktorý je „v nebesiach“ a „je aktívny a mocný v prítomnom veku“. V oboch je Boží ľud povzbudený „obrazom budúceho veku“. Okrem toho, „oba scenáre výslovne poukazujú na posledný boj, keď bude nepriateľ úplne porazený; po tomto boji bude navždy ustanovený nový vek“, v ktorom sa naplno ukáže nielen „konečné slávne postavenie Božieho ľudu“, ale aj „večná záhuba“ nepriateľa.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Kedy ste si najviac uvedomovali, že čelíte silám temnoty? Čo bolo pre vás vtedy najužitočnejšie?
2. Ako by ste sa snažili pomôcť niekomu, kto je mimoriadne trápený „duchovnými mocami zlosti v ponebeských oblastiach“ (Ef 6,12; Roh.) na základe nášho štúdia textu Ef 6,10–20?
3. Ako môžeme najlepšie rozpoznať a odmietnuť „úklady diabla“ (Ef 6,11)? Kedy sa cítite tak, že by ste sa mali jednoducho vzdať svojej viery, pretože máte pocit, že ste príliš hriešni, príliš skazení na to, aby ste mohli byť spasení? Kto sa nám snaží vnútiť takéto myšlienky – Kristus alebo sily temnoty? Najmä v takýchto chvíľach sa potrebujeme prihlásiť k úžasným zaslúbeniam, ktoré sme dostali v Ježišovi. Ako sa to dá urobiť?

„BOJ ZA POKOJ“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ef 6,10–20; 1Pet 4,1; 1Pet 5,8; Iz 59,17; Iz 52,8–10; 1Tes 5,16–18

ÚVODNÝ TEXT

„Za každých okolností vezmi na seba štít viery, ktorým môžeš uhasiť všetky ohnivé šípy toho zlého; a vezmite prilbu spasenia a meč Ducha, ktorým je Božie slovo“ (Ef 6,16.17).

John Bunyan (1628–1688) bol spisovateľ a puritánsky kazateľ, ktorý sa pre svoju vieru dostal na nejaký čas aj do väzenia. Tam napísal svoje najznámejšie dielo, alegorický román s názvom *Cesta pútnika*. V jednej časti sa hlavná postava, Kresťan (Kristián), dostáva do palácovej Zbrojnice. Tam „mu ukázali rozličnú zbraň, ktorú prichystal ich Pán pre pútnikov, ako napríklad meč, štít, prilbu, pancier, všelijakú modlitbu a obuv, ktorá sa nezoderie (Ef 6,13–18). A bolo tu toho tak mnoho, že by tým boli mohli vyzbrojiť pre službu svojho Pána tolko mužov, koľko je hviezd na nebi.“ (BUNYAN John, *Cesta pútnika*. Časopis „Klasy“, Bratislava 1922; preklad Jozef Roháček.) Skôr ako Kresťan z paláca odišiel, zaviedli ho opäť do Zbrojnice, kde ho „ozbrojili od hlavy až po päty osvedčenou zbraňou, ak by ho vraj niekto napadol na ceste“.

Bunyanova kniha z roku 1678 v niektorých ohľadoch pripomína dokument napísaný asi 1600 rokov predtým a v mnohom sa ním inšpiruje. Aj apoštol Pavol napísal svoj List Efezanom vo väzení. Zapálený misionár si v ňom predstavuje cirkev ako veľkú armádu, ktorá navštevuje Božiu zbrojnicu a dáva si na seba Božiu *panopliu*, čo je grécky výraz pre kompletnú výzbroj „od hlavy po päty“. Božia zbrojnica má dostatok najlepších zbraní na to, aby každý vojak v Jeho armáde mohol byť oblečený do tej najlepšej výzbroje, keď sa začne usilovať o pokoj v Jeho mene.

OSNOVA LEKCIE

V tejto lekcii sa už druhýkrát zameriame na pasáž z Ef 6,2–10, ktorá sa venuje „duchovnému boju“ Ježišových nasledovníkov. Tentoraz sa podrobnejšie zameriame na potrebnú „výzbroj“ pre tento boj, ktorého cieľom je obnovenie pokoja a mieru.

- Ef 6,10–13: Boj proti zlu je tímová záležitosť (nedeľa)
- Ef 6,14–17: Kresťanská „výzbroj“ (pondelok – streda)
 - Ef 6,14: Opasok a pancier (pondelok)
 - Ef 6,15: Obuv (utorok)
 - Ef 6,16.17: Štít, prilba a meč (streda)
- Ef 6,18–20: Význam modlitby v duchovnom boji (štvrtok)

CIRKEV AKO ZJEDNOTENÁ ARMÁDA

¹⁰Napokon posilňujte sa v Pánovi a v sile jeho moci. ¹¹Oblečte sa do plnej Božej výzbroje, aby ste mohli obstáť proti úkladom diavla. ¹²Ved' náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládcom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach. ¹³Preto si vezmite Božiu výzbroj, aby ste mohli v ten deň zla odolať a tým, že všetko prekonáte, obstáť. (Ef 6,10–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si znova text Ef 6,10–20. Čo hovorí Pavol o type vojny, v ktorej je cirkev povolaná „bojovať“? Zobrazuje Pavol len duchovný boj jednotlivého veriacého proti zlu, alebo aj zapojenie cirkvi ako spoločenstva v tomto zápase?

Víťazstvo v gréckych a rímskych bitkách záviselo od spolupráce vojakov vo vojenskej jednotke a najmä od ich vzájomnej podpory v zápale boja. Individualizmus v boji bol považovaný za vlastnosť barbarských bojovníkov, ktorá ich odsúdila na istú porážku.

Existujú dôležité dôvody na podporu myšlienky, že Pavol, v súlade so zvyčajným vojenským chápaním, sa v Ef 6,10–20 primárne zaoberá spoločným bojom cirkvi proti zlu. Tu sú niektoré dôvody: (1) Táto pasáž je vyvrcholením listu, v ktorom je cirkev nosnou témou. Bolo by teda zvláštne, keby Pavol zakončil svoj list obrázkom osamelého kresťana, ktorý bojuje proti nepriateľom temnoty. (2) Na konci tejto časti Pavol vyzdvihuje kresťanské spoločenstvo vo výzve na modlitbu „za všetkých svätých“ (Ef 6,18–20). (3) Najdôležitejšie zo všetkého je, že keď na začiatku listu Pavol hovorí o mocnostiach zla, stavia ich proti cirkvi, nie proti jednotlivému veriacemu: „Boh chce, aby sa teraz kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach skrze Cirkev ohlasovala mnohotvárna múdrosť Boha.“ (Ef 3,10)

Text Ef 6,10–20 teda nezobrazuje opusteného a osamelého bojovníka, ktorý čelí zlu. Namiesto toho Pavol ako generál oslovuje cirkev čoby armádu. Vyzýva nás, aby sme sa chopili plnej zbroje a ako zjednotená armáda rázne a jednotne bojovali. Aj v závere svojho listu používa Pavol na opis cirkvi metaforu. Kým predtým hovoril o cirkvi ako o Kristovom tele (Ef 1,22.23; Ef 4,1–16), Božom chráme (Ef 2,19–22) a Kristovej neveste (Ef 5,21–33), v poslednej časti prichádza s obrazom cirkvi ako armády živého Boha. Keďže sa blížíme ku „dňu zla“ (Ef 6,13), k záverečnej fáze dlhotrvajúceho zápasu proti zlu, nie je čas, aby sme pochybovali o našej vernosti Bohu alebo o našej vzájomnej oddanosti ako členov Kristovej armády.

APLIKÁCIA ■ Akými spôsobmi si môžeme ako členovia spoločenstva navzájom pomáhať a ako môžeme spolupracovať v boji proti zlu, nech už sa prejavuje v akejkoľvek podobe?

OPASOK A PANCIER: PRAVDA A SPRAVODLIVOSŤ

Stojte teda! Bedrá si prepášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti.

(Ef 6,14)

Akú výzvu dáva Pavol veriacim, ktorí sa začínajú pripravovať na boj proti zlu? Ako rozumieš použitým obrazom? (Ef 6,14; pozri aj 1Pet 4,1; 1Pet 5,8; Rim 8,37–39)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavlovo varovanie pred intenzívnym bojom (Ef 6,13) pripravuje čitateľov na jeho poslednú výzvu: „Stojte teda!“ (porovnaj s Ef 6,11.13). Potom nasleduje veľmi podrobný opis toho, čo majú veriaci robiť (Ef 6,14–17). Pavol vyzýva: „prepášte si bedrá“ (porovnaj s Iz 11,5). Volné staroveké odevy bolo potrebné pred prácou (alebo bojom) previazať okolo pása motúzom alebo opaskom (porovnaj s Luk 12,35.37; Luk 17,8). Pavol si predstavuje veriaceho oblečeného v brnení ako rímsky legionár, počnúc koženým vojenským opaskom s ozdobnými plátnami a prackou. Na opasku viselo množstvo kožených remienkov, pokrytých kovovými kotúčmi, ktoré vytvárali „zásteru“. Tá mala viacero funkcií: bola znakom hodnosti, slúžila na previazanie odevu a zároveň sa na ňu dali pripnúť iné predmety.

Pravda nie je niečo, čo by sme mohli vlastniť alebo „mať“. Pravda je Boží dar (podobne je to aj so spasením – Ef 2,8). Zároveň však pravda nie je nejakým teoretickým, vzdialeným konceptom bez akéhokoľvek premieňajúceho vplyvu na život človeka. Veriaci si majú „obliecť“ Božiu pravdu. Znamená to, že ju majú pocítiť na vlastnej koži, aby prežili pôsobenie tohto Božieho daru. Ako veriaci teda „nevlastníme“ Božiu pravdu. To skôr sa Božia pravda zmocňuje nás a chráni nás.

Pavol ďalej vyzýva veriacich, aby si obliekli „pancier spravodlivosti“ (porovnaj s 1Tes 5,8). Ako opasok pravdy, aj pancier spravodlivosti má božský pôvod. Je to pancier, ktorý použil ako súčasť svojej výzbroje aj Hospodin, keď vystupuje v úlohe bojovníka za pravdu a proti zlu (Iz 59,17). Pancier chrániaci trup, ktorý používali vojaci za Pavlových čias, bol vyrobený z malých kovových kúskov (krúžkov, plátok alebo retiazok) prepletených tak, že tvorili jeden celok. Takéto brnenie chránilo životne dôležité orgány pred údermi a sekmi nepriateľa. Analogickým spôsobom majú veriaci prežívať duchovnú ochranu, ktorú ponúka Boží dar spravodlivosti. V Liste Efezanom Pavol spája *spravodlivosť* so svätosťou, dobrotou a pravdou (Ef 4,24; Ef 5,9). Spravodlivosť totiž vníma ako kvalitu, ktorá nás vedie k tomu, aby sme s druhými zaobchádzali čestne a láskavo – a týka sa to, samozrejme, aj členov cirkvi.

- **Akým spôsobom môžu добрota, svätosť a pravda slúžiť ako ochrana? Akú s tým máš osobnú skúsenosť?**

APLIKÁCIA

OBUV: PRIPRAVENOSŤ NA OHLASOVANIE EVANJELIA POKOJA

... a obujte si na nohy pripravenosť na ohlasovanie evanjelia pokoja. (Ef 6,15)

A keď prišiel, zvestoval pokoj vám, čo ste boli vzdialení, a pokoj tým, čo boli blízki. (Ef 4,18)

Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja. (Ef 4,3)

Aké milé sú na vrchoch nohy posla, ktorý oznamuje pokoj, posla blaha, ktorý ohlasuje spásu a hovorí Sionu: „Tvoj Boh kraluje!“ (Iz 52,7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Rímsky vojak, ktorý sa pripravoval na boj, si obliekol pár pevných vojenských sandálov. Viacvrstvová podošva bola podbitá kovovými cvokmi, ktoré pomáhali vojakovi pevne „stáť“ na zemi (Ef 6,11.13.14). Pavol vysvetľuje túto vojenskú obuv jazykom z knihy proroka Izaiáša. Text Iz 52,7 obsahuje zvolanie na oslavu posla, ktorý prináša správu, že Hospodin zvíťazil v boji za svoj ľud (Iz 52,8–10) a teraz zavládol pokoj.

Preštuduj si miesta, v ktorých Pavol v Liste Efezanom hovorí o pokoji (celkovo osem zmienok). Prečo pri dôraze na pokoj používa vojenskú metaforu? (Ef 1,2; Ef 2,14.15.17; Ef 4,3; Ef 6,15.23)

Pavol oslavuje pokoj ako dielo Krista. On je „naš pokoj“ a káže „pokoj vám, čo ste boli vzdialení, a pokoj tým, čo boli blízki“ (Ef 2,14–17). Takto spája Židov aj pohanov a tvorí z nich „jedného nového človeka“ (Ef 2,15). Veriaci hlásajú a aktualizujú evanjeliový príbeh o Kristovej záchrane a Jeho tvorivom diele pokoja, oslavujú Jeho minulé víťazstvo a pozerajú sa na víťazné zavŕšenie v budúcnosti. Deje sa to aj tým, že pevne „stojá“ a sú pripravení na boj. Podobne ako posol v Iz 52,7, aj veriaci sú poslami, ktorí ohlasujú víťazstvo Krista a Jeho pokoja.

Pavol si však neželá, aby sme jeho volanie do zbrane chápali ako výzvu bojovať proti našim nepriateľom vojenskými zbraňami. Preto opisuje veriacich ako tých, čo prinášajú „evanjelium pokoja“ (Ef 6,15). Rovnako si neželá, aby veriaci „bojovali“ vo vzťahoch s druhými, keďže zdôrazňuje jednotu, láskavosť a slová, ktoré pozdvihujú (pozri najmä Ef 4,25–5,2). Cirkev má „ohlasovať pokoj“ využívaním evanjeliového arzenálu kresťanských cností (pokora, trpezlivosť, odpustenie...) a konania (modlitba, uctievanie). Práve toto sú „strategické zbrane“. Naše konanie má poukazovať na veľký Boží plán zjednotiť všetko v Kristovi (Ef 1,9.10).

APLIKÁCIA

- **Ako ti nasledujúci text pomáha pochopiť, čo by Pavlove slová o „Božej výzbroyi“ mali znamenať v našom živote? „Boh nás vyzýva, aby sme si obliekli výzbroj. Nechceme výzbroj kráľa Saula, ale celú Božiu výzbroj. Potom môžeme konať dielo so srdcom naplneným nežnosťou, súcitom a láskou Krista.“ (Ms 101, 1899)**

ŠTÍT, PRILBA A MEČ: VIERA, SPÁSA A DUCH

¹⁶Nadovšetko uchopte štít viery, ktorým môžete uhasiť všetky ohnivé šípy toho Zlého. ¹⁷Vezmite si aj prilbu spásy a meč Ducha, ktorým je Božie slovo. (Ef 6,16.17)

Kedy a akým spôsobom by mali veriaci ako bojovníci vo veľkom spore používať štít, prilbu a meč? (Ef 6,16.17)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Štít, o ktorom hovorí Pavol, bol veľký štít rímskeho legionára. Najčastejšie mal obdĺžnikový tvar, bol vyrobený z dreva, potiahnutý kožou a jeho okraje boli zahnuté dovnútra, aby chránili pred útokmi zo strán. Keď boli štíty namočené vo vode, boli schopné „uhasiť všetky ohnivé šípy“, horiace šípy ponorené do smoly. Pavlov opis „štítu viery“ odzrkadľuje starozmluvné používanie štítu ako symbolu Boha, ktorý chráni svoj ľud (1Moj 15,1; Ž 3,4). Vzťah „štít viery“ (Ef 6,16) znamená vstúpiť do kozmického boja s dôverou v Boha, ktorý nielen bojuje za veriacich (Ef 6,10) a poskytuje tie najlepšie zbrane (Ef 6,11.13), ale ktorý je aj zárukou víťazstva.

Rímska bojová prilba bola vyrobená zo železa alebo bronzu. K prilbe, ktorá chránila hlavu, bola vzadu pridaná kovová platnička na ochranu krku, ďalej chrániče uší, kryt chrániaci čelo a sklopné platničky na ochranu líc. Vzhľadom na základnú ochranu, ktorú poskytovala, „prilba spásy“ (Ef 6,17) symbolizuje skúsenosť spasenia, ktorú veriaci prežívajú spolu s Kristom, ktorý bol vzkriesený, nanebovzatý a vyvýšený (Ef 2,6–10). Nasadiť si „prilbu spasenia“ znamená odmietnuť strach z duchovných síl zla, ktoré sú dnes také rozšírené, a namiesto toho dôverovať moci Krista (porovnaj Ef 1,15–23; Ef 2,1–10).

Posledným prvkom výzbroje je „meč Ducha, ktorým je Božie slovo“ (Ef 6,17). Rímsky legionár mal vo výzbroji krátky dvojsečný meč. Zvyčajnou bojovou taktikou bolo hodiť dva oštepky (Pavol ich nespomína) a potom vytažiť meč a útočiť rýchlymi ráznymi výpadmi. Mečom veriacich je „meč Ducha“. Jeho pôvodcom je Duch, ktorý je tu predstavený ako „Božie slovo“. Pavol ako veliteľ zvolá „Do zbrane!“, pričom jeho ďalšie slová sú vlastne zaslúbeniami nádeje na víťazstvo, ktorého pôvodcom je Kristus. Práve zaslúbenia vyslovené v texte Ef 6,10–20 tvoria „Božie slovo“, ktoré je hlavnou zbraňou v boji proti zlu. „Božie slovo“ sa teda vzťahuje na široké zaslúbenia evanjelia, ktoré nachádzame v Biblii.

■ **Možno sa ti Pavlom predstavená vojenská symbolika príliš nepozdáva. Berme ju však v kontexte jazyka, ktorému rozumeli ľudia v prvom storočí. Čo sa z týchto obrazov môžeš naučiť o podstate veľkého sporu a o tom, že ho musíme brať naozaj vážne?**

APLIKÁCIA

MODLITBA PRE ČAS BOJA

¹⁸V každom čase v Duchu proste vo všetkých modlitbách a prosbách. Pritom bdejte so všetkou vytrvalosťou a prosbou za všetkých svätých, ¹⁹aj za mňa, aby mi bolo dané pravé slovo, kedykoľvek prehovorím; aby som smelo zvestoval tajomstvo evanjelia, ²⁰ktorého vyslancom som v okovách, a slobodne ho ohlasoval, ako som povinný. (Ef 6,18–20)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V závere bojovej výzvy Pavol oslovuje veriacich ako vojakov, aby mali podiel na kľúčovej, nepretržitej modlitbe „za všetkých svätých“ (Ef 6,18) a tiež za neho ako „vyslanca v okovách“ (Ef 6,19.20). Toto volanie k modlitbe možno chápať ako rozšírenie vojenských obrazov, keďže volanie k Bohu (alebo k bohom) v modlitbe bolo bežnou súčasťou každej bitky na starovekom bojisku. Uvedme príklad z Písma: Po povzbudzujúcej výzve, ktorú z Božieho vnuknutia prednesie Jachaziel („Nebude to boj váš, ale Boží.“ /2Kron 28,15/), vedie Jošafát všetkých Júdovcov a obyvateľov Jeruzalema k tomu, aby „padli pred Hospodinom na zem a vzdávali mu poctu“ (2Kron 20,18). Hoci modlitba nie je zahrnutá medzi „výzbroj“, je neoddeliteľnou súčasťou Pavlovho bojového nabádania a vojenskej metafory.

V prvej z dvoch modlitieb apoštol žiada adresátov, aby sa vrúcne, naliehavo a vytrvalo modlili „za všetkých svätých“ (Ef 6,18). Ak má byť cirkev úspešná vo svojom boji proti mocnostiam zla, bude sa musieť naučiť byť závislá od Boha prostredníctvom modlitby inšpirovanej Duchom.

Pavlova druhá modlitebná prosba sa týka jeho samého (Ef 6,19). Prosí, aby mu Boh dal správne posolstvo („aby mi bolo dané pravé slovo“), v správnom čase („kedykoľvek prehovorím“), prednesené správnym spôsobom („aby som smelo zvestoval“) a aby sa venoval tej najdôležitejšej téme, ktorou je „tajomstvo evanjelia“ (Ef 6,19). Posledná myšlienka sa týka toho, čo by sme mohli nazvať „otvoreným tajomstvom“ Božieho zásahu v Kristovi, ktorým vykúpil pohanov spolu so Židmi (pozri Ef 3,1–13). Tým sa vytvoril „jeden nový človek“ (Ef 2,15; pozri aj Ef 2,11–22) ako signál veľkého plánu „zjednotiť všetko“ v Kristovi (Ef 1,10).

Prečítaj si tieto novozmluvné „výzvy na modlitbu“. Ktorá ťa inšpiruje najviac? Prečo?

Luk 18,1–8

Fil 4,6

Kol 4,2

1Tes 5,16–18

Prečo sú veriaci tak často vyzývaní, aby sa úprimne a vytrvalo modlili? Pavlova vojenská metafora naznačuje dve odpovede: (1) Hrozba duchovného boja proti množstvu nadprirodzených nepriateľov je strašná a skutočná. (2) Božie zasľúbenia o duchovnej sile a víťazstve sú znázornené Pavlovými vojenskými obrazmi (Ef 6,10–17). Úprimná a vytrvalá modlitba nám poskytuje príležitosť pozorne počúvať Božie zasľúbenia, oslavovať ich a ďakovať Bohu za zdroje Jeho milosti.

APLIKÁCIA

- O čo alebo za koho sa potrebuješ práve teraz modliť? Predlož Bohu svoju modlitbu v pokore a s dôverou.

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Keby všetci vojaci nespolupracovali, armáda by bola na bojisku zmätená a oslabená. Ak by vojaci mali realizovať svoje vlastné spontánne nápady bez ohľadu na svoje pozície a poverenie, armáda by bola zhľukom nezávislých častí. Takto by nemohla vykonávať prácu organizovaného orgánu. Takže Kristovi vojaci musia konať v súlade. Nesmú sa spoliehať sami na seba alebo sa vyvyšovať. Ak to urobia, Pánov ľud namiesto toho, aby bol v dokonalej harmónii, jednej mysle, jedného cieľa a zasvätený jednému veľkému cieľu, zistí, že úsilie bude zbytočné a jeho čas a schopnosti sú premárnené. V jednote je sila. Niekoľko obrátených duší konajúcich v súlade, pre jeden veľký cieľ a pod jednou hlavou dosiahne víťazstvá pri každom strete.“ (SpM 121)

Čo znamená, keď sa Pavol označuje za „vyslancu v okovách“ (Ef 6,20)?

Vyslanci často zohrávali počas vojny náročné úlohy. Spôsob, akým o sebe Pavol píše, zapadá do kontextu jeho vojenskej metafory. S vyslancami sa malo zaobchádzať s rešpektom, ktorý patrí vysielajúcej osobe alebo krajine. Existuje teda ostrý kontrast medzi Pavlovým statusom vyslanca Najvyššieho vládcu vesmíru a úplnou neúctou, ktorú predstavujú jeho okovy (doslova „reťaze“). Keďže však veľvyslanci nosili „reťaz úradu“, Pavlova zmienka o „reťazi“ môže byť otvorenou „iróniou“, v ktorej svoje okovy vníma ako „ozdobu, ktorú treba nosiť ako poctu.“ (WILLIAMS David J. *Paul's Metaphors: Their Context and Character*. Peabody, MA: Hendrickson, 1999, s. 152.)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo vo vašom kúte sveta – rozdelenom a vo vojne proti mocnostiam zla – znamená „ohlasovanie evanjelia pokoja“ pre teba a pre vaše spoločenstvo? Ako môžeme byť poslami mieru a pokoja vo svete, ktorý je čoraz viac charakterizovaný agresivitou a násilím?
2. Aké konkrétne „ohnivé šípy“ lietajú vašim smerom? Ako môžete zabezpečiť, aby ste mali správne nasadený „štít viery“, ktorý ich uhasí?
3. Niekedy hovoríme o „modlitebných bojovníkoch“. Ako by sme mohli viesť „modlitebnú službu“ na základe Ef 6,18–20?
4. Ako by sme sa mali správať k tým, ktorí sú zranení na bojisku veľkého sporu? Ako sa máme správať k veriacemu kresťanovi, ktorý v zápale boja uteká zo strachu alebo otvorene kapituluje?

ZHRNUTIE POSOLSTVA LISTU EFEZANOM

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Efezanom 1 – Efezanom 6

ÚVODNÝ TEXT

⁸Veď ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. ⁹Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval. ¹⁰Veď sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil. (Ef 2,8–10)

Londýnska atrakcia – vyhladkové koleso *London Eye* – umožňuje návštevníkom pohľad do veľkej dialky. Z výšky 135 metrov nad riekou Temža je možné pozorovať všetky dôležité atrakcie: Big Ben, budovu parlamentu a mnohé historické paláce a katedrály. Vplyvný profesor Novej zmluvy a odborník na Pavlove spisy N. T. Wrighta napísal, že „List Efezanom je vo vzťahu k ostatným Pavlovým listom takmer ako *London Eye*. Nie je to najdlhší ani najúplnejší z jeho spisov, no ponúka úchvatný pohľad na celú šírku jeho diela. Keď si ho celý preštudujeme, môžeme ako z vtáčej perspektívy vnímať všetky témy, ktoré boli pre Pavla dôležité.“ (WRIGHT, N.T. Paul for Everyone: The Prison Letters. London: S.P.C.K., 2004, s. 3.)

V Liste Efezanom sa Pavol nezameriava na miestne problémy. List je napísaný tak, akoby sa Pavol snažil osloviť všetkých veriacich a všetky kresťanské zbory, nech sa nachádzajú kdekoľvek. Nadčasové témy listu nám ponúkajú „úchvatný pohľad“, prostredníctvom ktorého sa Pavol usiluje ovplyvniť náš svet a naše uvažovanie. Keď sa budeme tento týždeň venovať zhrnutiu jednotlivých kapitol, položme si otázku: Ktoré dôležité pravdy obsiahnuté v Liste Efezanom by mali naďalej formovať náš život?

OSNOVA LEKCIE

Záverečná lekcia štúdia Listu Efezanom je zhrnutím hlavných myšlienok celého listu, so snahou pomenovať to najdôležitejšie z každej kapitoly.

- Efezanom 1: Vďaka Kristovi máme všetky požehnanía (nedeľa)
- Efezanom 2: Vďaka Kristovi máme dar spasenia (pondelok)
- Efezanom 3: Na spoločnstve spasených má vesmír pochopiť Božiu múdrosť (utorok)
- Efezanom 4: Cirkev je spoločnstvom jednoty v rozmanitosti (streda)
- Efezanom 5: Vďaka daru milosti môžeme žiť ako „deti svetla“ (štvrtok)

SME POŽEHNANÍ V KRISTOVI

³Požehnaný Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás požehnal všetkým duchovným požehnaním cez naše spoločenstvo v Kristovi v nebesiach. ⁴Ved' ešte pred stvorením sveta si nás vyvolil, aby sme boli pred ním svätí a nepoškvrnení v láske. ⁵Podľa milostivého rozhodnutia svojej vôle nás predurčil, aby sme skrze Ježiša Krista dostali synovstvo „na chválu a slávu jeho milosti, ktorou nás obdaroval vo svojom milovanom Synovi. (Ef 1,3–5)

Ktosi raz prirovnal List Efezanom k Alpám Novej zmluvy. Pavol, náš horolezecký sprievodca, nás v Efezanom 1 berie na rýchly výstup. Sice sa zadýchame, ale ohromí nás výhľad z vrcholu.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Znova si prečítaj text Efezanom 1. Čo ťa najviac oslovuje a inšpiruje? Čo považuješ za najdôležitejšie?

Text Ef 1,3–14 funguje ako mapa na vrchole hory, ktorá nám pomáha rozpoznať jednotlivé vrchy na obzore. Pavol sústreďuje našu pozornosť na dôležité miesta v rozľahlej krajine plánu spásy. Scenéria pokrýva celé rozpätie dejín spásy, od večnej minulosti, cez činy naplnené Božou milosťou v Kristovi, až po večnú budúcnosť. Božie vykúpenie veriacich odzrkadľuje Božie kroky uskutočnené „pred stvorením sveta“ (Ef 1,4), ktoré sa teraz realizujú v našich životoch (pozri Ef 1,7.8.13.14). Boží plán vznikol ešte pred stvorením a naplno sa zavŕši na konci času (Ef 1,9.10). Potom sa „všetko“, „v nebi“ aj „na zemi“ zjednotí v Kristovi. Tak sa dokoná Boží plán pre „plnosť času“ (Ef 1,10). Vtedy naplno zažijeme tajomný Boží plán (Ef 1,9). V súčasnosti môžeme mať istotu, že spasenie, ktorého pôvodcom je Kristus a ktoré je našou nádejou, je dôležitou súčasťou rozsiahleho Božieho plánu na vykúpenie „všetkého“.

Pobyt na vrchole hory človeka inšpiruje k pokore a vďakyvzdaniu. V texte Ef 1,15–19 Pavol vzdáva v modlitbe vďaku Bohu. Modlí sa, aby veriaci mohli zažiť spasenie, ktoré pre nich naplánoval Boh. Ocitáme sa v ďalšom strmom stúpaní, ktoré nás vedie do nebies k vzkriesenému a vyvýšenému Kristovi, ktorý naveky vládne nad všetkým (Ef 1,20–23).

Prostredníctvom Božej milosti zjavenej a uskutočnenej v Ježišovi Kristovi môžeme prežiť tento deň na vrchole hory!

- V texte Ef 1,4 sa dozvedáme, že Boh „ešte pred stvorením sveta si nás vyvolil, aby sme boli pred ním svätí a nepoškvrnení v láske“. Ako rozumieš týmto slovom? Boh si nás vyvolil skôr, než začal existovať náš svet! Aký vplyv má na tvoju nádej vedomie, že Boh túži, aby si bol spasený?

APLIKÁCIA

SPASENIE AKO DAR PRE JEDNOTLIVCA AJ PRE SPOLOČENSTVO

⁸Ved' ste spasení milosťou skrze vieru. A to nie je z vás, je to Boží dar. ⁹Nie zo skutkov, aby sa nikto nevystatoval. ¹⁰Ved' sme jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil. (Ef 2,8–10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Pri čítaní Efezanom 2 sa snaž odpovedať na otázku: Čo pre nás Boh urobil prostredníctvom svojho Syna Ježiša Krista?

„Ale Boh...“ Tieto dve slová sú tak veľmi naplnené nádejou, že by ich mal poznať každý človek. Vo veršoch Ef 2,1–10 Pavol opisuje pochmúrnú minulosť svojich poslucháčov. Ich situácia však nebola príliš odlišná od stavu celého ľudstva. Náš údel je rovnaký. Boli sme vo vzbure proti Bohu, naše životy ovládali hriech a satan (Ef 2,1–3). „Ale Boh, bohatý na milosrdenstvo...“ (Ef 2,4) Čo urobil Boh pre nich a pre nás? (1) On nás oživil s Kristom – Kristovo vzkriesenie je naše vlastné. (2) Spolu s Kristom sme vystúpili na nebesia – Kristovo nanebovstúpenie je aj naše vlastné. (3) V nebi nás posadil s Kristom – Kristova korunovácia je aj našou korunováciou (Ef 2,4–7). Vo vzťahu ku Kristovmu životu a dielu nie sme len náhodní okoloidúci, ktorí by s tým nemali nič spoločné. Kristov život, smrť a vzkriesenie zmenili celý vesmír. Boh koná pozoruhodné činy nie pre nejaké zásluhy, ktorými by sme si jeho dielo zaslúžili, ale pre svoju milosť (Ef 2,8.9). Boh však túži, aby veriaci spolu s Kristom konali „dobré skutky“ (Ef 2, 10). Text Ef 2,1–10 ukazuje, že každý z nás má podiel na tom, čo pre nás Kristus vykonal. Verše Ef 2,11–22 na to nadväzujú myšlienkou, že ako spoločenstvo veriacich tvoríme Kristovo telo. Ježišova smrť má vertikálny aspekt, ktorý ustanovuje vzťah veriaceho s Bohom (Ef 2,1–10) a tiež horizontálny aspekt, ktorý ovplyvňuje naše vzťahy s druhými (Ef 2,11–22). Ježiš svojim krížom nič všetko, čo oddeľuje veriacich rôzneho pôvodu (pohania a Židia), vrátane zneužitia Zákona na rozšírenie priepasti nielen medzi týmito dvomi skupinami, ale aj medzi ľuďmi všeobecne (Ef 2,11–18). Ježiš zároveň buduje úžasný, nový chrám zložený z veriacich. Pohania, ktorí boli kedysi vylúčení z uctievania na posvätných miestach chrámu, sa teraz pripájajú k židovským veriacim, aby sa stali jedným Božím ľudom. Aj my sa stávame súčasťou Božej cirkvi, „svätého chrámu v Pánovi“ (Ef 2,19–22).

Vďaka Božej milosti máme výsadu prežiť tento deň vo vzájomnom spoločenstve s Ježišom aj s našimi sestrami a bratmi vo viere.

Text Ef 2,8–10 patrí medzi najvplyvnejšie biblické texty a zohral v dejinách veľmi dôležitú úlohu. Martin Luther práve vďaka týmto veršom pochopil hĺbku Božej milosti, ktorá naplnila jeho srdce. Z týchto veršov vychádza aj niekoľko základných tvrdení reformácie: spasenie prichádza jedine z viery, jedine prostredníctvom milosti, jedine prostredníctvom Krista a jedine na slávu Božiu. V roku 1738, osemnásť dní po svojom obrátení, kázal John Wesley na University of Oxford. Vo svojom kázaní priniesol „manifest nového hnutia“. Názov jeho kázania bol „Spasenie skrze vieru“ a kázal práve na text Ef 2,8.

APLIKÁCIA ■ Ako vo svojom živote spoznávaš „dobré skutky, ktoré ti Boh už vopred pripravil“? Čo robíš preto, aby si ich aj konal?

SME CIRKEV ŽIVÉHO BOHA

²⁰Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme, ²¹tomu sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia na veky vekov. Amen. (Ef 3,20.21)

Prečo je dôležité a zároveň podmanivé byť súčasťou Božej cirkvi? (Efezanom 3)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pre každého je povzbudením, keď sa členovia cirkvi vyjadrujú o spoločenstve pozitívne a s vďakou. Ale aj tí najnadšenejší z nás zaostávajú za Pavlovým strhujúcim svedectvom o cirkvi, ktoré sa nachádza v Efezanom 3. Pavol najprv začne hovoriť o svojich modlitbách za veriacich v Efeze (Ef 3,1; porovnaj s Ef 1,15–23), ale potom odbočí a venuje sa téme Božieho stvorenia cirkvi (Ef 3,2–13). Napokon opäť pokračuje modlitbou (Ef 3,14–21). Pri čítaní Pavlových slov pochopíme dôležité skutočnosti o Božom „pláne“ alebo „tajomstve“:

- Boh mal už vo večnosti „tajomstvo“ alebo „plán“ o cirkvi (Ef 3,3–5.9.11).
- Prostredníctvom života a smrti Ježiša Krista začal Boh uskutočňovať svoj plán (Ef 3,11; porovnaj s Ef 2,11–22).
- Prostredníctvom zjavenia sa Pavol dozvedel o „tajomstve“ cirkvi a úžasnej skutočnosti, že pohanovia majú byť jej plnohodnotnou súčasťou (Ef 3,3–6).
- Pavol sa podieľa na šírení tohto dobrého posolstva, keď káže pohanom o „nepreniknuteľnom Kristovom bohatstve“ (Ef 3,8.9).
- Cirkev zložená zo Židov a z pohanov teraz „kniežatstvám a mocnostiam v nebesiach“ ohlasuje „mnohotvárnú múdrosť Boha“ (Ef 3,10) a oznamuje im ich prichádzajúcu záhubu (porovnaj s Ef 6,10–20). Plán na zjednotenie všetkého v Kristovi (Ef 1,10) sa už uskutočňuje a čas „mocností“ je krátky.

Takéto chápanie cirkvi motivuje Pavla modliť sa za veriacich. Predstav si, že podobne sa modlí aj za teba (Ef 3,14–21). Boh nás túži „naplniť celou Božou plnosťou“ (Ef 3,19). Je to skvelá motivácia podieľať sa na úžasnom, rozvíjajúcom sa tajomstve zjednotenej cirkvi.

- **Aké bariéry rozdeľujú veriacich v našej cirkvi alebo vo vašom spoločenstve? Prečo by vo svetle Pavlovho posolstva v Efezanom nemali takéto bariéry existovať? Čo môžeš urobiť, aby si ich pomáhal odstrániť?**

APLIKÁCIA

JEDNOTA VIERY

³Usilujte sa zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja. ⁴Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj boli povolani k jednej nádeji svojho povolania. ⁵Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst, ⁶jeden Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, skrze všetkých a vo všetkých. (Ef 4,3–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V Efezanom 4 Pavol žiada veriacich, aby sa vzdali určitého typu konania a naopak, aby v ich živote bolo vidieť iné konanie. O čom Pavol hovorí?

Efezanom 4 sa začína a končí výzvami, aby sme ako členovia cirkvi o seba navzájom dbali (Ef 4,1–3.32). Medzi týmito výzvami Pavol zdôrazňuje, že by sme v cirkvi mali budovať jednotu. Zdôrazňuje to výrokmi, že je: (1) jedno telo, (2) jeden Duch, (3) jedna nádej, (4) jeden Pán (Ježiš Kristus), (5) jedna viera, (6) jeden krst a (7) jeden Boh a Otec (Ef 4,4–6). Tieto duchovné skutočnosti nás spájajú, zjednocujú.

Hoci jednota je teologickou istotou, potrebujeme ju zveľaďovať a budovať. Preto by sme sa mali vždy usilovať „zachovávať jednotu ducha vo zväzku pokoja“ (Ef 4,3). Jedným zo spôsobov, ako k tomu môže prispieť každý z nás, je byť aktívnou „časťou“ Kristovho tela (Ef 4,7–16). Každý úd je špeciálne obdarenou časťou tela a mal by prispievať k jeho prosperite a rozvoju (Ef 4,7.16). Každý z nás môže mať úžitok z práce apoštolov, prorokov, evanjelistov, pastierov a učiteľov (Ef 4,11.12). Dary, ktorými Duch obdaroval cirkev, majú zjednocujúcu funkciu, pomáhajú nám spoločne rásť do Krista, ktorý je Hlavou tela (Ef 4,13.15).

Pavol veriacim v Efeze pripomína, že život v závislosti od Krista prináša dôležitú zmenu, „aby sme už neboli nedospelí, sem-tam hádzaní a zmietaní závanom hocikákeho učenia – ľudskou úskočnosťou, chytráctvom a úkladným zväzdaním na blud“ (Ef 4,14). Tieto slová jasne naznačujú, že raná cirkev čelila určitým vnútorným bojom spôsobeným „ľudskou úskočnosťou“ a „zväzdaním na blud“.

Posledná Pavlova výzva v tejto kapitole znie: „Budte k sebe dobrí, milosrdní, odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi.“ (Ef 4,32). Kým zaznie, Pavol žiada veriacich, aby sa vyhli svojej bývalej tvrdosti srdca (Ef 4,17–24) a tiež hnevu a drsným rečiam. Vyjadrovanie kresťanov by malo byť naplnené slovami, ktoré budujú a prinášajú milosť (Ef 4,25–31).

Keď spoločenstvo prežíva pokojné obdobie, znie táto kapitola milo a láskavo. Oveľa náročnejšie – a dôležitejšie – je čítať toto posolstvo vtedy, keď sa dostaneme do nejakého konfliktu. Pamätajte aj dnes na to, aby sme prežívali jednotu Kristovho tela. Je to jednota, za ktorú zomrel.

APLIKÁCIA ■ Akým spôsobom môžeš prispieť k jednote vášho miestneho spoločenstva a ako k jednote celosvetovej cirkvi?

SME PRÍJEMCAMI A DARCIAMI MILOSTI

⁸Ved' kedysi ste boli tmou, ale teraz ste svetlom v Pánovi. Žite ako deti svetla. ⁹Ved' ovocie svetla je vo všetkej добрote, spravodlivosti a pravde. ¹⁰Skúmajte, čo sa páči Pánovi, ¹¹a nemajte účasť na neplodných skutkoch tmy, radšej ich odhalujte. (Ef 5,8–11)

Pri čítaní Efezanom 5 sa zamysli nad Pavlovou výzvou, aby sme vo vzťahoch s druhými žili podľa evanjelia. Ktoré z jeho nábádání je pre teba mimoriadne dôležité?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ak začneme čítať Efezanom 5 od prvého verša, môže sa nám stať, že nám niečo dôležité unikne. Začnime teda radšej veršom Ef 4,32, v ktorom Pavol hovorí Efezanom: „Budte k sebe dobrí, milosrdní, odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi.“

Ako veriaci sme vyzvaní, aby naše správanie k druhým bolo formované Božím odpustením a Božou milosťou. Práve v tom máme napodobňovať Boha! (Porovnaj s Mat 5,43–48.)

Pavol dáva do protikladu dva diametrálne odlišné spôsoby života. Na jednej strane je život inšpirovaný a vedený Božou láskou, na strane druhej pohanský spôsob života. Namiesto toho, aby si ľudia vážili druhých ako bratov alebo sestry v Božej rodine, príliš často využívajú iných na svoje sexuálne potešenie a potom sa tým chvália (Ef 5,3.4). Pavol varuje, že takýto prístup nemá budúcnosť v novom svete, ktorý Boh pripravuje (Ef 5,5–7).

Namiesto toho sa veriaci majú odvrátiť od temnoty svojej minulosti a žiť „ako deti svetla“ (Ef 5,8–10), napodobňujúc Otcovu lásku. Pavol nás opäť varuje pred „skutkami tmy“ vykonávanými „potajomky“ (Ef 5,11.12). Máme žiť v Kristovom svetle (Ef 5,13.14). Namiesto toho, aby sme premárnili svoje životy v opitosti, máme „naplno využívať čas“ vzdávaním vďaky Bohu za Jeho lásku (pozri Ef 5,15–21).

Pavol rozširuje svoju tému napodobňovania Božej lásky radami kresťanským manželom a manželkám. Kristova obetavá láska k cirkvi sa stáva vzorom pre kresťanských manželov (Ef 5,25–33) a vernosť cirkvi Kristovi sa stáva vzorom pre kresťanské manželky (Ef 5,22–24). Namiesto toho, aby kresťanskí manželia používali dar ľudskej sexuality zhýralým a sebeckým spôsobom, sústreďujú sa na vzájomné ocenenie a preukazovanie si úcty, pretože sú „jedným telom“ (Ef 5,28–33).

„Napodobňujte teda Boha ako milované deti.“ (Ef 5,1) Z Božej milosti sme dnes povolani žiť podľa tejto výzvy aj vo vzťahoch s druhými.

- Ako rozumieš veršom Ef 5,1 a Ef 5,2? Ako v tomto kontexte vnímaš význam slov „žiť v láske“ a „napodobňovať Boha“?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Na záver sa zamyslime nad poslednou kapitolou Listu Efezanom. Dozvedáme sa v nej, že ako cirkev tvoríme Božiu armádu, ktorej snahou má byť dosiahnutie pokoja.

V Liste Efezanom Pavol zobrazil cirkev ako telo Kristovo (Ef 1,22-23; Ef 4,11–16), ako Boží chrám (Ef 2,19–22) a ako Kristovu nevestu/manželku (Ef 5,21–33). V Ef 6,10–20 opisuje cirkev ako Božiu armádu a prináša rázne volanie do zbrane. Je to pasáž, ktorá prináša mnoho zaslúbení a zároveň môže byť nepochopená alebo zneužitá.

Pavlove slová by sme mohli nesprávne chápať ako výzvu chopiť sa vojenských zbraní alebo pôsobiť vo vzťahu k druhým tvrdo a militantne. Pavol však kladie dôraz na jednotu, budujúce slová a láskavosť (pozri najmä Ef 4,25–5,2). Opisuje Božie poslanstvo ako „evanjelium pokoja“ (Ef 6,15). Prostredníctvom „vojenskej metafory“ nechce nabádať cirkev na vedenie vojny v tradičnom zmysle. Skôr sa máme usilovať o pokoj a mier v duchovnom boji proti zlu. Pavol vstupuje na bojisko veľkého sporu a vyzýva nás, aby sme sa prihlásili do Božej armády. Mali by sme tak urobiť s realistickým hodnotením nepriateľa. Nikdy totiž nesmieme podceňiť sily mocností, ktoré sa nás značia zničiť. Nečelíme len ľudským nepriateľom, ale „proti duchom zla v nebesiach“ (Ef 6,12), ktorých nelútostným veliteľom je diabol (Ef 6,11). Netreba sa však nechať vystrašiť našimi nepriateľmi. Boh je spolu s nami v každom boji (Ef 6,10) a dáva nám tú najlepšiu výzbroj – svoju vlastnú „Božiu výzbroj“ (Ef 6,11; porovnaj s Iz 59,15–17). Dal nám k dispozícii pravdu, spravodlivosť, pokoj, vieru, spasenie a Ducha (Ef 6,13–17). Keďže Boh ide pred nami a my sme od hlavy po päty oblečení do Jeho výzbroje, nemôžeme prehrať. Víťazstvo je isté.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Hoci nie sme spasení svojimi skutkami, Pavol píše, že sme „stvoreni v Kristovi Ježišovi na to, aby sme konali dobré skutky, ktoré nám Boh už vopred pripravil.“ (Ef 2,10). Aký je teda cieľ našich dobrých skutkov?
2. Pavol píše: „Tomu však, ktorý pôsobením svojej moci v nás a nad to všetko môže urobiť omnoho viac, ako my prosíme alebo rozumieme...“ (Ef 3,20). Aká „moc“ v nás pôsobí a ako by sa mala prejavíť v našich životoch?

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach použitý Slovenský ekumenický preklad (Vydala Slovenská biblická spoločnosť, 2008).

Keď je použitý iný preklad, je pri odkaze na verš uvedená jedna z nasledujúcich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväté Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

SKRATKY BIBLICKÝCH KNÍH

Názov knihy	Ekumenický preklad	Preklad prof. Roháčka
Starý zákon - skratky kníh		
Genesis - Prvá Mojžišova kniha	Gn	1Moj
Exodus - Druhá Mojžišova kniha	Ex	2Moj
Levitikus - Tretia Mojžišova kniha	Lv	3Moj
Numeri - Štvrtá Mojžišova kniha	Nm	4Moj
Deuteronomium - Piata Mojžišova kniha	Dt	5Moj
Jozua	Joz	Joz
Kniha sudcov	Sdc	Sud
Rút	Rút	Rút
Prvá Samuelova kniha	1Sam	1Sam
Druhá Samuelova kniha	2Sam	2Sam
Prvá kniha kráľov	1Krľ	1Kráľ
Druhá kniha kráľov	2Krľ	2Kráľ
Prvá kniha kroník (Paralipomenon)	1Krn	1Par
Druhá kniha kroník (Paralipomenon)	2Krn	2Par
Ezdráš (Kniha Ezdrášova)	Ezd	Ezd
Nehemiáš (Kniha Nehemiášova)	Neh	Neh
Ester (Kniha Ester)	Est	Est
Jób (Kniha Jób)	Jób	Jób
Žalmy (Kniha Žalmov)	Ž	Ž
Príslovia (Kniha príslovií)	Prís	Prísl
Kohelet - Kazateľ (Kniha Kazateľ)	Koh	Kaz
Veľpjesň (Pieseň Šalamúnova)	VĴp	P.Š.
Izaiáš (Kniha proroka Izaiáša)	Iz	Iz
Jeremiáš (Kniha proroka Jeremiáša)	Jer	Jer
Náreky (Plač Jeremiášov)	Nár	P.J.
Ezechiel (Kniha proroka Ezechiela)	Ez	Ez
Daniel (Kniha proroka Daniela)	Dan	Dan
Ozeáš (Kniha proroka Hozeáša)	Oz	Hoz
Joel (Kniha proroka Joela)	Joel	Joel
Amos (Kniha proroka Amosa)	Am	Am
Abdiáš (Kniha proroka Obadiáša)	Abd	Ob
Jonáš (Kniha proroka Jonáša)	Jon	Jon
Micheáš (Kniha proroka Micheáša)	Mich	Mich
Nahum (Kniha proroka Náhuma)	Nah	Náh

Habakuk (Kniha proroka Habakuka)	Hab	Hab
Sofoniáš (Kniha proroka Sofoniáša)	Sof	Sof
Aggeus (Kniha proroka Haggeusa)	Ag	Hag
Zachariáš (Kniha proroka Zachariáša)	Zach	Zach
Malachiáš (Kniha proroka Malachiáša)	Mal	Mal

Nový zákon - skratky kníh

Evanjelium podľa Matúša	Mt	Mat
Evanjelium podľa Marka	Mk	Mar
Evanjelium podľa Lukáša	Lk	Luk
Evanjelium podľa Jána	Jn	Ján
Skutky apoštolov	Sk	Sk
List Rimanom	Rim	Rim
Prvý list Korintanom	1Kor	1Kor
Druhý list Korintanom	2Kor	2Kor
List Galatanom	Ga	Gal
List Efezanom	Ef	Ef
List Filipanom	Flp	Fil
List Kolosanom	Kol	Kol
Prvý list Tesaloničanom	1Tes	1Tes
Druhý list Tesaloničanom	2Tes	2Tes
Prvý list Timotejovi	1Tim	1Tim
Druhý list Timotejovi	2Tim	2Tim
List Títovi	Tít	Tít
List Filemonovi	Fim	Filem
List Hebrejom (List Židom)	Heb	Žid
Jakubov list	Jk	Jak
Prvý Petrov list	1Pt	1Pet
Druhý Petrov list	2Pt	2Pet
Prvý Jánov list	1Jn	1Ján
Druhý Jánov list	2Jn	2Ján
Tretí Jánov list	3Jn	3Ján
Júdov list	Júd	Júda
Zjavenie apoštola Jána	Zj	Zj

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen G. Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka	Anglický názov
AG	God's Amazing Grace
AH	The Adventist Home
CG	Child Guidance
COL	Christ's Object Lessons
CT	Counsels to Parents, Teachers and Students
DA	The Desire of Ages
ED	Education
FW	Faith and Works
HC	Our High Calling
MH	The Ministry of Healing

ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka	Slovenský názov
PP/NUD	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK/ZSDT	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV/CL	Túžba vekov, Cesta lásky
SA/PN	Skutky apoštolov, Poslovia nádeje
VS/ZTDS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy
KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf – Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na **www.HopeTV.cz** vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2023

	Téma soboty	Zbierka	VS
--	--------------------	----------------	-----------

Júl			
1. 7.	Deň modlitby a pôstu		
8. 7.	Deň misie		
8. 7.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
15. 7.	Deň evanjelizácie prostredníctvom médií		
22. 7.	Sobota detí		
29. 7.			
August			
5. 8.	Deň evanjelizácie prostredníctvom projektov Globálnej misie		
12. 8.	Deň zakladania zborov		
19. 8.	Deň vzdelávania		
26. 8.	Deň prevencie zneužívania a domáceho násillia		
September			
2. 9.	Zbierka na stavebné projekty združenia	Zbierka stavebná	36
9. 9.	Týždeň rodinnej súdržnosti (3.-9.9.)		
9. 9.	Zbierka pre celosvetovú misiu	Zbierka pre GK	14
16. 9.	Deň Klubu Pathfinder		
23. 9.	Zbierka 13. soboty pre Transeurópsku divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru – misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PŠČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovská cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 00	Akademická 20	9:30	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablkova 3	9:30	14:00
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	9:30	-
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	-
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:30	-
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:30	-
16. Kežmarok	060 01	Hradné námestie 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 01	Evanjelický cirkevný zbor a.v., Toryská 1/G	9:00	-
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	-
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:30	-
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	-
24. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
25. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
26. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-
27. Nitra	949 01	F. Mojtu 10	10:00	13:30

28. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	-
29. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	-
30. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	13:30
31. Poproč	044 02	Nová 7	9:00	-
32. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
33. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
34. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
35. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
36. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	9:00	14:00
37. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
38. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
39. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	-
40. Sereď	926 01	Školská 1	9:00	13:30
41. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	13:00
42. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
43. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:30	-
44. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
45. Vaňovce	916 13	č. 261	9:30	-
46. Veľký Krtíš	990 01	Škultétyho 35 (budova BJB), tel.: 0907 826 700	10:00	-
47. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
48. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
49. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
50. Žilina	010 01	Škultétyho 9	9:30	-

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

VIERA

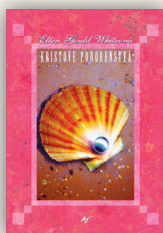

Ellen Gould Whiteová
Myšlienky z Vrchu blahoslavenstiev

Kristove blahoslavenstvá sú ako drahokamy z klenotnice pravdy. Ukazujú, že spravodlivý charakter je to najcennejšie, čo môžeme získať.

176 strán, 14,5 x 21,5 cm, viaz.

cena **5,- €**

Ellen Gould Whiteová
Kristove podobenstvá

Jednoduché príbehy a názorné príklady zo života roľníkov, remeselníkov či rybárov odкрývajú zákonitosti každodenného života a Božieho kráľovstva, z ktorých môžu čitatelia čerpať hlboké, univerzálne pravdy.

376 strán, 14,5 x 21,5 cm, viaz.

cena **7,- €**

Ellen Gould Whiteová
Cesta ku Kristovi

Kniha o hľadaní vnútorného pokoja, pocitu istoty a zmyslu života prostredníctvom osobnosti Ježiša Krista.

144 strán, 14,5 x 21,5 cm, viaz.

cena **5,- €**

Roberto Badenas
Ako čeliť utrpeniu

Odvaha a nádej vo svete plnom problémov

240 strán, 13,8 x 21,5 cm, viaz.

cena **9,- €**

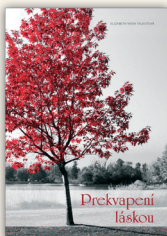
Ludvik Švihálek
Spor pokračuje

Celými dejinami sa ako červená niť tiahne spor medzi dobrom a zlom, pravdou a klamstvom, slobodou a manipuláciou.

334 strán, 13,5 x 20,5 cm, viaz.

cena **10,- €**

VIERA

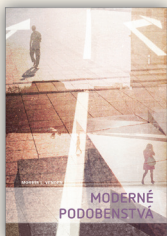

Elizabeth Viera Talbotová

Prekvapení láskou

V tejto útlej knižke je opísaný príbeh nášho Stvoriteľa a Spasiteľa. Nájdete v ňom najväčšie „prekvapenie lásky“ všetkých čias.

76 strán, 13,5 x 20,5 cm, viaz.

cena **5,50 €**

Morris L. Venden

Moderné podobenstvá

Spojenie neznámeho so známym je pointou podobenstva. Morris Venden vie, že aj dnešní ľudia obľubujú podobenstvá, pretože vďaka nim sa nebo stáva súčasťou ich sveta.

160 strán, 13,5 x 20,5 cm, viaz.

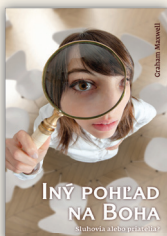
cena **5,50 €**

Richard Daly

Od krízy k víťazstvu

Poznáte niekoho, kto túži po vyliečení a potrebuje povzbudenie? Radi by ste zažili Božiu uzdravujúcu moc? Ak ste aspoň na jednu z týchto otázok odpovedali kladne, potom je táto kniha určená práve vám.

144 strán, 13,5 x 20,5 cm, viaz.

cena **6,- €**

Graham Maxwell

Iný pohľad na Boha

Táto kniha je o Bohu. Aký vlastne je? Čo od nás chce? Alebo čo nám chce dať? Autor píše o Bohu, ktorý ako zvrchovaný vládca celého vesmíru nechce, aby sme boli len jeho poslušnými sluhami, ale túži po tom, aby sme boli jeho chápanými priateľmi.

176 strán, 13,5 x 20,5 cm, viaz.

cena **5,50 €**

Jiří Moskala - John C. Peckham

Boží charakter a posledná generácia

Publikácia je dôležitým pokusom preskúmať vzťah medzi úlohou Božieho spasného diela a ľudskou odpoveďou naň.

376 strán, 14,8 x 21 cm, brož.

cena **12,- €**